ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΗ ΡΟΔΟ»

''ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΠΑΥΛΗΣ CESARE MARIA DE VECCHI, ΣΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΔΗΜΟΥ ΚΑΜΕΙΡΟΥ''

Επ. Καθηγήτρια: **Α. ΜΠΟΥΡΜΑΧΑΚΗ**

Σπουδαστές: **ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ**
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΕΓΚΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ά ΜΕΡΟΣ
1.Πρόλογος ……..σελ.3
2.Μεσοπόλεμος-Αρχ/κά ρεύματα…….σελ.4
3.Ιστορική αναδρομή ……...σελ.8
4.Κατασκευές ……...σελ.17
5.Αξιόλογα κτίρια ……σελ.24
6.Η κατάσταση των κτιρίων σήμερα……σελ.121
7.Συμπεράσματα ……..σελ.126

΄Β ΜΕΡΟΣ
1.Έπαυλη De Vecchi περιγραφή ……..σελ.129
2.Τεχνική έκθεση υπάρχουσας κατάστασης ……σελ.130
3.Φωτογραφίες υπάρχουσας κατάστασης της έπαυλης ...σελ.155
4.Τεχνική έκθεση αποκατάστασης ……...σελ.161
5.Χάρτες,σχέδια κατόψεων, τοπογραφικό
6. Βιβλιογραφία ……σελ. 164

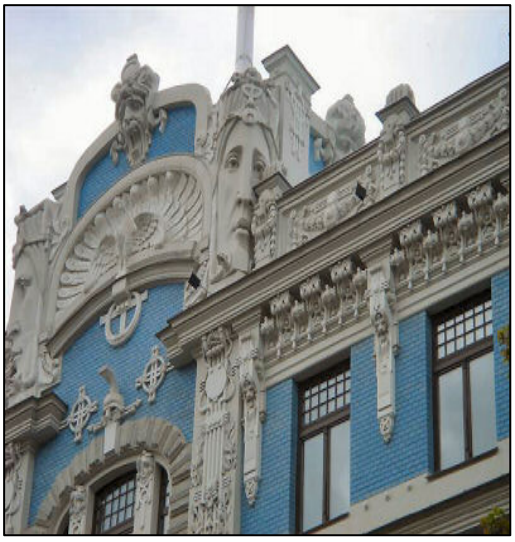
ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην προσπάθεια για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας συνέβαλαν σημαντικά πρόσωπα και υπηρεσίες που οφείλουμε να ευχαριστήσουμε.
Ευχαριστούμε την επόπτρια και καθηγήτριά μας Κα Ασπασία Μπουρμπαχάκη για την βοήθεια, τις συμβουλές και την καθοδήγηση σε όλη τη διάρκεια συγγραφής της εργασίας. Ευχαριστούμε επίσης την εφορεία νεωτέρων μνημείων και έργων τέχνης Δωδεκανήσου για την παροχή υπηρεσιών. Ευχαριστούμε την δημοτική βιβλιοθήκη και την βιβλιοθήκη της αρχαιολογίας Ρόδου για την παραχώρηση των σχετικών συγγραμμάτων και αρχιτεκτονικών σχεδίων που περιλαμβάνει η εργασία.
Ευχαριστούμε την πολεοδομία Ρόδου για την παροχή των χαρτών α΄ και β΄ περιόδου της ιταλικής κυριαρχίας στη Ρόδο.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Από τα μέσα του 19ου αιώνα μέχρι το 1914, η Ευρώπη έχει φτάσει στο απόγειο της δημογραφικής, βιομηχανικής, οικονομικής τεχνολογικής και επιστημονικής της ισχύος, ενώ κυριαρχούσε και εδαφικά με τεράστιες αποικιακές αυτοκρατορίες στις πέντε ηπείρους. Σε αυτό το ιστορικό σκηνικό και μέχρι το 1914 έχουν κάνει την εμφάνισή τους όλα εκείνα τα κινήματα ή καλλιτεχνικά ρεύματα, τα οποία στεγάζονται κάτω από τον μάλλον απροσδιόριστο όρο «μοντερνισμός».
Η ρήξη της ελίτ των καλλιτεχνών – διανοουμένων με την παράδοση, η οποία είναι «της μόδας» αυτή την περίοδο, μοιάζει να «προβλέπει» την κατάρρευση της φιλελεύθερης αστικής κοινωνίας μίας Ευρώπης εξωτερικά σίγουρης για τον εαυτό της και πεπεισμένης για την υπεροχή των οικονομικών, πολιτικών και πολιτιστικών της προτύπων. Εσωτερικά ωστόσο η εξέγερση κατά του νατουραλισμού βρισκόταν σε πλήρη εξέλιξη ήδη από τα πρώτα χρόνια του 20ου αιώνα, δείγμα των εσωτερικών τριγμών ενός συστήματος αξιών υπό αμφισβήτηση που προκαλούνται από τις ραγδαίες αλλαγές στον τρόπο ζωής των ευρωπαίων με την αυξανόμενη αστυφιλία, την υψηλή εκβιομηχάνιση και τις νέες τεχνολογίες (αλλαγή στην ταχύτητα μετάδοσης της πληροφορίας και επικοινωνίας με τον τηλέγραφο, τον Τύπο, το ραδιόφωνο, τον κινηματογράφο, ταχύτητα μετακίνησης με το αυτοκίνητο, το τρένο, το αεροπλάνο στα πρώτα του βήματα κ.α.).
Τη δεκαετία πριν από τον Α’ Παγκόσμιο Πόλεμο οι ριζοσπαστικές καινοτομίες στη ζωγραφική, τη γλυπτική, την αρχιτεκτονική, αλλά και στη μουσική, τη λογοτεχνία, τη φιλοσοφία της γνώσης και της αντίληψης και οι νέες επιστημονικές θεωρίες (ψυχανάλυση, θεωρία της σχετικότητας, κβαντομηχανική) θα καθορίσουν τη συνολική πορεία της τέχνης στον 20ο αιώνα. Το τέλος του 19ου και οι αρχές του 20ου σηματοδότησαν με τα πρωτοποριακά κινήματα της Art Nouveau αρχικά και του Μοντερνισμού στη συνέχεια την στροφή της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής από τα, οπισθοδρομικά σε σχέση με τις εξελίξεις και τετριμμένα από τη συνεχή και άκριτη χρήση, κλασικιστικά πρότυπα στη προσπάθεια εκσυγχρονισμού και εναρμόνισης με τις ραγδαίες αλλαγές. Στην απαίτηση για αισθητική και λειτουργική ανανέωση των ευρωπαϊκών μεγαλουπόλεων που αναπτύσσονταν με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, καθένα από τα κινήματα αυτά έχοντας άλλοτε κοινή και άλλοτε διαφορετική αφετηρία παρήγαγαν νέες αισθητικές προσεγγίσεις και δομικές λύσεις που άφησαν βαθύ το αποτύπωμα τους στην ταυτότητα της παγκόσμιας αρχιτεκτονικής.

Η Art Nouveau υπήρξε κίνημα που αναπτύχθηκε κυρίως τη τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα και τη πρώτη του 20ου (1890 – 1910)σε διάφορες χώρες. Συνδεδεμένη με τα γαλλικά συμβολιστικά κινήματα της belle époque και της αισθητικές θεωρίες των Ruskin, Morris και Wilde, η Art Nouveau με τη σύνθεση νατουραλιστικών και αφαιρετικών επιδιώξεων, τις ορθολογικές αναζητήσεις και τα φυτικά ή ζωικά διακοσμητικά μοτίβα, την απλοποίηση των όγκων και τον εμπλουτισμό τους με περίτεχνα σχήματα και δομές από νέα υλικά όπως το σίδερο, ο χάλυβας και το γυαλί επιτυγχάνει να δώσει μια νέα διέξοδο στα αισθητικά προβλήματα της μαζικής βιομηχανικής τεχνοδομής επαναφέροντας στο προσκήνιο τη κατασκευαστική κομψότητα.

Κτίριο art nouveau στο νεότερο τμήμα της πρωτεύουσας της Λετονίας.

Αντίθετα, το κίνημα του Μοντερνισμού που βρίσκει ευρύτερη ανάπτυξη μετά το τέλος του Α΄ μέχρι περίπου τις αρχές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ενώ διαθέτει εξίσου επιτακτική την ανάγκη αισθητικού επαναπροσδιορισμού του ευρωπαϊκού τεχνικού πολιτισμού, καταφέρνει να υπερβεί το ναρκισσιστικό προοίμιο της Art Nouveau και , αντί για εκλεκτικιστικές διακοσμήσεις, επιδιώκει απλές, καθαρές και ψυχρά ακριβείς οπτικές αρχιτεκτονικές αποτυπώσεις που συμφιλιώνουν την καλλιτεχνική συνείδηση με την βιομηχανική τεχνολογία και παράγουν ένα λιτό ποιητικό αποτέλεσμα. Έτσι, οι μοντέρνες κατασκευές αντανακλούν το νέο τεχνολογικό πνεύμα και ανάγουν την αρχιτεκτονική σε καθαρή λογική ουσία που συνέχει και διαπερνά τον κόσμο πέρα από τις επιμέρους διαφοροποιήσεις.
Με βασική εκκίνηση την εκατέρωθεν αντίδραση στις νέες συνθήκες που προκύψαν από την απελευθέρωση της βιομηχανικής παραγωγής και το θρίαμβο των επιστημονικών ανακαλύψεων, τα κινήματα της Art Nouveau και του Μοντερνισμού επιδιώκουν να ανανεώσουν την αρχιτεκτονική καλλιτεχνική έκφραση.
Τον 19ο αιώνα η εκβιομηχάνιση των ευρωπαϊκών κρατών είχε προχωρήσει σε ολοένα ευρύτερα επίπεδα. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες του αιώνα, η οικονομική ανάπτυξη και η διαμόρφωση καλύτερου βιοτικού επιπέδου των μεσαίων αστικών στρωμάτων προκάλεσε μεγαλύτερα κύματα συσσώρευσης πληθυσμών στα αστικά κέντρα. Δημιουργούνται νέες πολεοδομικές ανάγκες που απαιτούν την άμεση και μαζική κατασκευή κτιριακών συγκροτημάτων. Η μεγάλη αυτή οικοδομική δραστηριότητα, ωστόσο, γρήγορα λαμβάνει το χαρακτήρα της απουσίας συστηματικού σχεδιασμού και ελλιπούς μέριμνας

για τη λειτουργικότητα και την οργανική σύνδεση χρηστικών και καλλιτεχνικών αναγκών. Η ακραιφνώς τυποποιημένη και ομοιόμορφη κατασκευαστική δραστηριότητα των αστικών κέντρων θέτει επιτακτικά το πρόβλημα αισθητικής επανεξέτασης της αστικής καλαισθησίας. Πολύ συχνά, το αισθητικό πρόβλημα επιλύεται πρόχειρα με τη βίαιη ανάμιξη διακοσμητικών τύπων, κλασικών ή ιστορικών μορφολογικών στοιχείων και ακανόνιστων ρυθμών που επέφεραν σύγχυση στο συνολικό εικαστικό αποτέλεσμα . Η αντίδραση των ανανεωτικών αρχιτεκτόνων της Art Nouveau διακρίνεται στη τάση για αναβίωση των προβιομηχανικών γηγενών αρχιτεκτονικών μορφολογιών, και ιδιαίτερα της Γοτθικής αρχιτεκτονικής , στη προσπάθεια αισθητικής απόδοσης των περίτεχνων χαρακτηριστικών της ανατολικής κουλτούρας καθώς και στη μίμηση των μορφών του φυσικού πλούτου, όλα προσαρμοσμένα στις σύγχρονες τεχνικές εξελίξεις. Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι καλλιτεχνικές συνθήκες είχαν ωριμάσει αρκετά για να δεχθούν τη σαρωτική επέλαση του Μοντερνισμού σε όλες τις τέχνες, μεταξύ αυτών και στην αρχιτεκτονική. Η μέχρι τότε αμφισβήτηση των δομικών απόψεων, τεχνικών και τη γενικότερη αισθητική, προκάλεσε τη γενικευμένη ενεργοποίηση όλων των συστημάτων που αντιτίθενται σε όλες τις εκφράσεις της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, μεταξύ αυτών και της Art Nouveau. Η συνολική αυτή κινητοποίηση έδρασε σε παγκόσμια κλίμακα και μέσα από την τελειοποίηση των προτεινόμενων νέων τεχνικών κατευθύνθηκε στη διαμόρφωση ενός πνεύματος παγκόσμιας ενότητας με τη διαμόρφωση κοινών αρχιτεκτονικών στόχων.

Η μοντέρνα αισθητική προωθεί τη συσχέτιση τέχνης και χειροτεχνίας την οποία, αντίθετα με την Art Nouveau, συμπληρώνει με την αντιστοιχία τέχνης και μηχανής. Η αποδοκιμασία του σύγχρονου βιομηχανικού κόσμου και της καπιταλιστικής του οργάνωσης της παραγωγής διατηρείται και οδηγεί στον επαναπροσδιορισμό της σχέσης τέχνης και βιομηχανίας, άρα και τη σχέση ανθρώπου και μηχανής .

Μέσα από τη δημιουργική σύλληψη και υιοθέτηση των σύγχρονων βιομηχανικών τεχνικών, η μοντέρνα αρχιτεκτονική αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της μαζικής παραγωγής και ανακαλύπτει την αισθητική αξία της μηχανής και του βιομηχανικού συμβολισμού γενικότερα. Έτσι επιδιώκει να συμβαδίζει με τις τεχνολογικές εξελίξεις και να διαμορφώνει την καλλιτεχνική της έκφραση στο τεχνοδομικό πεδίο.

Η αφαιρετική της, όμως, κατανόηση του σύγχρονου κόσμου εντοπίζει τη καλλιτεχνική δημιουργία στην συναγωγή της από τη συστηματική χρήση καθαρών λογικών σχημάτων και στην ανάδειξη της ηθικής ειλικρίνειας κι αγνότητας της, γεγονός που την αποξενώνει από τα καθιερωμένα γούστα της αστικής καλαισθητικής διακόσμησης και διανοίγει το χάσμα καλλιτέχνη και κοινωνίας παρά την επιδίωξη για μεγαλύτερη αναγκαιότητα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής στη διάθεση του ιστορικού και κοινωνικού γίγνεσθαι .Το λιτό δεν είναι αισθητικά φτωχό, αντίθετα βασίζεται στο πλέγμα

αρχιτεκτονικών σχέσεων που διαμορφώνεται από τις παραδοσιακές τεχνικές της αναλογίας, της συμμετρίας και των αντίθετων τους. Ακόμα τα πρωτογενή δομικά σχήματα και η πάγια απαίτηση της λειτουργικότητας του κτιρίου παράγει μια κλασική, όχι όμως κλασικιστική, ομορφιά που διαθέτει διαχρονικό και καθολικό χαρακτήρα. Στην προσπάθεια των δύο κινημάτων για την αντιμετώπιση των σύγχρονων τους αισθητικών προβλημάτων προωθήθηκαν διαφορετικές αρχιτεκτονικές λύσεις που άλλοτε συγκλίνουν στην κοινή ανάγκη για αποσόβηση της τυποποιημένης αστικής οικοδόμησης και άλλοτε διαφέρουν στον αποκλεισμό ή την υιοθέτηση των βιομηχανικών συστημάτων και της τεχνικής λειτουργικότητας τους. Στο πλαίσιο της ηθικής και πολιτιστικής κρίσης που εκδηλώθηκε στην Ευρώπη την περίοδο πριν τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο το εθνικό αίσθημα ενίοτε μετατρέπεται σε εθνικισμό και καταλήγει σε θέληση για ισχύ ή «αμυντικά» ανακλαστικά και αυτό το διαπιστώνουμε έντονα σε ένα από τα κινήματα της πρωτοπορίας (avant gard), τον Φουτουρισμό. Ο Φουτουρισμός ήταν κίνημα που αφορούσε τις εικαστικές τέχνες, αλλά και τη λογοτεχνία και τη μουσική. Αποτελούσε περισσότερο ιδεολογία παρά τεχνοτροπία. Οι αρχές του διατυπώθηκαν για πρώτη φορά το 1908 στο Μιλάνο, από τον Ιταλό ποιητή Φίλιππο Τομάζο Μαρινέτι (1876-1944), όμως απέκτησε σύντομα διεθνή φήμη χάρη στην αναδημοσίευση του πρώτου εμπρηστικού και στομφώδους Φουτουριστικού Μανιφέστου, το 1909 στο πρωτοσέλιδο της παρισινής εφημερίδας, Le Figaro. Το Παρίσι, ήδη από τον 19ο αιώνα, ήταν το κέντρο των καλλιτεχνικών εξελίξεων και ο Μαρινέτι γνώριζε καλά που στόχευε. Ο Φουτουρισμός πρόβαλε το δυναμικό χαρακτήρα της ζωής του 20ου αιώνα, δοξάζοντας τον πόλεμο και την εποχή της μηχανής, ενώ υποδέχθηκε ευνοϊκά την άνοδο του φασισμού στην Ιταλία.

Η Ιταλία φορτωμένη από το βαρύ αναγεννησιακό παρελθόν της, δεν έχει τίποτα να επιδείξει σε αυτή την έντονα ανταγωνιστική περίοδο για τα ευρωπαϊκά έθνη-κράτη. Ο Μαρινέτι ονειρεύεται μία θέση για τη χώρα του στην Ευρώπη των ισχυρών αποικιακά κρατών όπου η Ιταλία είναι ουσιαστικά απούσα. Με διάφορα μανιφέστα επιχειρεί να σοκάρει με κάθε τρόπο το δημόσιο αίσθημα και να προσελκύσει την προσοχή των συμπατριωτών του και της διεθνούς κοινότητας και να συμμετέχει των εξελίξεων που αγνοούσαν τη χώρα του. Μία σειρά μεταγενέστερα μανιφέστα, αλλά και πομπώδεις δημόσιες εκδηλώσεις που συνόδευαν την κυκλοφορία τους, συνέβαλαν να διαδοθούν οι απόψεις των φουτουριστών όχι μόνο στην Ιταλία, αλλά και σε χώρες όπως η τσαρική Ρωσία και οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Συμπεραίνουμε επομένως ότι το μοντέρνο πνεύμα ήταν η πιο σημαντική δύναμη επαναπροσδιορισμού της αρχιτεκτονικής και της τέχνης σε ολόκληρη την Ευρώπη στις δεκαετίες του 1920 και 1930, και οι εκδοχές του μοντέρνου αποτέλεσαν σημεία συνάντησης των δημιουργικών δυνάμεων της εποχής με μια κοινωνική πραγματικότητα που αναζητούσε «εκμοντερνισμό»

χωρίς να αποποιείται ιστορία και παραδόσεις. Τα έργα υπήρξαν εξαιρετικά αναδεικνύοντας τον μεσοπόλεμο σε μια από τις πιο δυναμικές περιόδους του περασμένου αιώνα.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΑΚΟ ΧΩΡΟ

Ένα χρόνο αργότερα από την έναρξη του Ιταλοτουρκικού πολέμου και μετά από νίκη των Ιταλών,πραγματοποιείται η κατάληψη των Δωδεκανήσων τον Μάιο του 1912.Απο τις 28 Απριλίου ως τις 20 Μαΐου οι Ιταλοί κατέλαβαν κατά χρονολογική σειρά την Αστυπάλαια,Ρόδο,Χάλκη,Κάλυμνο,Λέρο,Λειψούς,Νίσυρο,Πάτμο,Τήλο,Κάσο,Κάρπαθο,Σύμη και Κω.
Με τις συνθήκες του Ouchy 1912,του Λονδίνου 1915,του Παρισιού 1920,των Σεβρών 1920 και της Λωζάνης 1923 εδραιώνεται η αναγνώριση της ιταλικής κατοχής και η προσάρτηση τους στο ιταλικό βασίλειο το 1923.
Η ιταλική κατοχή των νησιών χωρίζεται σε τρείς περιόδους.

Η πρώτη περίοδος ιταλικής κατοχής (1912-1923)

Κατά την πρώτη χρονική περίοδο της ιταλικής κατοχής της Δωδεκανήσου (1912-1923) λαμβάνει χώρα η στρατιωτική διοίκηση των νησιών με παρεμβάσεις δυνάμεων κατοχής. Κατά την περίοδο αυτή η οποία χαρακτηρίσθηκε από την αβεβαιότητα της παραμονής των ιταλικών στρατευμάτων στην περιοχή σε συνδυασμό με το ασταθές διεθνές πολιτικό κλίμα, τίθενται οι βάσεις των όσων θα «οικοδομηθούν» εκεί μέσα στις δύο επόμενες δεκαετίες . Προς αυτήν την κατεύθυνση, σημαντικότατη ήταν η συμβολή του έργου της Αρχαιολογικής Αποστολής**,** με διευθυντή της τον Amedeo Maiuri**.**
Ο Maiuri ως επιστημονική προσωπικότητα, αφού οργάνωσε και συστηματοποίησε την αρχαιολογική έρευνα στη Ρόδο, επιβεβαιώνοντας με αυτόν τον τρόπο την πολιτική της διείσδυσης της Ιταλίας στη Δωδεκάνησο, συντόνισε τις πρώτες επεμβάσεις ανάδειξης της ιπποτικής αρχιτεκτονικής με την αποκατάσταση συγκεκριμένων μνημείων της μεσαιωνικής πόλης. Η ανάδειξη των καταλοίπων της ιπποτοκρατίας, πολύ σύντομα άρχισε να χρησιμοποιείται με σκοπό την ενδυνάμωση των ιταλικών βλέψεων στην περιοχή. Κατά τη διετία 1914-16, αποκαθίστανται το πρώην Νοσοκομείο των Ιπποτών όπου στεγάζεται το Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης (εικ.1,2) και στο πλαίσιο των επεμβάσεων επί της Οδού των Ιπποτών, το κατάλυμα της «γλώσσας» της Ιταλίας με την εγκατάσταση εκεί του Μορφωτικού Ιδρύματος Dante Alighieri**.** Επίσης, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα αλλά και τα χρόνια που ακολουθούν τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι επεμβάσεις

αποκατάστασης σε πύλες και τμήματα της οχύρωσης της πόλης, σε συνδυασμό με το διάταγμα της ανακήρυξης σε μνημειακή ζώνη του περιβάλλοντα χώρου αυτής, στοιχειοθετούν τη γενικότερη τακτική επισφράγισης της ιταλικής παρουσίας στα Νησιά, μέσω της προβολής και ανάδειξης των αρχιτεκτονικών καταλοίπων του τάγματος των Ιωαννιτών Ιπποτών ως έργα της ιταλικής παράδοσης. Αυτή την περίοδο εκδηλώθηκε ενδιαφέρον για την κατασκευή σύγχρονου οδικού δικτύου που θα συνέδεε τα χωριά της Ρόδου με την πρωτεύουσα. Κάποιες μελέτες δεν βρήκαν απήχηση. Ωστόσο τους πρώτους μήνες της κατοχής ο ιταλικός στρατός κατασκεύασε πρόχειρη αμαξιτή οδό από τις Καλυθιές έως την πόλη για να μεταφέρει τα τηλεβόλα του. Φρόντισαν για το δίκτυο υδάτων της πόλης, ανανέωσαν τους σωλήνες και σκέπασαν τις ανοιχτές διοχετεύσεις. Άλλα μικρότερα έργα ήταν τα σφαγεία κοντά στη θάλασσα σε ακατάλληλη τοποθεσία, φανοί πετρελαίου για φωτισμό των δρόμων, μερικές βρύσες σε συνοικίες, διεύρυνση του καθολικού νεκροταφείου κ.ά.

Εικ.1: Νοσοκομείο ιπποτών. Από τις πρώτες επεμβάσεις αποκατάστασης των Ιταλών.

Εικ.2: Προαύλιος χώρος του νοσοκομείου των ιπποτών. Σήμερα στεγάζει το αρχαιολογικό μουσείο Ρόδου.

Η δεύτερη περίοδος ιταλικής κατοχής (1923-36)

Στην επόμενη περίοδο της ιταλικής κατοχής στη Δωδεκάνησο (1923-36), μπαίνει στην ουσία σε εφαρμογή το σχέδιο κατασκευής της ιταλικής Ρόδου. Η οριστική κατοχύρωση της ιταλικής κυριαρχίας στα νησιά και, στο μεταξύ, η αλλαγή του πολιτικού σκηνικού στη Ρώμη, αποτέλεσαν δίχως άλλο καθοριστικούς παράγοντες για την υλοποίηση του παραπάνω σχεδίου. Επιχειρείται πλήρης εξιταλισμός της δημόσιας ζωής και αλλοίωση της εθνολογικής σύστασης του πληθυσμού,με παράλληλες παρεμβάσεις στην παιδεία,οικονομία και φορολογία.Στόχος είναι η αποδυνάμωση του ελληνικού στοιχείου και η δημιουργία γεωργικών κέντρων με ιταλούς εποίκους. Αποφασιστικής επίσης σημασίας για τη νέα εικόνα της πόλης υπήρξαν οι επιλογές και η ισχυρή βούληση του πρώτου κυβερνήτη Mario Lago,που η νέα φασιστική κυβέρνηση διόρισε στα Νησιά. .Ο Lago, πολύ πιθανόν μιμούμενος διοικητές άλλων αποικιών, σύντομα αποφάσισε να βγάλει τη Ρόδο από το «περιθώριο» στο οποίο βρισκόταν, καθιστώντας την ένα σημαντικό τουριστικό προορισμό αλλά και πολιτιστικό κέντρο διεθνούς εμβέλειας. Ο καθορισμός του πλαισίου για την κατασκευή της Νέας Ρόδου ήταν πρωταρχικής σημασίας για τον Lago, και αυτό δεν ήταν άλλο από την κατάρτιση του Ρυθμιστικού Σχεδίου της πόλης**.** Το Ρυθμιστικό Σχέδιο είχε ως βάση του την προστασία του περιτειχισμένου, ιστορικού πυρήνα της

πόλης και την ανάδειξη του λατινικού-ιπποτικού του χαρακτήρα. Επεμβάσεις αποκατάστασης επιλεγμένων μνημείων της πόλης, όπως στο κτήριο της Οπλοθήκης, το κτήριο της Καστελλανίας, τα κτήρια γύρω από την πλατεία του Αρχαιολογικού Μουσείου, την Παναγιά του Μπούργκου, αποτελούν συνάμα και επεμβάσεις στο χώρο της πόλης, αποδεικνύοντας ότι οι επιλογές παρέμβασης στα μνημεία καθορίζονταν και από τη γενικότερη πολιτική σχεδιασμού των συγκεκριμένων σημείων του μνημειακού χώρου της μεσαιωνικής Ρόδου. Μέσα από την εξέταση των παραπάνω παραδειγμάτων, διαφάνηκε πολλές φορές η αντιφατικότητα που χαρακτήρισε τη συγκεκριμένη πολιτική σχεδιασμού, αφού δύο αντίθετα συστήματα, η «γραφικότητα» και ο «πουρισμός», απαιτήθηκε να συνδυαστούν στο πλαίσιο του υλιστικού ωφελιμισμού της Ρόδου, ως ανερχόμενου τουριστικού προϊόντος.

Τέλος, η μελέτη των παραδειγμάτων φανερώνει πως ο μνημειακός χώρος της ιπποτικής Ρόδου επηρέασε σε σημαντικό βαθμό το σχεδιασμό του κέντρου της νέας ιταλικής Ρόδου στο Μανδράκι, ενώ ταυτόχρονα αποτέλεσε καθοριστικό στοιχείο στη δημιουργία ενός συστήματος πάρκων και χώρων πρασίνου γύρω από την περιτειχισμένη πόλη, οι οχυρώσεις της οποίας θα ήταν το βασικό σημείο αναφοράς.

Αξίζει να αναφέρουμε όμως ότι ο κυβερνήτης Mario Lago έδειξε ιδιαίτερη ευαισθησία στην καλή εμφάνιση του αστικού χώρου, με τη χάραξη ευχάριστων οδών και λεωφόρων με επιβλητικά οικοδομήματα και αυστηρό κανονισμό για την ομοιόμορφη ανέγερση των ιδιωτικών κατοικιών. Απ'το Μάιο του 1923 ο Ιταλός διοικητής είχε αναθέσει στον άξιο αρχιτέκτονα Florestano Di Fausto να καταστρώσει το ρυθμιστικό σχέδιο της πόλης. Εγκρίθηκε στις 29/01/1926 αλλά η οριστική του εφαρμογή καθυστέρησε ως το 1935 με μικρές αλλαγές το 1939.Η διαρρύθμιση του χώρου έγινε έξω από τα ιπποτικά τείχη με τη φαρδιά παραλιακή λεωφόρο στο Μανδράκι, το Foro Italico όπου θα ανεγερθούν τα πιο σπουδαία δημόσια έργα, με την ελληνική συνοικία το Νιοχώρι και τη νεότευκτη ιταλική στους πρόποδες του Μόντε Σμιθ. Παρατηρούμε ότι το πρόγραμμα του Lago είχε τρία βασικά σημεία: αρχικά εκείνο της δημιουργίας του μόλου του λιμανιού, δεύτερο εκείνο της κατασκευής των απαραίτητων κτιρίων σε μια μοντέρνα πόλη, της ανάπτυξης της τουριστικής βιομηχανίας και των σχετικών βιομηχανιών με την κίνηση των ξένων και τρίτο εκείνο της κατασκευής σχολείων ,νοσοκομείων και τραπεζών. Για την επίτευξη των σχεδίων του θέσπισε ορισμένες βασικές αρχές όσο αφορά το σχέδιο πόλης οι οποίες είναι:

Η διάταξη της νέας πόλης με τρόπο που να αφήνει άθικτη τη μεσαιωνική πόλη και τις οχυρώσεις της, μια δέσμευση που όριζε τον χώρο ως «μνημειακή ζώνη της Ρόδου» και θεμελίωνε τις αρχές προστασίας του ιστορικού κέντρου. Δημιουργήθηκε ένας «περιφερειακός δακτύλιος σεβασμού» που διατηρούσε τα μουσουλμανικά και εβραϊκά νεκροταφεία τα οποία αργότερα μεταφέρθηκαν και τη θέση τους κατέλαβε μια διαχωριστική

πράσινη ζώνη και μια «ευρεία λεωφόρος περιχαράκωσης» (οδός Δημοκρατίας),για να δένει τα περιφερειακά μαράσια του Αγ.Γεωργίου , της Αγ.Αναστασίας και των Αγ.Αναργύρων με κατεύθυνση προς τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Στο πλαίσιο της οργάνωσης του νέου εμπορικού λιμανιού και συνεχίζοντας την πολιτική ανάδειξης του μεσαιωνικού χαρακτήρα των οχυρώσεων της ά περιόδου ,απομακρύνθηκαν τα κτίσματα της οθωμανικής περιόδου στην πύλη της Καστίλλης (περιοχή κολώνα), τη θαλασσινή πύλη (εικ.3) και την πύλη του Αγ.Παύλου ενώ διανοίχθηκε και νέα πύλη (πύλη Mario Lago σημερινή πύλη ελευθερίας) για την διευκόλυνση της πρόσβασης από το Μανδράκι στο εμπορικό λιμάνι. Χαράχθηκε φαρδιά λεωφόρος στο Μανδράκι κατά μήκος της θάλασσας, το ιταλικό Foro Italico (εικ.4), όπου χωροθετήθηκαν τα σημαντικότερα δημόσια κτίρια όπως ο καθεδρικός ναός του Αγ. Ιωάννη, το μέγαρο του Κυβερνείου, στην ανατολική πλευρά και το μέγαρο της δικαιοσύνης, το ταχυδρομείο, η λέσχη του φασισμού, και η τράπεζα της Ιταλίας στη δυτική. Πολεοδομικά ο χώρος αυτός είχε τον ίδιο χαρακτήρα και την ίδια λειτουργία κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο και οι Ιταλοί κινήθηκαν με εκτεταμένες ανακατασκευές στα ήδη υπάρχοντα κτίρια της τουρκικής διοίκησης. Παράλληλα δημιουργήθηκε το εμπορικό κέντρο με τη χωροθέτηση του κτιρίου της Νέας Αγοράς και εμπορικών καταστημάτων στο νότιο άκρο του Foro Italico.

Η δημιουργία μιας τουριστικής ζώνης στο βόρειο άκρο πραγματοποιήθηκε με την κατασκευή του «ξενοδοχείου των Ρόδων» το οποίο οριοθέτησε τη ζώνη αυτή μέχρι το ενυδρείο, με ξενοδοχεία και παραλίες πλήρως εξοπλισμένες.

Η δημιουργία της μοντέρνας πόλης πίσω από το Foro Italico και γύρω από το μαράσι του Νιοχωριού χωροθετήθηκε πίσω από τη ζώνη των ξενοδοχείων στο βόρειο άκρο του νησιού, με τη διάνοιξη της πλατείας των «Εκατό Χουρμαδιών» και τη χάραξη των δρόμων σε ακτινωτή διάταξη γύρω από αυτή.

(*μαράσια= συνοικίες)

Εικ.3:Θαλασσινή πύλη. Από τις πρώτες παρεμβάσεις του Mario Lago ήταν η απομάκρυνση των κτισμάτων της οθωμανικής περιόδου έμπροσθεν της πύλης.(cart postal της εποχής.)

Εικ.4: Foro Italico. Από τα μεγαλύτερα και σπουδαιότερα έργα ήταν η κεντρική λεωφόρος με τα δημόσια κτήρια.

Η τρίτη περίοδος ιταλικής κατοχής (1936-1947)

Κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα της ιταλικής κατοχής της Δωδεκανήσου (1936-1947), οι πολιτικές κατευθύνσεις της Διοίκησης επηρεάζουν αποφασιστικά τη διαχείριση των μνημείων και το σχεδιασμό του χώρου της μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου. Η παρουσία του Cesare Maria De Vecchi στη διοίκηση των Νησιών συμπίπτει με την περίοδο κατά την οποία το καθεστώς της Ρώμης αποκτά τον πιο έντονα απολυταρχικό του χαρακτήρα και τα σημεία ταύτισής του με τα ένδοξα χρόνια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας γίνονται ολοένα και περισσότερα. Η φρενήρης προβολή οποιουδήποτε στοιχείου σχετιζόταν με τα χρόνια εκείνα, αποκαλούμενη ως "romanità", αναπόφευκτο ήταν να μεταφερθεί και στη Ρόδο, επηρεάζοντας τη σκοπιμότητα στις αποκαταστάσεις των μνημείων. Η ανάγκη διδακτικής παρουσίασης καθώς επίσης και η σκηνογραφική και εικαστική προσέγγιση του αποτελέσματος των επεμβάσεων, οδήγησαν στην καταστρατήγηση πολλών από τις αρχές που είχαν γίνει αποδεκτές μόλις μερικά χρόνια νωρίτερα στη Διεθνή Συνδιάσκεψη των Αθηνών του 1931, των ειδικών για την προστασία και συντήρηση των μνημείων. Ως εκ τούτου, μέσα σε αυτή τη χρονική περίοδο είχαμε την πιο εμβληματική επέμβαση της τριακονταετούς ιταλικής κατοχής, ήτοι την αποκατάσταση από τα ερείπιά του, του Παλατιού του Μεγάλου Μαγίστρου (εικ.5,6), προκειμένου αυτό να στεγάσει την κατοικία του Κυβερνήτη, όπως επίσης και σημαντικότατες αναστηλώσεις αρχαίων μνημείων με χαρακτηριστικότερες εκείνες των μνημείων της Ακρόπολης της Λίνδου και της Ακρόπολης της αρχαίας Ρόδου.Στις επεμβάσεις αυτές δεν δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στη διάσωση του αυθεντικού υλικού, όσο στο αισθητικό αποτέλεσμα της νέας εικόνας που θα αποκτούσε το εκάστοτε μνημείο. Οι ανασκαφές για την ανάδειξη ρωμαϊκών καταλοίπων επεκτάθηκαν και εντός της περιτειχισμένης πόλης. Η αποκάλυψη του ρωμαϊκού Τετράπυλου συνέβη επομένως την κατάλληλη χρονική περίοδο υπογραμμίζοντας το «ρωμαϊκό» παρελθόν της κτήσης**.** Παράλληλα, η ανάδειξη της λατινικής-ιπποτικής ταυτότητας της περιτειχισμένης πόλης συνεχίσθηκε με αμείωτους ρυθμούς. Η αποκατάσταση του πρώτου Καθεδρικού Ναού των Ιωαννιτών Ιπποτών, της Παναγιάς του Κάστρου, με την απομάκρυνση και των τελευταίων τούρκικων προσθηκών στην κύρια πρόσοψή του, επιβεβαίωνε τον λεγόμενο εξαγνισμό (purificazione) του χώρου από τα ξένα στοιχεία, κάτι παρόμοιο με αυτό που είχε επιτελεσθεί στις προσόψεις των κτηρίων που διαμόρφωναν το μέτωπο της ιταλικής Ρόδου στο Μανδράκι. Προθέσεις για έναν «εξορθολογισμό» του αστικού ιστού μέσω μιας σειράς επεμβάσεων, όπως συνέβη σε αρκετές ιταλικές πόλεις, οι οποίες στην ουσία καταστρατηγούσαν τις αρχές του Ρυθμιστικού Σχεδίου του 1926, εκδηλώθηκαν με το νέο Σχέδιο της πόλης του 1942. Η υλοποίησή τους όμως τελικά αποφεύχθηκε εξαιτίας του πολέμου, οι συνέπειες του οποίου υπήρξαν ολέθριες για τον τόπο. Η παράδοση της πόλης της Ρόδου στην ελληνική Διοίκηση συνοδεύθηκε με

κάποιες προτάσεις αποκατάστασης των πληγέντων από τους βομβαρδισμούς του ’44 ιπποτικών μνημείων, όπως επίσης και ανοικοδόμησης με νέες κατασκευές του διαταραχθέντος αστικού της ιστού. Ο χαρακτήρας της πόλης για τους ιταλούς όφειλε να είναι ένας και μοναδικός, ο ιπποτικός.

Εικ.5: Εσωτερική αυλή του Καστέλλου. Το παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου ήταν το πρώτο έργο με σκοπό την επιβολή του ιπποτικού στοιχείου κατά την τρίτη περίοδο της ιταλοκρατίας.

Εικ.6: Λεπτομέρεια της κατασκευής από το παλάτι των ιπποτών.

Εικ.7: Το ξενοδοχείο «Των Ρόδων» κατά την δεύτερη περίοδο της ιταλοκρατίας, με εμφανή τα διακοσμητικά στοιχεία στις όψεις.

Εικ.8: Η σημερινή μορφή του κτηρίου. Την τρίτη περίοδο αφαιρέθηκαν όλα τα διακοσμητικά στοιχεία δίνοντας στο κτήριο αυστηρότερο χαρακτήρα.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Α) Ο ρόλος της Αρχιτεκτονικής

Οι αρχιτεκτονικοί ρυθμοί που χρησιμοποιήθηκαν στα κτίρια που κατασκεύασαν οι Ιταλοί διακρίνονται κατά τους ειδικούς σε ποικίλες κατηγορίες: στον εκλεκτικισμό, του οποίου τα πρότυπα ανευρίσκονται στην αρχιτεκτονική της Βόρειας Ιταλίας ,κυρίως της Βενετίας, με αναγεννησιακά στοιχεία και θέματα μπαρόκ., στο μίγμα «ανατολίτικων» και «αραβουργικών» στοιχείων, με κύρια γνωρίσματα τους τρούλους, τις αψίδες, τους «κυματισμούς» στους εξωτερικούς τοίχους και τα παραπέτια, στο συνδυασμό των δύο προηγούμενων ρυθμών και τη δημιουργία ιδιαίτερης μορφολογικής έκφρασης με «αραβουργικό-μεσογειακά» χαρακτηριστικά και θεματική του ιταλικού εκλεκτικισμού και τέλος στο «φασιστικό» στιλ. Όσο αφορά το τελευταίο στιλ της «φασιστικής» αρχιτεκτονικής ,τα κτίρια διακρίνονται για τον κυβικό όγκο τους ,τις αυστηρές γραμμές των όψεων και τη γενικότερη επιβολή τους στον περιβάλλοντα χώρο. Χαρακτηριστικά δείγματα αποτελούν το Palazzo Littorio, το Αρχηγείο Στρατού ,το Δικαστικό Μέγαρο (β' φάση) , η Ιταλική Λέσχη (β' φάση) ,το ξενοδοχείο των Ρόδων (β'φάση), το ξενοδοχείο «ΘΕΡΜΑΙ», οι κατοικίες πίσω από τον Άγ.Φραγκίσκο κ.ά.
Επίσης πρέπει να γίνει αναφορά για το κυρίαρχο αρχιτεκτονικό ρεύμα της δεύτερης δεκαετίας του μεσοπολέμου , το «Διεθνές στυλ» ή «Μοντέρνα αρχιτεκτονική», που αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1920-1930.Τα κύρια χαρακτηριστικά του αποτελούσαν η αποστροφή στον ιστορισμό των μορφών, ο ορθολογισμός , η λειτουργικότητα και η σαφήνεια στην κάτοψη, και τέλος , η γεωμετρικότητα και η ασυμμετρία στις όψεις. Στη Ρόδο το «διεθνές στιλ» συνυπήρχε με τα ιδεώδη της φασιστικής αρχιτεκτονικής που προαναφέρθηκε και συνδύασε τον ορθολογισμό και τις καθαρές γραμμές με την επιβλητικότητα των στιβαρών όγκων.

Β) Η πολιτική του λίθου

Όλη αυτή η πολεοδομική και οικοδομική δραστηριότητα του Lago και σε μικρότερη ένταση του De Vecchi στοιχειοθετεί το περιεχόμενο της «πολιτικής του λίθου».Η έκφραση εισάγεται από τους ίδιους τους Ιταλούς. Ο Lago χαρακτηρίζεται πιο πολύ σαν αρχιτέκτονας παρά σαν κυβερνήτης της Δωδεκανήσου. Μέσα από μνημειακές κατασκευές που ο χρόνος δύσκολα εξαφανίζει , επιδιώκεται η επιβεβαίωση και η διαχρονικότητα της εξουσίας, η αναβίωση της υποστηριζόμενης ιταλικότητας , η επανεύρεση

του εθνικού γοήτρου της Ιταλίας και η επιβολή ή καθιέρωσή του , όχι μόνο δια της οικονομίας ,της γλώσσας, της σχολικής παιδείας ή με επικοινωνιακές μεταφυτεύσεις, αλλά και με την καλλιτεχνική επεξεργασία του λίθου. Αν σκεφθεί κανείς ότι και σήμερα ο πολεοδομικός ιστός στη Ρόδο, την Κω και τη Λέρο δεν έχει υποστεί σοβαρά ρήγματα, ή ότι τα δημόσια κτίρια παραμένουν αμετακίνητοι μάρτυρες της εποχής εκείνης και δεν έχασαν, έστω και σε άλλα χέρια, τον λειτουργικό ρόλο τους τότε διαπιστώνει την άμεση συνειρμική σύνδεση ή και την απλή υπόμνηση για την ιταλική διέλευση από τα νησιά. Θα μπορούσε επομένως, η πολιτική του λίθου να θεωρηθεί ως πιο αποδοτική επένδυση, με απροσδιόριστη διείσδυση μέσα στο χρόνο και δύσκολα αμφισβητούμενη εξωραϊστική επικάλυψη. Συχνά ο σύγχρονος θεατής θαυμάζει αυτό που βλέπει , επαινεί τον δημιουργό, αλλά δεν αποχωρεί σε κουραστικές ερμηνείες για τον λόγο, τον σκοπό, της ύπαρξης των δημιουργημάτων. Τούτο παρατηρείται και στη νέα γενιά ερευνητών της ιστορίας της αρχιτεκτονικής που περιγράφουν τα εντυπωσιακά οικοδομήματα, τα αναλύουν, ή τα αναπαράγουν εικονιστικά, με προσόψεις ,τομές και κλίμακες. Επίσης αναγνωρίζουν, σωστά , τη χωροταξία ,την ισορροπία των όγκων στο δομημένο περιβάλλον. Εδώ σταματούν σαν να αγνοούν το παρελθόν, μέσα στο οποίο γεννήθηκαν τα περιγραφόμενα έργα. Φαίνεται πάντως πως ήταν και είναι αρκετά ισχυρή η πειστική γοητεία που ασκούσαν και ασκούν τα κτίρια αυτά. Έτσι εξηγείται άλλωστε , το πλούσιο φωτογραφικό υλικό που με θαυμαστό τρόπο αποδίδει τις προσόψεις των οικοδομών, τη ρυμοτομία, τις πλατείες και τις λεωφόρους, τη σύζευξη του φυσικού περιβάλλοντος με την αρχιτεκτονική παρέμβαση του ανθρώπου. Οι Ιταλοί έδειξαν αίσθηση της σημασίας του χώρου, όχι όμως και της συμμετρίας του σε μια συγκεκριμένη μορφή ζωής. Έχτισαν οικοδομήματα υπολογισμένα για να ξαφνιάσουν το θεατή, να καταπλήξουν τον υπήκοο. Προσπάθησαν με τον εκλεκτικισμό τους να μιμηθούν την ιπποτική αρχιτεκτονική ,η οποία όμως πολύ λίγα ιταλικά στοιχεία διέθετε. Στο τέλος, τα επιδεικτικά κτίρια δεν δέθηκαν ούτε με τη μεσαιωνική πολιτεία του Κάστρου της Ρόδου ούτε, φυσικά έχουν την παραμικρή σχέση με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική των νησιών. «Με τον άμετρο και παρδαλό χαρακτήρα τους παραμένουν ξένα» προς τον τόπο. Αλλά ανεξάρτητα απ᾽αυτά η Ρόδος είναι σήμερα υπόδειγμα πολεοδομικής. Έπειτα τα κτίρια ,με το πέρασμα του χρόνου, μετά την απελευθέρωση ενσωματώθηκαν στις καθημερινές εκδηλώσεις της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής. Έτσι εντάχθηκαν και αυτά στο ιστορικό παρελθόν των Δωδεκανησίων. Άλλωστε το τίμημα που κατέβαλαν στην ανέγερση των δημοσίων οικοδομημάτων υπήρξε βαρύτατο με κακοπληρωμένες ή απλήρωτες αναγκαστικές απαλλοτριώσεις οικοπέδων και κατοικιών που άρχισε ο Lago κυρίως μετά το νομοθετικό διάταγμα της ιταλικής βουλής. Εκατοντάδες κάτοικοι, Έλληνες και Τούρκοι έχασαν την ακίνητη περιουσία τους για να διανοιγούν δρόμοι και να ανυψωθούν τα ιταλικά παλάτια. Οι

διαμαρτυρίες των αδικουμένων δύσκολα ακούγονταν έξω από τα νησιά και συχνά καταπνίγονταν μέσα στη γραφειοκρατική χοάνη, τη νομικίστικη στρεψοδικία και την ηθελημένη αποσιώπηση. Μερικές περιπτώσεις έφτασαν να εκδικασθούν μετά τη λήξη της ιταλοκρατίας ,όπως ήταν η υπόθεση του γηπέδου γκολφ στη Ρόδο. Αν διεξέλθει κανείς το Boll Uff από το 1926 ως το 1940 θα εκπλαγεί από το πλήθος των κυβερνητικών αποφάσεων περί απαλλοτριώσεων «υπέρ κοινής ωφελείας» στη Ρόδο, την Κω και τη Λέρο.

Γ) <u>Ο οικοδομικός κανονισμός</u>

Το ενδιαφέρον του Lago δεν περιορίσθηκε στα δημόσια κτίρια. Πολύ πριν την ανέγερσή τους, μάλιστα, στις 16 Απριλίου 1925, φρόντισε να εκδοθεί και με διάταγμά του να τεθεί σε ισχύ ο οικοδομικός κανονισμός της πόλης της Ρόδου. Περιλαμβάνει 42 άρθρα κατανεμημένα σε 12 κεφάλαια. Στο νόμο αυτό με λεπτομέρεια αναπτύσσεται η διαδικασία για τη χορήγηση της οικοδομικής άδειας (αίτηση προς το δήμαρχο, τίτλοι ιδιοκτησίας, σχεδιαγράμματα, έγκριση από την αρμόδια επιτροπή).Ορίζεται το ύψος των οικιών (όχι πάνω από τρείς ορόφους, εκτός από το υπερυψωμένο υπόγειο),πάντα σε σχέση με το φάρδος του δρόμου. Ο χώρος για κήπο και αυλή θα καλύπτει υποχρεωτικά το 1/3 του οικοδομήσιμου οικοπέδου ,ενώ ειδικές προδιαγραφές επιβάλλονται για την περιοχή με μικρές βίλλες. Απαγορεύεται το χτίσιμο νέων σπιτιών μέσα στη μεσαιωνική πόλη ενώ οι μετατροπές, οι επισκευές ή οποιαδήποτε επέμβαση υπόκεινται σε αυστηρή επιτήρηση και έλεγχο. Άλλα άρθρα του κανονισμού αναφέρονται στην κατασκευή των πεζοδρομίων, στην εξωτερική εμφάνιση των κατοικιών, ιδιαίτερα των αριστοκρατικών στις οποίες ο δήμαρχος έχει το δικαίωμα να καθορίζει την αισθητική ομοιομορφία (το χρώμα βαφής, ανάρτηση εμβλημάτων ,διαμόρφωση μπαλκονιών ή βιτρινών, διάφορες επιγραφές ,υδρορροές και σωλήνες για την συγκέντρωση των νερών της βροχής), στην εσωτερική διαρρύθμιση των οικοδομών, όπως τα ισόγεια μαγαζιά που το ύψος τους να μην είναι μικρότερο των τεσσάρων μέτρων, στον τρόπο εξαερισμού των διαμερισμάτων (το δωμάτιο να έχει τρία μέτρα ύψος τουλάχιστο και 25 κυβικά μέτρα όγκο, με παράθυρα που θα καλύπτουν το λιγότερο 1/15 της επιφάνειας του χώρου), στην αναγκαία στεγανοποίηση για την προστασία από την υγρασία κ.α.
Αξιοσημείωτο είναι το άρθρο 29 σύμφωνα με το οποίο σε κάθε σπίτι πρέπει να υπάρχει υποχρεωτικά μία ή περισσότερες, ανάλογα με τις ανάγκες, τουαλέτες καλά αεριζόμενες ,με αγωγό προς τον κεντρικό υπόνομο ή των βόθρο ικανών διαστάσεων, έξω από την κατοικία, φτιαγμένο με τσιμέντο και ερμητικά κλειστό, σε απόσταση τουλάχιστο δέκα μέτρων από τα φρεάτια ή τις δεξαμενές με το πόσιμο νερό. Απαγορεύεται εξάλλου ο

αγωγός της τουαλέτας να εκβάλλει στο δίκτυο που προορίζεται για τα νερά της κουζίνας. Σε άλλο άρθρο γίνεται λόγος για τους στάβλους που πρέπει να είναι εντελώς ανεξάρτητοι από τα σπίτια, με καλό εξαερισμό, με δάπεδο αδιάβροχο και αγωγούς νερού. Επίσης οι χώροι όπου συγκεντρώνεται η κοπριά πρέπει να είναι κατασκευασμένο από τοίχους με τσιμέντο ,να είναι σκεπασμένοι και να βρίσκονται σε απόσταση δέκα μέτρων ,το ολιγότερο ,από τα πηγάδια ή τις δεξαμενές με το πόσιμο νερό. Τα υγειονομικά αυτά μέτρα εκλήθησαν να τα εφαρμόσουν και οι ιδιοκτήτες παλαιών κατοικιών. Ρυθμίζονταν, τέλος, θέματα σχετικά με τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις και τη βιομηχανική συνοικία, την τοποθέτηση ξύλινων περιφραγμάτων ασφαλείας πριν από την έναρξη των εργασιών κατεδάφισης, επισκευής ή χτισίματος ,την ανεύρεση αρχαιολογικών αντικειμένων ή μνημειακών χώρων.
Είναι γνωστό ότι ο Lago επιδίωξε την εφαρμογή του οικοδομικού κανονισμού με αυστηρότητα. Ο ίδιος επόπτευε συχνά την σύνταξη των σχεδίων των κατοικιών, στο γραφείο δημοσίων έργων της Ρόδου. Τα αποτελέσματα υπήρξαν και παραμένουν ως σήμερα θετικά και ευδιάκριτα. Είναι λυπηρό που οι ελληνικές αρχές μετά την ενσωμάτωση, δεν μερίμνησαν να μιμηθούν τα ρεαλιστικά και ευεργετικά για την ιδιωτική και δημόσια υγεία μέτρα του Lago ,ούτε πρόλαβαν την καλπάζουσα πολεοδομική αναρχία που άφησε ανοιχτές πληγές στο φυσικό περιβάλλον. Η «αξιοποίηση» ή αντιπαροχή προκάλεσε μεγάλες ζημιές στη Ρόδο και στην Κω. Ο τελικός απολογισμός έχει διπλή όψη: οι Ιταλοί πολεοδόμοι και αρχιτέκτονες αλλοτρίωσαν το παραδοσιακό τοπίο, στο οποίο έθεσαν τη δικιά τους σφραγίδα του αποικιακού εκλεκτικισμού από την άλλη, δημιούργησαν οικιστικά σύνολα, ισορροπημένα ,αξιοθαύμαστα, μέσα όμως από σκληρούς ως εξοντωτικούς νόμους εις βάρος του ντόπιου πληθυσμού.

Δ) <u>Χαρακτηριστικά</u>

«Επαναστατικά» ως προς τον βαθμό απαλλαγής από προηγούμενους τύπους και μορφές της τοπικής-λόγιας ή παραδοσιακής αρχιτεκτονικής όσο και ως προς τη νέα σχέση μεγέθους,κλίμακας και ένταξης στο αστικό τοπίο.Αντικατοπτρίζουν το πνεύμα της δημόσιας διοίκησης και τις αυξημένες ανάγκες για τη στέγαση ενός πλήθους υπηρεσιών και οργανισμών.Είναι φορτισμένα με ιδιαίτερη συμβολική αξία που επιτρέπει την άμεση αναγνωρισιμότητά τους και αντανακλά τη σκοπιμότητα της ανέγερσής τους.Αποτελούν δείγματα της αποικιακής πολιτικής και παρουσιάζουν εκτός από τη διαφοροποίηση τους σε σχέση με προηγούμενες

τυπολογίες και τεχνοτροπίες , και μια εντυπωσιακή μορφολογική ενότητα.Αποσκοπούν στην ανάδειξη του μητροπολιτικού κράτους ως φορέα εκσυγχρονισμού.Έχει όμως πολύ ενδιαφέρον η συγκριτική αρχιτεκτονική. Μέσα από τη δημόσια αρχιτεκτονική την οποία εφάρμοζε η ιταλική κεντρική εξουσία εξυφαίνονταν τα οράματα που είχε η «προστάτιδα» και «κατακτήτρια» Ρώμη. Ο κύριος εκφραστής του ιταλικού μεγαλοϊδεατισμού, ο αρχιτέκτων Florestano di Fausto, που είχε σχεδιάσει μεγάλο αριθμό κτιρίων στη Ρόδο και στην Κω, ήταν δεξιοτέχνης στην αναπαραγωγή του ιταλικού ιστορικού μεγαλείου. Αυτό το πλέγμα της αναβίωσης ενός ασαφούς στη σύνθεση, αλλά σαφέστατου στους στόχους αρχιτεκτονικού μεγαλείου αγγίζει τα φαντασιακά όρια «ενός αποικιακού οριενταλισμού». Η αρχιτεκτονική των Ιταλών στις κτήσεις τους έχει φυσικά πηγή τη Ρώμη. Ο ρασιοναλισμός, οι αστικές οπτασίες της σχολής Ντε Κίρικο, οι νεο-ρομαντικοί και το στυλ Novecento και ο ιδιότυπος μνημειακός μοντερνισμός που εν τέλει επέλεξε για να εκπροσωπηθεί το ιταλικό φασιστικό κόμμα, είχαν την επίδρασή τους στα Δωδεκάνησα. Οι Ιταλοί έκαναν σημαντικό έργο υποδομής. Ανέλαβαν ανασκαφές και συντηρήσεις μνημείων, οδικά έργα και δενδροφυτεύσεις. Ήταν «εκσυγχρονιστές» στο όνομα της λατινικής υπεροχής. Το ιπποτικό παρελθόν της Ρώμης εξυπηρετούσε ως σκηνικό τη νέα «μυθολογία» που διέγραφε τη βυζαντινή «παρένθεση» και τον αστικό ρυθμό των Ελλήνων, τον νεοκλασικισμό. Αντιθέτως, στοιχεία της λαϊκής αρχιτεκτονικής εντάσσονταν επιλεκτικά σε ένα νέο κράμα «ρεζιοναλιστικής» αρχιτεκτονικής.

ΚΤΙΡΙΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑ

1ο Διοικητήριο της Ρόδου 1926-1927 Florestano di Fausto
2ο Κτίριο της διοίκησης της φρουράς 1926 Florestano di Fausto
3ο Ναυτικός όμιλος 1929-1931 R.Petracco
4ο Συγκρότημα κατοικιών Νέας Αγοράς 1932 R.Petracco
5ο Ιταλική λέσχη (Ακταίον) 1925-1927 Florestano di Fausto
6ο Θέρμες Καλλιθέας 1928-1930 Pietro Lombardi
7ο Κυνηγετική λέσχη και κατόπιν βιβλιοθήκη της Ρόδου 1923-1925 florestano di Fausto

8ο Ξενοδοχείο των Ρόδων 1925-1927 F.di Fausto
9ο Κτίριο της φασιστικής διοίκησης 1936-1939 A.Bernabiti
10ο Τράπεζα της Ιταλίας 1931-1933 B.Accolticil
11ο Λύκειο αρρένων 1924-1925 Florestano di Fausto
12ο Στρατώνας Regina 1924-1925
13ο Ταχυδρομείο 1927-1928 Florestano di Fausto
14ο Νοσοκομείο Regina Elena 1924-1926 C.Buscaglione
15ο Καθολική Μητρόπολη Αγ.Ιωάννη 1924-1925 F.di Fausto
16ο Μητροπολιτικό μέγαρο 1924 Florestano di Fausto
17ο Διαμερίσματα ιατρών Regina Elena 1928 C.Buscaglione
18ο Κατοικίες υπαλλήλων και αξιωματικών 1928
19ο Ναυτική διοίκηση 1925 Florestano di Fausto
20ο Περίπτερο ψαραγοράς 1925-1926 F.di Fausto
21ο Τελωνείο και κτίρια διοικητικών υπηρεσιών 1932-1935 R.Petracco
22ο Ενυδρείο 1934-1935 A.Bernabiti
23ο Θαλάσσια λουτρά La Ronda 1935 A.Bernabiti
24ο Κτίριο φασιστικής νεολαίας 1932 P.Lombardi-A.Bernabiti
25ο Εξωτερική όψη της πτέρυγας των κερκίδων στο στάδιο Διαγόρας πρώην Arena del Sole
26ο Λιμεναρχείο Ρόδου που στεγάζεται στο μέγαρο του φασισμού 1938-1939
27ο Ίδρυμα της εθνικής ασφάλισης έναντι των εργατικών ατυχημάτων 1938
28ο Ξενοδοχείο Θέρμαι 1937 Bernabiti-Petracco
29ο Θέατρο Puccini 1936-1937 A.Bernabiti
30ο Δικαστικό μέγαρο 1938-1939
31ο Εκκλησία Αγίου Φραγκίσκου 1936-1939 A.Bernabiti
32ο Κτίριο της Αεροναυτικής Δοιίκησης 1938
33ο Στρατώνας πυροβολικού 1938
34ο Κτίρια Ελεούσας (δημαρχείο,φασιστική λέσχη,κινηματογράφος,ιατρείο,φαρμακείο,πανδοχείο,εργαστήρια)

ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

1ος San Benedetto
2ος San Marco
3ος Campochiaro

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

1η Societa Anonima Rodia 1934.Τοποθεσία Villamarina της Ρόδου με έκταση 3000 τ.μ. Παραγωγή ραφιναρισμένου λαδιού, σαπουνιού και άλλων υποπροϊόντων.

2η Compagnia Agricola Industriale Rodi ,Αγροτική βιομηχανική εταιρεία Ρόδου CAIR 1928.Τοποθεσία Ακαντιά.Παραγωγή κρασιού και λαδιού.

3η Societa Anonima Italiana Fruttindustria Egea-SAIFE,**Ανώνυμη βιομηχανική Ιταλική εταιρεία επεξεργασίας ξηρών καρπών** 1935.Τοποθεσία στην περιοχή Ζέφυρος με παραγωγή συσκευασμένων ξηρών καρπών.

4η Tabacchi Egei Manifatture Italiane TEMI,Ιταλική καπνοβιομηχανία Αιγαίου 1927.Τοποθεσία στην νοτιοανατολική πλευρά της συνοικίας του Αγίου Ιωάννου.

5η Societa Anonima Molitoria Industria Commercio Affini SAMICA,Αλευροβιομηχανία 1938.

ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΚΤΙΡΙΑ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ART NOUVEAU

Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται τα κτίρια κυρίως της πρώτης και δεύτερης περιόδου επί διοίκησης Mario Lago. Κύρια χαρακτηριστικά της κατηγορίας αυτής αποτελούν τα αραβουργικά-ανατολίτικα και γοτθικά στοιχεία καθώς και οι διακοσμήσεις με φυτικά και ζωικά μοτίβα. Επίσης απλοποιούνται οι όγκοι των κτιρίων και κυριαρχούν τα παραδοσιακά στοιχεία. Τα κτίρια που παρουσιάζουμε παρακάτω έχουν κατηγοριοποιηθεί με βάση τα μορφολογικά στοιχεία που διατήρησαν μέχρι την σύγχρονη εποχή και όπως παραδόθηκαν μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο.

ΙΤΑΛΙΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟ (ΚΤΙΡΙΟ ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Το κτίριο της Γενικής Διοίκησης ή Διοικητήριο χωροθετήθηκε σύμφωνα με το πολεοδομικό σχέδιο των Ιταλών, στο νέο διοικητικό κέντρο της πόλης το Foro Italico, στην ακτή Μανδρακίου. Σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Florestano di Fausto το 1926-27. επικεφαλή αρχιτέκτονα του τότε διοικητή Mario Lago και δημιουργό πολλών σημαντικών δημοσίων κτηρίων, πολεοδομικών και αναστηλωτικών έργων κ.α.Το έργο αποτέλεσε μια από τις πρώτες παρεμβάσεις του κυβερνήτη καθώς η έδρα του κυβερνείου φιλοξενείτο στο κτίριο της τουρκικής νομαρχίας Konak .Ο αρχιτέκτονας παρουσίασε σχέδιο για ένα τριώροφο κτίριο ενώ αργότερα οι όροφοι περιορίστηκαν σε δύο λόγω έναρξης του πολέμου.
Το συγκρότημα βρίσκεται στο άνοιγμα της πλατεία Ελευθερίας, στο λιμάνι του Μανδρακίου.
Σήμερα στο κτίριο στεγάζεται η Νομαρχία Δωδεκανήσου.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Η χρήση μορφολογικών στοιχείων τόσο από τη δυτική όσο και την ανατολίτικη παράδοση του νησιού, εντάσσεται στην προσπάθεια των αρχών και των αρχιτεκτόνων της εποχής να ενσωματώσουν τα νέα δημόσια κτίρια στην αισθητική εικόνα της πόλης. Ο Florestano di Fausto με το Διοικητήριο της Ρόδου προσπαθεί να συνδυάσει την παράδοση της Ανατολής και του Βυζαντίου με γοτθικά και αναγεννησιακά στοιχεία, αναζητώντας συμβολισμούς που παραπέμπουν στην ιστορική αλλά και γεωγραφική παρουσία του νησιού, στο σταυροδρόμι μεταξύ Ανατολής και Δύσης.
Ο αρχιτέκτονας υιοθετεί μια διπλή αντιμετώπιση στις όψεις του κτιρίου, καθώς αυτό λόγω της θέσης του έχει δύο σημαντικές όψεις, μία προς την θάλασσα και μία προς την πόλη. Στην δυτική όψη του κτιρίου ακολουθεί μια νεογοτθική αρχιτεκτονική με διακόσμηση από ατόφια,πέτρινη τοιχοποιία που έρχεται πλησιέστερα στο <<αραβουργίζον>> βενετικό μπαρόκ.Στην ανατολική όψη προς την θάλασσα υπάρχουν αναγεννησιακές επιρροές με πολύπλοκη διακοσμητική επένδυση από κόκκινη πέτρα , μια ουσιαστικά απομίμηση του Palazzo Ducale - του Παλατιού των Δόγηδων της Βενετίας. Το κτίριο, με τη μείωση του ύψους των κιονοστοιχίας του ισογείου μοιάζει να αναδύεται από τη θάλασσα και είναι το καλύτερο σωζόμενο δείγμα εκλεκτισμού, από τον οποίο διέπετο ο Di Fausto.Στην ανατολική πλευρά η στοά καλύπτεται από καμάρες που παραπέμπουν σε μορφές του βενέτικου γοτθικού στιλ. Στη βόρεια και δυτική πλευρά υπάρχουν σαφείς αναφορές στην ιπποτική αρχιτεκτονική, με οξυκόρυφες αψίδες κατά το γοτθικό πρότυπο στη στοά του ισογείου και με δίλοβα και με τρίλοβα ανοίγματα στον όροφο. Η μορφολογία αυτή, χαρακτηριστική της δημιουργίας μιας

αισθητικής συνέχειας με την ιστορική αρχιτεκτονική των ιπποτών, που οι Ιταλοί κατακτητές θεωρούσαν ένδοξους προγόνους, απέτρεψε οποιεσδήποτε μετατροπές κατά την κυβέρνηση De Vecchi.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Το κτίριο φιλοξενεί στοά που περιτρέχει το ισόγειο ενώ ο υπόλοιπος χώρος καλύπτεται από διάδρομο με χώρους γραφείων. Υπάρχουν δύο κλίμακες ανόδου στον όροφο, μια εσωτερική στη βόρεια πλευρά του κτιρίου και μια υπαίθρια στη νότια πλευρά , από την οποία επιτυγχάνεται άμεση πρόσβαση στον κεντρικό τετράγωνο χώρο του ορόφου , που περιλαμβάνει το γραφείο του κυβερνήτη και την αίθουσα τελετών. Στον όροφο , ακόμα και πάνω από τη στοά του ισογείου , ακολουθείται η ίδια διάταξη διαδρόμου με χώρους γραφείων εκατέρωθεν.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Πρόκειται για ένα επιβλητικό διώροφο κτήριο, οικοδομημένο με το κυρίαρχο σύστημα της εποχής, λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Επίσης γίνεται χρήση της τεχνοτροπίας fienta pietra με ισόδομη λιθοδομή. Στην πλευρά που βλέπει στη θάλασσα το κτίριο είναι επενδυμένο με κεραμικά τούβλα κόκκινης και κίτρινης απόχρωσης.

Εικ.9: Το κτήριο της διοίκησης.

Εικ.10: Λεπτομέρεια από την ανατολική όψη του κτηρίου της διοίκησης.

Εικ.11:Νοτιοανατολική πλευρά του κτηρίου. Χαρακτηριστική διακόσμηση με τα χρωματιστά τούβλα.

Εικ.12: Λεπτομέρεια της κατασκευής και των διακοσμητικών στοιχείων.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο Di Fausto μαζί με την ανάθεση της κατασκευής της εκκλησίας του Αγ.Ιωάννη (Ευαγγελισμός) ανέλαβε και την κατασκευή ενός κτιρίου για τις ανάγκες της εκκλησίας στη βόρεια πλευρά της, ανάμεσα σε αυτή και το μέγαρο του Κυβερνείου. Το κτίριο έγινε το 1924-1925, με προσθήκη το 1933 από τον Petracco.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η όψη του κτιρίου προς τη λεωφόρο του Foro Italico χρησιμοποιεί στοιχεία γοτθικής αρχιτεκτονικής, με δίβολα και τρίβολα παράθυρα στον όροφο, άμεση μορφολογική σχέση με την αντίστοιχη όψη του Κυβερνείου ενώ στην ανατολική όψη το κτίριο φέρει μεγάλα διαδοχικά ανοίγματα με καμάρες , σύμφωνα με τη μορφολογία της ανατολικής στοάς του κυβερνείου. Οι δύο όγκοι του κτιρίου στεγάζονται με τετράριχτες στέγες, σε μια προσπάθεια μορφολογικής ενοποίησης του συγκροτήματος με την παρακείμενη εκκλησία.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο της αρχιεπισκοπής αποτελείται από ισόγειο και όροφο με σκεπή από κεραμίδια. Στους ορόφους στεγάζονται τα γραφεία της αρχιεπισκοπής με αίθουσα συνεδριάσεων και αρχονταρίκι. Ένα κεντρικό παράθυρο είναι κατασκευασμένο στην πρόσοψη του κτιρίου ώστε να «βλέπει» στην κεντρική πλατεία του δημαρχείου.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο της αρχιεπισκοπής είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή με συνδυασμό οπλισμένου σκυροδέματος και οροφή με κεραμίδια. Εξωτερικά το κτίριο είναι σοβατισμένο στις αποχρώσεις της ώχρας.

Εικ.13: Το μπαλκόνι της αρχιεπισκοπής.

Εικ.14:Το κτήριο της αρχιεπισκοπής με την κεντρική είσοδο και οι διακοσμήσεις από πωρόλιθο.

ΕΔΡΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η έδρα του Ναυτικού στεγάστηκε σε προϋφιστάμενο κτίριο, στη νοτιοανατολική γωνία του μουσουλμανικού κοιμητηρίου του Murad Reis, οι όψεις του οποίου τροποποιήθηκαν το 1925-1926. Σήμερα στεγάζει το στρατολογικό γραφείο Δωδεκανήσου. Στη βορειοανατολική πλευρά της πλατείας κτίσθηκε από τον Petracco το 1929-1931 η έδρα της ναυτικής λέσχης ενώ τα σχέδια ενός καταλύματος για τον ναύαρχο και τους αξιωματικούς δεν πραγματοποιήθηκαν.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η γειτνίαση του κτιρίου με το μουσουλμανικό κοιμητήριο προκαλεί ίσως και τις στιλιστικές επιλογές των όψεων που φιλοξενούν ανατολίτικα μοτίβα και παραδοσιακά διακοσμητικά,που απαντώνται στις κορνίζες των παραθύρων των λινδιακών* κτιρίων. Τα διακοσμητικά αυτά συνδυάζονται με στοιχεία από τη γοτθική βενέτικη αρχιτεκτονική, ορατά στα τόξα των εισόδων και στις τριγωνικές απολήξεις της στέγης.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο της έδρας του Ναυτικού αποτελείται από υπόγειο, ισόγειο και όροφο. Η κεντρική είσοδος οδηγεί σε ένα μακρύ διάδρομο με γραφεία δεξιά και αριστερά με την κλίμακα ανόδου στο βάθος. Το υπόγειο χρησίμευε κυρίως σαν αποθηκευτικός χώρος εγγράφων.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα είναι τα βασικά δομικά στοιχεία του κτιρίου της έδρας του ναυτικού. Εξωτερικά το κτίριο έχει σχέδιο ψάθας από σοβά και διακοσμητικές λεπτομέρειες από πωρόλιθο.

*Με τον όρο «λινδιακά» κτήρια εννοούνται τα κτίρια και κυρίως τα καπετανόσπιτα στο χωριό Λίνδος της Νότιας Ρόδου. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτών κατασκευών είναι οι πλούσια διακοσμημένες προσόψεις με ζωικά και φυτικά μοτίβα.

Εικ.15: Η έδρα του ναυτικού κατά την περίοδο της ιταλοκρατίας.

Εικ.16: Το κτήριο της έδρας του Ναυτικού. Σήμερα στεγάζει το στρατολογικό γραφείο Ρόδου.

ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΤΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Σε προϋφιστάμενο κτίριο, στη βορειοανατολική γωνία του μουσουλμανικού κοιμητηρίου Myrad Reis στεγάστηκε το αρχηγείο της φρουράς.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι όψεις του κτιρίου τροποποιήθηκαν το 1927, πιθανώς από τον Di Fausto. Ο αρχιτέκτονας υπερτόνισε την είσοδο, πλαισιώνοντάς την σε όλο το ύψος του κτιρίου με περίτεχνη ανάγλυφη κορνίζα, που ακολουθώντας το ημικυκλικό τόξο της εσοχής του εξώστη, κατέληγε σε ανάγλυφη κορώνα, από την οποία το κτίριο ήταν γνωστό ως villa Corona. Το κτίριο αυξήθηκε καθ'ύψος με στηθαίο που δεν αντιστοιχούσε σε εσωτερικά στεγασμένο όροφο αλλά χρησίμευε μόνο για τη διάνοιξη περιμετρικά διάτρητων τοξοτών ανοιγμάτων, πάνω από τα αντίστοιχα ορθογώνια παράθυρα του ορόφου. Προστέθηκαν ακόμα τριγωνικές ανάγλυφες εσοχές πάνω από τα αντίστοιχα παράθυρα του ισογείου.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο του αρχηγείου της φρουράς εφάπτεται επί του δρόμου με την κεντρική είσοδο να οδηγεί σε εσωτερική αυλή. Δεξιά και αριστερά χωροθετούνται τα γραφεία.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Χρήση λιθοδομής και οπλισμένου σκυροδέματος όπως και στα υπόλοιπα οικοδομήματα των Ιταλών, γίνεται και στη συγκεκριμένη περίπτωση. Εδώ έχουμε εκτεταμένη χρήση πωρόλιθου για διακοσμητικούς λόγους.

Εικ.17

Εικ.18: Το κτήριο της διοίκησης της Φρουράς στη σημερινή του κατάσταση. Διακρίνεται η χαρακτηριστική κορώνα στην απόληξη του στηθαίου επάνω από την κεντρική είσοδο.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ - ΘΕΡΜΕΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Συγκρότημα Ιαματικών Πηγών - Θέρμες Καλλιθέας

Το συγκρότημα χτίστηκε κατά την περίοδο της ιταλικής κατοχής με στόχο την δημιουργία κέντρου θεραπείας και αναψυχής γύρω από τις υπάρχουσες φυσικές ιαματικές πηγές για τους Ιταλούς παραθεριστές. Τα επίσημα εγκαίνια έγιναν την 1η Ιουλίου 1929, αφού προηγουμένως είχε τελειοποιηθεί ο δρόμος που οδηγούσε από την Ρόδο στην Καλλιθέα. Πρόκειται για έργο του αρχιτέκτονα Pietro Lombardi, ο οποίος αντικατέστησε, το 1928, τον αρχιτέκτονα Florestano di Fausto στη Διεύθυνση Δημόσιων Έργων της Ιταλικής Διοίκησης των Δωδεκανήσων.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Στο συγκρότημα των Λουτρών Καλλιθέας, ο Lombarti κάνει μορφολογικές αναφορές στη βυζαντινή και μουσουλμανική παράδοση αλλά και την κλασσική ελληνική αρχαιότητα, σοφά ενσωματωμένες μέσα στη συνολική σύνθεση του συγκροτήματος. Το πιο σημαντικό όμως προτέρημα του συγκροτήματος είναι η αρμονική του ένταξη στο βραχώδες τοπίο του όρμου Καλλιθέας.Όλες οι εγκαταστάσεις συνδέονται με υπέροχα βοτσαλωτά μονοπάτια .

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Οι εγκαταστάσεις τοποθετήθηκαν αμφιθεατρικά και η σύνδεσή τους έγινε με κεκλιμένα επίπεδα και σκάλες. Στο συγκρότημα διακρίνονται τρία τμήματα: η κεντρική είσοδος με την κυκλική πλατεία και το σιντριβάνι, το αίθριο διανομής νερού σε ημικυκλικό σχήμα και το συγκρότημα υγειονομικών εγκαταστάσεων.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι εγκαταστάσεις των πηγών της Καλλιθέας είναι κατασκευασμένες από λιθοδομή και κατά ένα μεγάλο ποσοστό από οπλισμένο σκυρόδεμα. Οι διακοσμητικές κολώνες των διαδρόμων και ο τρούλος της ροτόντας είναι εξ ολοκλήρου κατασκευασμένος από οπλισμένο σκυρόδεμα. Οι γούρνες των λουτρών είναι από μασίφ μάρμαρα ενώ τα δάπεδα

Εικ.19

Εικ.20

Εικ.21

Εικ.22: Οι φημισμένες εγκαταστάσεις των λουτρών της Καλλιθέας μετά την πρόσφατη αποκατάστασή τους.

ΕΝΥΔΡΕΙΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Το Ενυδρείο της Ρόδου κτίστηκε από τον Ιταλό αρχιτέκτονα Armando Bernabiti σε άλλη θέση από εκείνη που αρχικά προέβλεπε η μελέτη, την περίοδο 1934-36 και λειτούργησε για πρώτη φορά το 1937 σαν «Reale Istituto di Ricerche Biologiche di Rodi»(Βασιλικό Ινστιτούτο Θαλάσσιας Βιολογίας Ρόδου). Σκοπός του ήταν να συμβάλλει στη μελέτη των σφουγγαριών της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας του Αιγαίου.Το 1945 μετονομάστηκε σε Ελληνικό Υδροβιολογικό Ινστιτούτο και λειτουργούσε υπό την εποπτεία της Ακαδημίας Αθηνών. Σήμερα ανήκει στο Εθνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΚΘΕ) και ονομάζεται Υδροβιολογικός Σταθμός Ρόδου. Το Ενυδρείο της Ρόδου είναι ένα από τα ελάχιστα ενυδρεία που υπάρχουν στην Ελλάδα και ανήκει στο Εθνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Το κτίριο σχεδιάστηκε από τον Ιταλό αρχιτέκτονα Armando Bernabiti και αποτελεί ένα σημαντικό δείγμα αρχιτεκτονικής στην οποία συνυπάρχουν τα τοπικά αρχιτεκτονικά στοιχεία και δάνεια από την ιστορική παράδοση σε μια δημιουργική αφαίρεση και όχι σε ένα μορφολογικό μιμητισμό.Επιπλέον, το κτίριο του Ενυδρείου ενσωματώνει κάποια στοιχεία από το νέο για την εποχή αρχιτεκτονικό κίνημα του Art Deco. Το σύνολο αποπνέει μια "ναυτική" αισθητική, καθώς χρησιμοποιούνται καμπύλες, κυκλικά παράθυρα όπως των πλοίων, διαφορετικά επίπεδα ανύψωσης και ένας

κεντρικός κυλινδρικός πύργος. Η διακόσμηση στην κεντρική είσοδο είναι εμπνευσμένη από το ζωικό θαλάσσιο περιβάλλον. Στον επισκέψιμο χώρο του Ενυδρείου, ο διάδρομος είναι επενδυμένος με πορώδεις πέτρες και διακοσμημένος με φυσικά κοχύλια, αναπαριστώντας μια υποθαλάσσια σπηλιά, και έχει παραμείνει έτσι από την εποχή που κτίστηκε το κτίριο. Το ίδιο και η χαρακτηριστική διακόσμηση του δαπέδου με σχέδια θαλάσσιων οργανισμών φτιαγμένα από άσπρα και μαύρα χαλίκια. Το εξωτερικό του κτιρίου παρέμεινε αναλλοίωτο μέχρι το 1971, όταν προστέθηκαν στο βόρειο τμήμα του συγκροτήματος μια αίθουσα εκθέσεων και μια πισίνα για φώκιες. Το Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού έχει χαρακτηρίσει το κτίριο ως ιστορικό μνημείο και σαν χαρακτηριστικό παράδειγμα του Διεθνούς αρχιτεκτονικού στυλ.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο του ενυδρείου είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Εξωτερικά είναι σοβατισμένο με αποχρώσεις της ώχρας .Άλλα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν είναι πορώδης πέτρες για τα δάπεδα έτσι ώστε να παραπέμπουν στο θαλάσσιο κόσμο.

Εικ.23

Εικ.24: Το κτίριο του «Ενυδρείου». Σήμερα στεγάζει τον υδροβιολογικό σταθμό Ρόδου.

ΛΕΣΧΗ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ (ΛΕΣΧΗ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο κτίστηκε το 1928 από τον Pietro Lombardi και τον Armando Bernabiti ,στη σημερινή πλατεία Ακαδημίας, στέγασε την έδρα της λέσχης της ιταλικής νεολαίας-απαραίτητη και υπαρκτή σε όλες τις πόλεις της φασιστικής Ιταλίας.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο της λέσχης της ιταλικής νεολαίας αποτελεί σημαντικό δείγμα εκλεκτικισμού με αναγεννησιακά στοιχεία στις όψεις.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στην είσοδο του κτιρίου βρίσκεται ένας μακρύς διάδρομος που λειτουργεί σαν χώρος υποδοχής. Δεξιά και αριστερά υπάρχουν δύο αίθουσες γραφείων ενώ στο βάθος μια μεγάλη κεντρική αίθουσα χρησιμεύει σαν χώρος τελετών. Το κτίριο της λέσχης είναι υπερυψωμένο ισόγειο με υπόγειο που χρησιμεύει σαν αποθηκευτικός χώρος.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τα υλικά κατασκευής του κτιρίου της λέσχης είναι και εδώ τα ίδια με τα υπόλοιπα κτίρια που κατασκεύασαν οι Ιταλοί. Λιθοδομή σε συνδυασμό με οπλισμένο σκυρόδεμα στην πλάκα και στα σενάζ. Για λόγους αισθητικής χρησιμοποιήθηκε ο πωρόλιθος κυρίως για τις κορνίζες των ανοιγμάτων και της κεντρικής εισόδου.

Εικ.25:Η λέσχη της ιταλικής νεολαίας σε παλαιότερη φωτογραφία. Διακρίνονται οι διακοσμήσεις από ντόπιο πωρόλιθο. Το κτήριο δεν υπέστη αλλαγές ενώ σήμερα στεγάζει τη λέσχη προσκόπων.

ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟ ΑΡΡΕΝΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
Το κτίριο του ορφανοτροφείου κτίστηκε το 1924,στην περιοχή της Ακαντιάς από τους Ιππότες της Μάλτας, για να στεγάσει παιδιά Αρμενίων και βρέφη που φρόντιζαν φραγκισκανές καλόγριες.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
Το κτίριο του ορφανοτροφείου είναι ένα επιμήκες διώροφο κτίριο με πύλη σε στυλ μπαρόκ, που έφερε το έμβλημα του τάγματος, η οποία δεν σώζεται σήμερα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
Το κτίριο του ορφανοτροφείου αποτελείται από ισόγειο όπου βρίσκονται οι χώροι υποδοχής ,τα γραφεία και οι χώροι εστίασης . Μια κλίμακα οδηγεί στον όροφο όπου βρίσκονται τα δωμάτια και οι κλίνες καθώς και τα αποχωρητήρια .

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
Το κτίριο του ορφανοτροφείου είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή και στεγάζεται με κεραμοσκεπή. Η πύλη της εισόδου και το έμβλημα του τάγματος των ιπποτών ήταν κατασκευασμένο από ολόκληρα κομμάτια πωρόλιθο τοπικής προέλευσης. Εξωτερικά οι όψεις του κτιρίου έφεραν λευκό επίχρισμα.

ΟΙΚΟΣ ΕΥΓΗΡΙΑΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
Το κτίριο, που βρίσκεται στην παραλιακή λεωφόρο του Νιοχωρίου ,εγγράφεται στο κτηματολόγιο το 1926, με ιδιοκτήτη το άσυλο επαιτών του μεγάλου ευεργέτη Enrico Ducci. Το 1935 περιέρχεται στην ιταλική διοίκηση, που το χρησιμοποιεί ως ξενώνα για τους ηλικιωμένους, τους οποίους φρόντιζαν φραγκισκανές καλόγριες. Μετά τον πόλεμο στέγασε για αρκετά χρόνια τον οίκο ευγηρίας Δωδεκανήσου. Σήμερα είναι εγκαταλελειμμένο.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η πρόσοψη του κτιρίου στην ά φάση του είχε νεοκλασική μορφολογία ,με συμμετρικά ανοίγματα και τονισμένο το κεντρικό τμήμα της εισόδου, που κατέληγε σε τριγωνικό αέτωμα ,πάνω από περιμετρική διακοσμητική ταινία. Η διαμόρφωση της όψης με εκλεκτικιστικά στοιχεία – τοξωτά ανοίγματα και κόγχες –έγινε κατά την περίοδο της ιταλοκρατίας.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Πρόκειται για διώροφο προϋφιστάμενο κτίριο με τετράγωνη κάτοψη με εσωτερικό αίθριο , στο κέντρο περιμετρικής στοάς με καμάρες. Το ισόγειο ήταν διαιρεμένο σε μικρούς χώρους με εντοιχισμένα ξύλινα ντουλάπια. Είναι πιθανόν η πρώτη του χρήση να ήταν παρόμοια με τις επόμενες. Κατά τη μετατροπή του σε ξενώνα για τους ηλικιωμένους προστέθηκε μια πτέρυγα σχήματος «Π» στη δυτική πλευρά του κτιρίου.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο του οίκου ευγηρίας είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή. Το μεσοπάτωμα έχει κατασκευαστεί από ξύλινα δοκάρια και σανίδες από είδος τοπικού ελάτου όπως επίσης και η ξύλινη στέγη με τα κεραμίδια. Οι διακοσμητικές κορνίζες είναι φτιαγμένες από γύψο ενώ αργότερα όταν περιήλθε στα χέρια των Ιταλών έγινε περιορισμένη χρήση πωρόλιθου.

Εικ.26: Σχέδιο της πρόσοψης του οίκου ευγηρίας Δωδεκανήσου. Το κτήριο σήμερα είναι εγκαταλελειμμένο.

Εικ.27: Ο οίκος ευγηρίας στη σημερινή του κατάσταση με εμφανή τα προβλήματα εγκατάλειψης.

Εικ.28: Μία από τις πτέρυγες του κτιρίου όπως φαίνεται από την εσωτερική αυλή.

ΣΤΑΔΙΟ «ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ» (ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΔΙΑΓΟΡΑΣ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Πάνω σε σχέδια του Bernabiti δημιουργήθηκε το 1932 το «στάδιο του Ηλίου» κοντά στην πύλη του Αγ.Ιωάννη της μεσαιωνικής πόλης,σε χώρο που προβλεπόταν από το ρυθμιστικό σχέδιο των Ιταλών του 1926.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το στέγαστρο των κερκίδων των θεατών πάνω από την τοξοστοιχία από καμάρες και οι λεπτομέρειες των διακοσμητικών στοιχείων στις πύλες έχουν γίνει από σίδερο, σε μορφή art deco.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το ελλειψοειδές σχήμα του ανοιχτού χώρου του σταδίου περιβάλλεται από τοιχίο. Η κύρια πύλη εισόδου βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά με δύο στιβαρούς πυλώνες που φιλοξενούν χώρους έκδοσης εισιτηρίων. Δεύτερη

πύλη εισόδου που σηματοδοτείται με ρολόι από σίδερο βρίσκεται στη βορειοδυτική πλευρά ενώ βοηθητικές είσοδοι υπάρχουν στις τρείς υπόλοιπες πλευρές.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το «στάδιο του Ηλίου» κατασκευάστηκε κυρίως από οπλισμένο σκυρόδεμα. Οι πυλώνες, τμήματα των κερκίδων και του περιμετρικού τοιχίου έχει γίνει εξ ολοκλήρου από οπλισμένο σκυρόδεμα και τα υπόλοιπα τμήματα από λιθοδομή. Για διακοσμητικούς λόγους έχει γίνει μια περιορισμένη χρήση πωρόλιθου ενώ μασίφ σίδερο χρησιμοποιήθηκε για το ρολόι και άλλες διακοσμητικές λεπτομέρειες.

Εικ.29: Η χαρακτηριστική πύλη του σταδίου του «Ηλίου». Ξεχωρίζουν τα μεταλλικά διακοσμητικά της εισόδου και το μεγάλο ρολόι.

Εικ.30

ΟΙΚΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Πρόκειται για ένα από τα τρία κτίρια που κτίστηκαν τη διετία 1924-1925, ως μονοκατοικία των μηχανικών του καθεστώτος. Ανάλογης μορφολογίας κτίρια, δύο μονοκατοικίες και μια διπλή κατοικία ,για λογαριασμό της τράπεζας της Ιταλίας και το 1939 μια κατοικία για αξιωματικούς της αεροπορίας στην πλατεία Γαβριήλ Χαρίτου.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τα κτίρια διακρίνονται για το διώροφο, λιτό, κυβικό όγκο τους, τα συμμετρικά ανοίγματα με οξυκόρυφα τόξα στον όροφο και τα ανάγλυφα από τα παραδοσιακά λινδιακά μοτίβα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι κατοικίες που έχτισαν οι Ιταλοί για τους αξιωματικούς και τους κρατικούς υπαλλήλους διακρίνονται για την λειτουργικότητα και τις σύγχρονες ανέσεις που πρόσφεραν. Η συγκεκριμένη κατοικία είναι διώροφη με εσωτερική κλίμακα. Στον ισόγειο χώρο υπάρχει ένας μακρύς διάδρομος με καθιστικό και γραφείο, τραπεζαρία, κουζίνα και λουτρό. Στον όροφο υπάρχουν δύο υπνοδωμάτια για τους μηχανικούς.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η κατοικία είναι κατασκευασμένη από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Επίσης γίνεται χρήση πωρόλιθου για τα διακοσμητικά στοιχεία ενώ όλες οι όψεις του είναι σοβατισμένες σε λευκές αποχρώσεις.

Εικ.31: Η κατοικία μηχανικών σήμερα. Το κτήριο δεν υπέστη αλλαγές ούτε σημαντικές φθορές από το χρόνο. Διακρίνονται τα ανάγλυφα διακοσμητικά που συναντιούνται και στα σπίτια της Λίνδου.

Εικ.32

ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ 1

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Αποτελούν μια ιδιαίτερη κατηγορία κτιρίων διπλών ή τετραπλών κατοικιών που κτίστηκαν στη δεκαετία 1930-1940. Τα πρώτα έξι από αυτά κτίστηκαν τη διετία 1929-1930, ως κατοικίες αξιωματούχων του καθεστώτος πάνω σε σχέδια του Petracco. Τρία από αυτά, κατεστραμμένα σήμερα, κτίστηκαν στην παραλία γύρω από την πλατεία Γαβριήλ Χαρίτου ενώ σώζονται δύο στην οδό Βορείου Ηπείρου που τότε ονομαζόταν λεωφόρος του Μουσολίνι (Via del Duce). Αργότερα κτίστηκαν τρία ακόμα αντίστοιχα ιδιωτικά κτίρια.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τις κατοικίες διακρίνει η συμμετρία στη διαμόρφωση της κάτοψης και της όψης. Το κεντρικό τμήμα της όψης του δρόμου, συχνά σε εσοχή ή εξέχοντας από το κύριο σώμα του κτιρίου, φιλοξενεί την κύρια πύλη εισόδου (ή δύο

πύλες συμμετρικά διατεταγμένες) και φέρει τον περισσότερο διάκοσμο, είτε ανυψούμενο σε σχέση με το δώμα του κτιρίου, σε καμπύλα σχήματα με αναγεννησιακά ή μπαρόκ μοτίβα, είτε τονίζοντας την πύλη ή τις πύλες εισόδου με ημικίονες και στέγη από γείσα ή αετώματα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι κατοικίες αυτές είναι διώροφες με στεγασμένους εξώστες στους οποίους οδηγεί μια κοινή κλίμακα ανόδου. Συνήθως έχουν δύο υπνοδωμάτια ,καθιστικό ,μαγειρείο και λουτρό.
Σε άλλες περιπτώσεις η κλίμακα είναι ξεχωριστή για κάθε κατοικία.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Με λιθοδομή είναι κατασκευασμένος και εδώ ο φέροντας οργανισμός των κτιρίων ενώ οι πλάκες και κάποια στοιχεία έγιναν από οπλισμένο σκυρόδεμα. Για διακοσμητικούς λόγους έχουμε χρήση σιδεριάς στα στηθαία και τα κιγκλιδώματα ενώ τα δάπεδα είναι από μωσαϊκό και μάρμαρο.

Εικ.33

Εικ.34: Κατοικία αξιωματικών στην συνοικία Μόντε Σμιθ. .

Εικ.35: Διπλοκατοικίες επί της οδού Βορείου Ηπείρου ,επί ιταλοκρατίας λεωφόρου Μουσολίνι. Η περιοχή υπήρξε νεώτερη συνοικία της πόλης που ίδρυσαν οι Ιταλοί.

ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ 2

ΓΕΝΙΚΑ-ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Πρόκειται για κατοικίες που παρουσιάζονται στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1930. Είναι διώροφες μεγάλες κατοικίες, με χαρακτηριστική διαμόρφωση των όψεων με εκλεκτικιστικά στοιχεία- καμάρες σε εσοχή στην είσοδο,στον κεντρικό εξώστη και στη μόρφωση των ανοιγμάτων, καμπυλόμορφους εξώστες και αντίστοιχες καμπύλες απολήξεις, με οβάλ φεγγίτες με σιδεριά.

Εικ.36

Εικ.37: Κατοικίες αξιωματούχων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όπως οι διάτρητοι φεγγίτες και τα διακοσμητικά μεταλλικά στοιχεία.

ΟΙΚΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ (ΡΟΔΙΑΚΗ ΕΠΑΥΛΗ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Πιθανότατα πρόκειται για προϋφιστάμενο κτίριο της τουρκοκρατίας, λόγω της νεοκλασικής αισθητικής του και της θέσης του σε μια περιοχή κατοικιών διακεκριμένων αξιωματούχων. Οι τροποποιήσεις-προσθήκες χώρων και διακοσμητικών ήταν έργο του Di Fausto και ολοκληρώθηκαν το 1925.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο προκειμένου να αποτελέσει κατοικία των Ιταλών κυβερνητών δέχθηκε κάποιες μετατροπές ως προς τα μορφολογικά του στοιχεία. Εξωτερικά καταργήθηκαν οι θόλοι που κάλυπταν τους όγκους των κτιρίων και αντικαταστάθηκαν με ψηλό στηθαίο ,διακοσμημένο με ζώνη από γείσο και φουρούσια σε νεοκλασικό ρυθμό. Η εσωτερική διακόσμηση περιέλαβε ανάγλυφες κόγχες και φινιστρίνια στους τοίχους, σε αραβικά μοτίβα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η κατοικία του κυβερνήτη είναι ένα εντυπωσιακό, κυρίως για την τοποθεσία του κτίριο. Βρίσκεται σε μια αρκετά μεγάλη έκταση πρασίνου στο κέντρο της πόλης με πύλες εισόδου σε διάφορες τοποθεσίες. Μεγάλα παρτέρια και διάδρομοι με ενδιάμεσα σιντριβάνια και γλυπτά οδηγούν στο κεντρικό κτίριο. Πρόκειται για ένα διώροφο νεοκλασικό κτίριο με μεγάλες βεράντες και εξώστες στο ισόγειο και στον όροφο. Εσωτερικά η κεντρική είσοδος οδηγεί στην αίθουσα υποδοχής, τα σαλόνια και τις τραπεζαρίες. Στο ισόγειο και στο υπόγειο βρίσκονται επίσης βοηθητικοί χώροι και διαμερίσματα για το προσωπικό καθώς επίσης και κελάρι για τα κρασιά. Στον όροφο εκτός από βοηθητικές κλίμακες οδηγεί και μια κεντρική ξυλόγλυπτη κλίμακα. Στον όροφο βρίσκονται τα υπνοδωμάτια, ο ξενώνας και τα καθιστικά τα οποία έχουν πρόσβαση στα μπαλκόνια που βλέπουν τον κήπο. Το κτίριο με την λειτουργικότητα που διέθετε για τα δεδομένα της εποχής αποτέλεσε αργότερα με ελάχιστες παρεμβάσεις παραθεριστική κατοικία της ελληνικής βασιλικής οικογένειας.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Λιθοδομή είναι ο κύριος τρόπος κατασκευής της έπαυλης με ορισμένα μέρη από οπλισμένο σκυρόδεμα. Εξωτερικά τα διακοσμητικά στοιχεία είναι από γύψο ενώ φέρει επίχρισμα και βαφή με ώχρα. Εντυπωσιακά δάπεδα από μάρμαρο υπάρχουν στους περισσότερους χώρους υποδοχής και τα λουτρά έχουν επενδυθεί από πλακίδια που έφθασαν από την Ιταλία.

Εικ.38: Η κατοικία του κυβερνήτη.

Εικ.39: Η κεντρική είσοδος της έπαυλης με εμφανή τα νεοκλασικά στοιχεία. Το κτήριο είναι προϋφιστάμενο από την οθωμανική περίοδο.

ΝΕΑ ΑΓΟΡΑ-ΙΧΘΥΑΓΟΡΑ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο Di Fausto έκανε τα πρώτα σχέδια για τη Νέα Αγορά και Ιχθυαγορά το 1924 στη Ρώμη. Το έργο εκπόνησε το 1925 και ολοκληρώθηκε σε ένα χρόνο. Το κτίριο έχει οκταγωνική κάτοψη και αποτελείται από ισόγεια καταστήματα ,εκτός της ανατολικής πλευράς του ,προς τη λεωφόρο του Foro Italico, όπου εκτείνεται σε όροφο.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το συγκρότημα περιλαμβάνει το εξαγωνικό κτίσμα της ιχθυαγοράς,με ανατολίτικα στοιχεία στους κίονες της στοάς και τα φινιστρίνια του τρούλου και στη συμβολή των αξόνων συμμετρίας της κύριας και βορειοανατολικής πύλης του συγκροτήματος. Το κτίριο χαρακτηρίζεται από εκλεκτικισμό με ανατολίτικα στοιχεία. Οι όψεις φιλοξενούν περιμετρικό στέγαστρο πάνω σε περίτεχνες κολώνες εσωτερικά και εξωτερικά ενώ υπάρχουν τρείς πύλες εισόδου εκτός της κύριας πύλης ,οι οποίες υψώνονται σε ύψος δύο ορόφων, με ορθογώνιο περίγραμμα ,ανάγλυφο γοτθικό τόξο, ρόδακες και ανάγλυφη ταινία, με τρία παράθυρα πάνω από το άνοιγμα κάθε πύλης. Η κύρια όψη του είναι συμμετρική ως προς την κύρια πύλη εισόδου ,που έχει μνημειακό χαρακτήρα με τους στενόμακρους πυλώνες ,το γοτθικό τόξο και τον τρούλο. Επί δημαρχείας Πετρίδη ,στο κτίριο προστέθηκε όροφος για τη στέγαση γραφείων η κατασκευή του οποίου πρόσθεσε στις πύλες τρείς κλίμακες ανάβασης ενώ περιόρισε το ύψος του ισογείου ,εξαφανίζοντας τα προαναφερθέντα στοιχεία, εκτός της ανάγλυφης ταινίας. Όσο αφορά το συγκρότημα των καταστημάτων αποτελείται από τέσσερα διώροφα κτίρια με καταστήματα στο ισόγειο και γραφεία στον όροφο. Οι όψεις των καταστημάτων έχουν είσοδο με ανάγλυφο ρόδακα και μεγάλο άνοιγμα παραθύρου (βιτρίνα), σε αραβικό τόξο. Οι γωνίες των ορόφων είναι διαμορφωμένες με τοξωτά ανοίγματα ή με κλειστά μπαλκόνια ,με ολόσωμη ξύλινη κατασκευή χαγιατιού με αραβικά μοτίβα. Τα στηθαία έχουν τριγωνικές απολήξεις. Η χρήση ποικιλίας μορφών ανάγεται σε μια εκλεκτικιστική αρχιτεκτονική με ανατολίτικα στοιχεία, παρόμοιας αισθητικής με το γειτονικό συγκρότημα της Νέας αγοράς και της Ιχθυαγοράς.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι Ιταλοί αρχιτέκτονες με τον σχεδιασμό της Νέας Αγοράς θέλησαν να συγκεντρώσουν σε ένα σημείο όλη την εμπορική κίνηση του κέντρου της πόλης. Με πυρήνα την Ιχθυαγορά κατασκευάστηκαν περιμετρικά τα μεγάλα κτίρια με τα καταστήματα, δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο ένα σύγχρονο

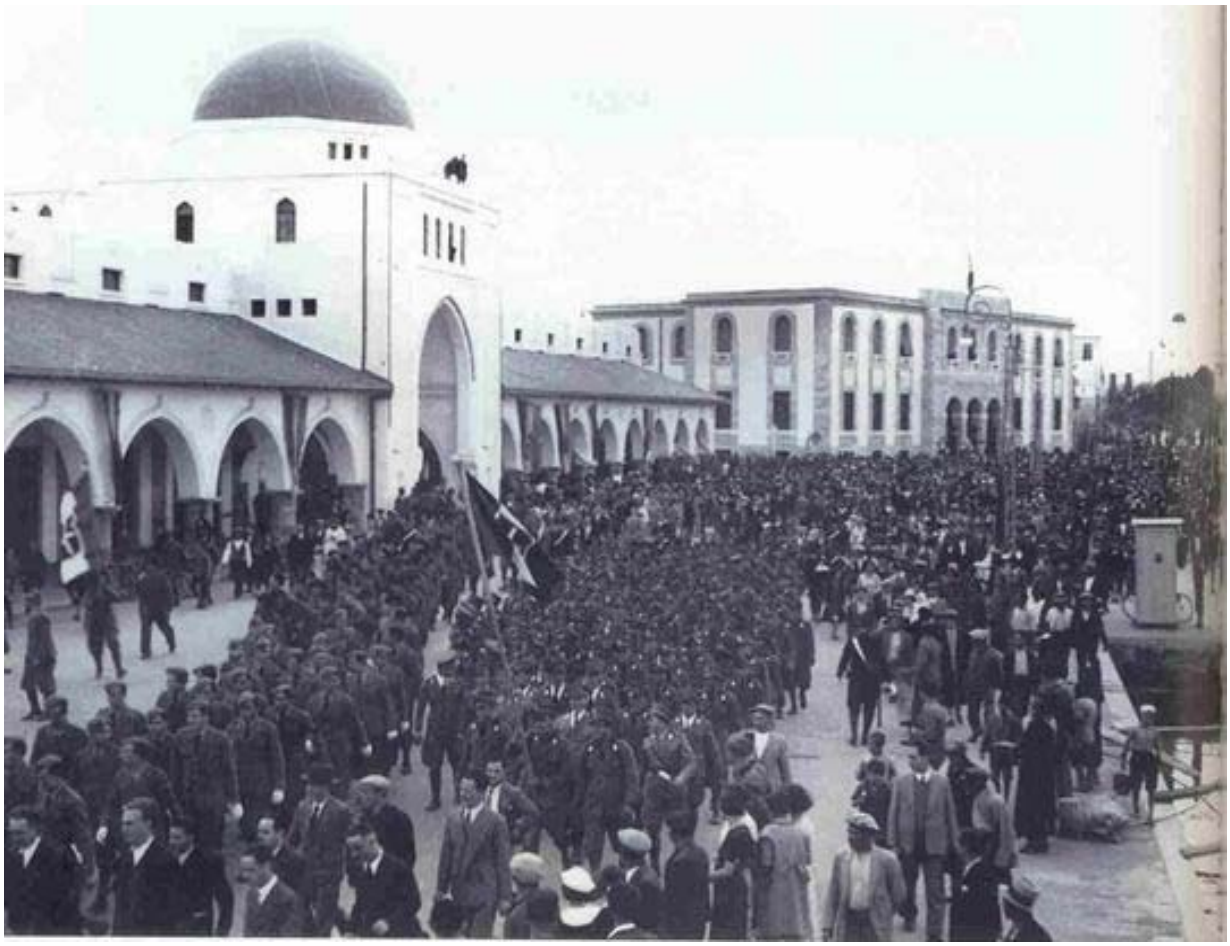
εμπορικό κέντρο με άνεση στην κίνηση και τις εμπορικές δραστηριότητες των κατοίκων.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

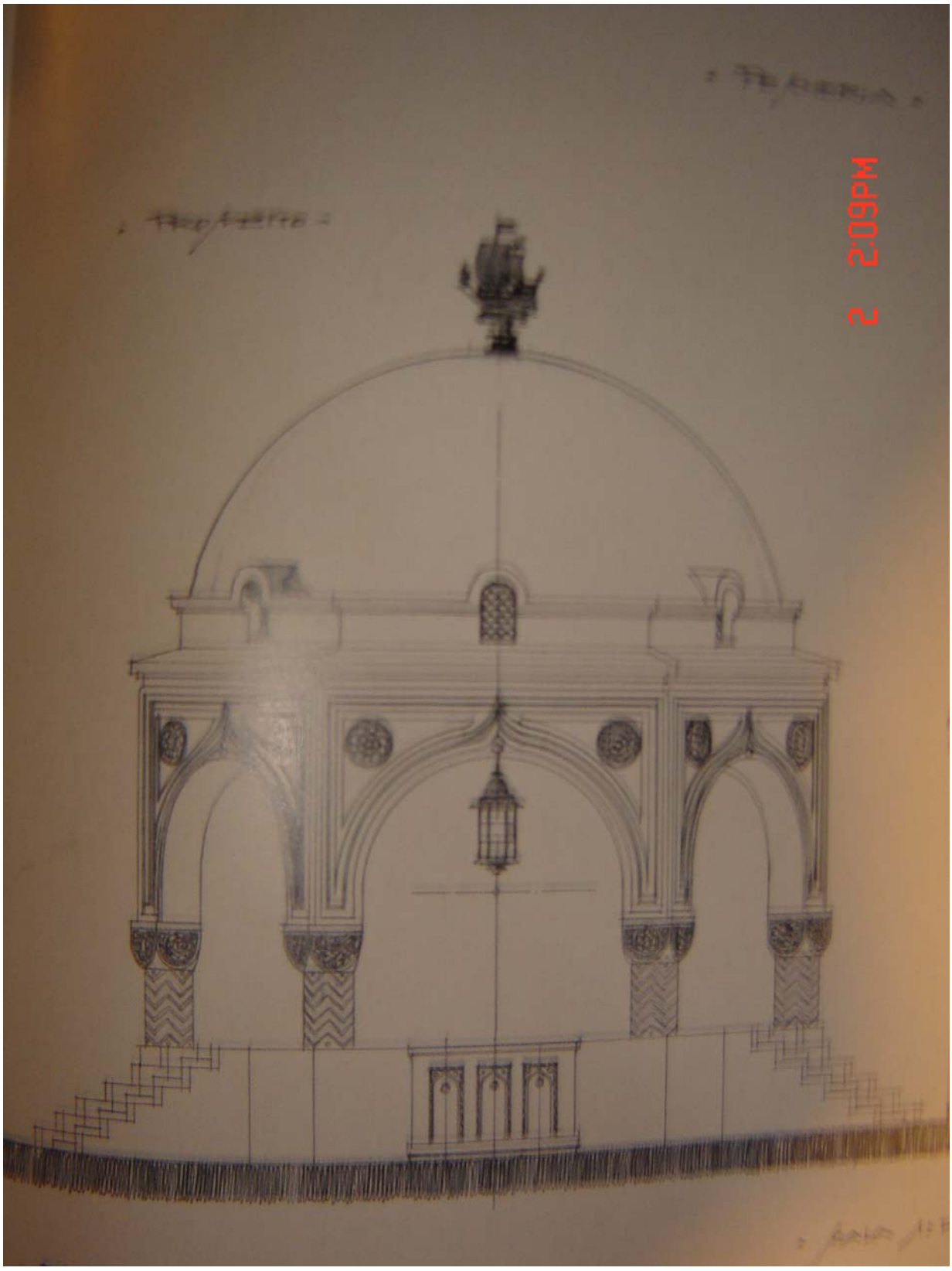
Λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα αποτελούν και εδώ τα κύρια υλικά κατασκευής των κτιρίων της Νέας Αγοράς. Το κτίριο της Ιχθυαγοράς στεγασμένο με τον τρούλο είναι κατασκευασμένο εξ ολοκλήρου από οπλισμένο σκυρόδεμα ενώ στα υπόλοιπα καταστήματα είναι εμφανής και η χρήση του ξύλου για τις στέγες και τα κλειστά μπαλκόνια.

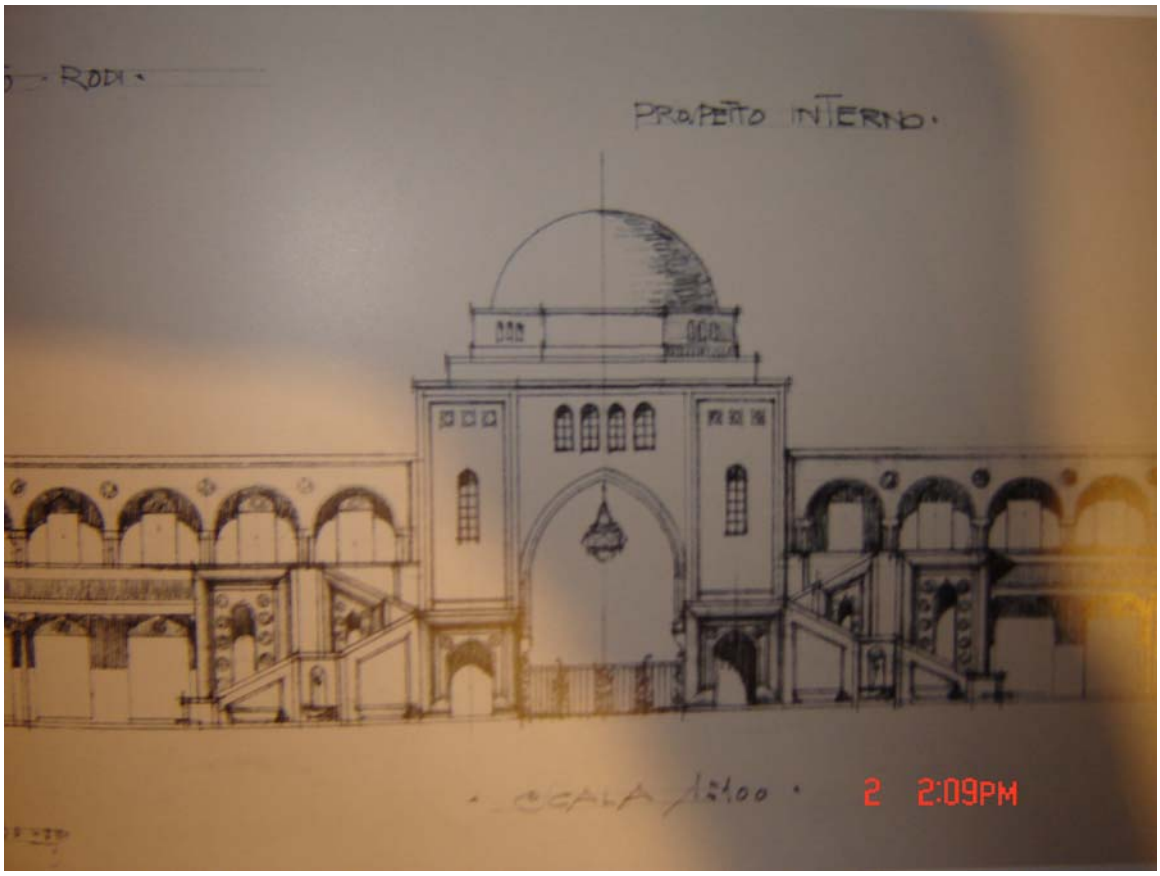
Εικ.40:Γενικό πλάνο της Νέας Αγοράς. Στα δεξιά διακρίνεται η ψαραγορά με τη ροτόντα και αριστερά διακρίνονται τα κτήρια των καταστημάτων.

Εικ.41:Παρέλαση του ιταλικού στρατού μπροστά από την κεντρική είσοδο της Νέας Αγοράς. Στο βάθος η Τράπεζα της Ιταλίας.

Εικ.42:Φωτογραφία από το πρωτότυπο σχέδιο της όψης της ροτόντας στην «Νέα Αγορά». Επάνω στην εξέδρα ήταν τοποθετημένες ζυγαριές για τις συναλλαγές.

Εικ.43: Αρχική ιδέα για την «Νέα Αγορά» όπως φαίνεται στο σχέδιο. Παρατηρούμε τις εξωτερικές κλίμακες και τις στοές του ορόφου που τελικά δεν κατασκευάστηκαν.

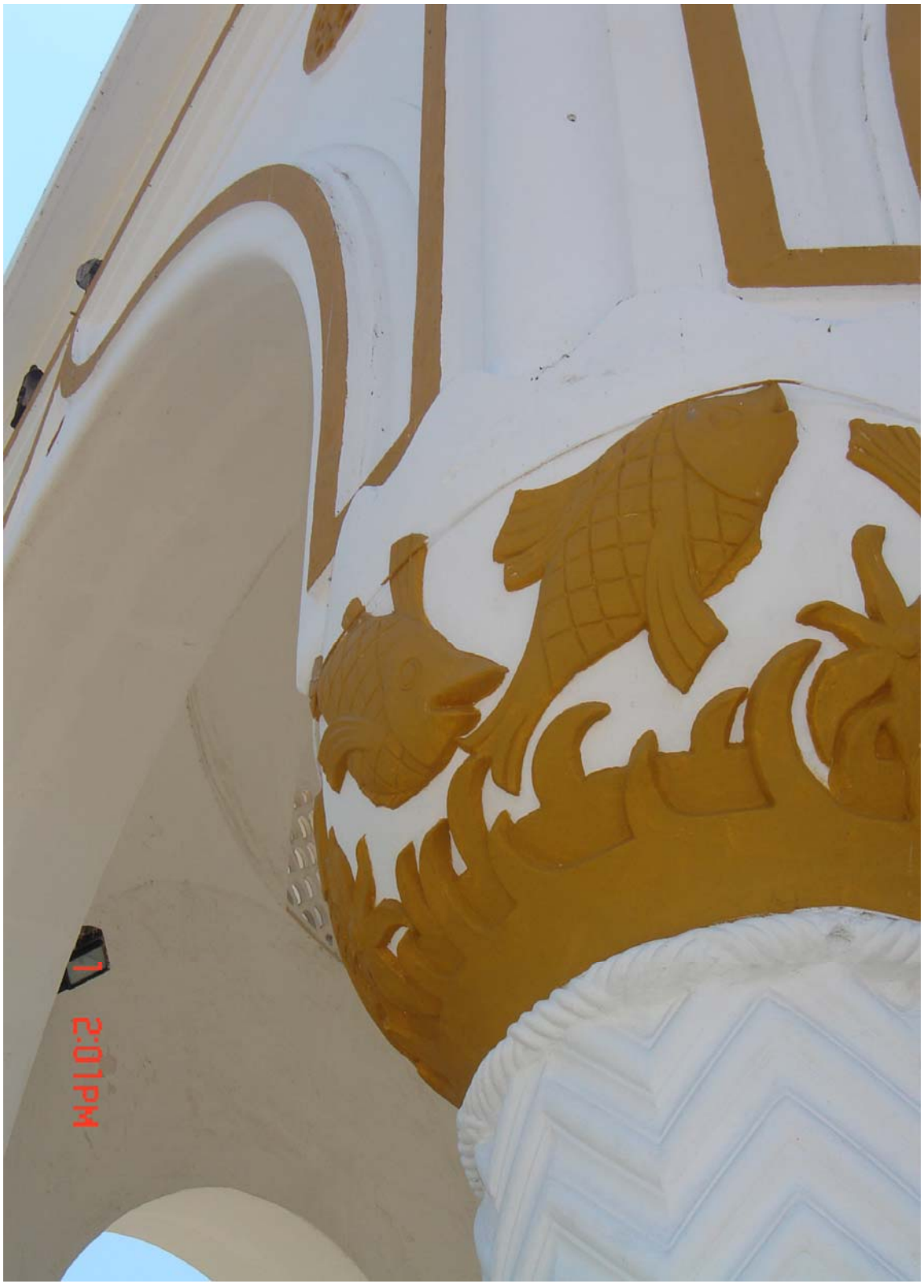
Εικ.44

Εικ.45:Η κεντρική είσοδος της «Νέας Αγοράς»

Εικ.46:Η Ροτόντα με τον θόλο και την εξέδρα που πωλούντο τα ψαρικά.

Εικ.47:Λεπτομέρεια από την κολώνα της ροτόντας. Ευδιάκριτα είναι τα ανάγλυφα ψάρια και τα φυτικά μοτίβα περιμετρικά της στήλης.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΡΟΔΟΥ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:
Το κτίριο αποτελούσε την έδρα της τούρκικης νομαρχίας (Konak).Απο το 1912 και για δεκαπέντε χρόνια αποτέλεσε έδρα του κυβερνήτη των νησιών. Όταν κτίστηκε το μέγαρο του κυβερνείου, ο Mario Lago αποφάσισε να στεγάσει στο κτίριο την έδρα των ταχυδρομικών γραφείων και της διεύθυνσης δημοσίων έργων(Palazzo delle Poste).Το κτίριο ολοκληρώθηκε το 1928, σύμφωνα με μελέτη του Florestano Di Fausto.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:
Μορφολογικά αποτελεί ένα εξαίρετο δείγμα αναγεννησιακού εκλεκτισμού και κανναβικής τεχνολογίας, όπως φαίνεται από τις αετωματικές κορνίζες των ανοιγμάτων του ισογείου, τις επιτοίχιες παραστάδες που φτάνουν με κιονόκρανα ως το στηθαίο του δώματος και τις ασπίδες με ανάγλυφα πάνω από τα ανοίγματα του ορόφου όλα από τοπικό πωρόλιθο.Στη θέση του κτιρίου προτίθετο να δημιουργηθεί πανεπιστήμιο τα σχέδια του οποίου μελετήθηκαν από τους Di Fausto και Lombardi ,κατά τη διετία 1926-1928. Οι αρχιτέκτονες παρουσίασαν δύο μελέτες, μια ενός εκλεκτικιστικού κτιρίου, χωροθετημένου στη μετέπειτα πλατεία της Αυτοκρατορίας (πλατεία Δημαρχείου) και μια δεύτερη ενός επιβλητικού κτιρίου με ιπποτικά στοιχεία (πολεμίστρες, καμαρωτές περίτεχνες κορνίζες τριβόλων παραθύρων και fienta pietra),χωροθετημένου στη θέση του ταχυδρομείου. Καμία από τις προτάσεις δεν πραγματοποιήθηκε.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
Το ταχυδρομείο στεγάζεται σε ένα διώροφο κτίριο επάνω στην κεντρική λεωφόρο Foro Italico. Δύο κεντρικές κλίμακες δεξιά και αριστερά συνδέουν άμεσα τον δρόμο με την κεντρική είσοδο η οποία οδηγεί σε ένα προθάλαμο. Στη συνέχεια μια δεύτερη εσωτερική είσοδος οδηγεί στη μεγάλη τετράγωνη αίθουσα όπου γίνονται οι συναλλαγές των πελατών. Περιμετρικά της κεντρικής αίθουσας συνδέονται με διαδρόμους τα γραφεία των υπαλλήλων, αποθήκες και λοιποί βοηθητικοί χώροι καλύπτοντας με απόλυτη λειτουργικότητα τις ανάγκες της υπηρεσίας.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
Το κτίριο του ταχυδρομείου είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Εξωτερικά έχει επενδυθεί με fienta pietra και πωρόλιθο τοπικής προέλευσης. Εσωτερικά έχει χρησιμοποιηθεί κατεξοχήν μάρμαρο για τα πατώματα και για επένδυση των τοίχων.

Εικ.48:Το κτήριο του ταχυδρομείου σε φωτογραφία επί ιταλοκρατίας.

Εικ.49

Εικ.50:Το ταχυδρομείο σε πρόσφατη φωτογραφία.

ΤΟ ΣΦΑΓΕΙΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Με διατάγματα του 1924, γίνεται επιτακτική η κατασκευή ενός δημοτικού σφαγείου, στην περιοχή του όρμου της Ακαντιάς, στα νοτιοανατολικά του εμπορικού λιμένα. Το 1925 αρχίζει να λειτουργεί το κτίριο, το πρώτο βιομηχανικό κτίριο της περιοχής που έγινε πάνω σε σχέδια του Di Fausto.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο αποτελείται από δυο μακριές πτέρυγες με λιτές γραμμές και ένα κεντρικό όγκο που φιλοξενεί την κύρια είσοδο, διακοσμημένη με ανατολίτικα στοιχεία και παραδοσιακά μοτίβα που συνηθίζονται στα λινδιακά* κτίρια.

Εικ.51:Η πρόσοψη του σφαγείου και η σημερινή του κατάσταση.

Εικ.52:Η εγκατάλειψη του κτηρίου είναι εμφανής. Το κτήριο του σφαγείου ήταν από τα πρώτα έργα των Ιταλών στη Ρόδο. Η τοποθεσία κοντά στη θάλασσα κρίθηκε ακατάλληλη.

Εικ.53:Λεπτομέρεια από το διακοσμητικό ανάγλυφο της εισόδου.

Εικ.54:Εσωτερική εικόνα από τις εγκαταστάσεις με τους μαρμάρινους πάγκους δεξιά και αριστερά.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στην πόλη έως το 1893 υπήρχαν ένα νοσοκομείο και ένα άσυλο των απόρων και τα δύο έργα του ευεργέτη Enrico Ducci .Ο M.Lago θέλησε να ανανεώσει τη νοσοκομειακή περίθαλψη του νησιού. Έτσι το 1924 ξεκίνησε η κατασκευή των κτιρίων του Βασιλικού Νοσοκομείου ,πάνω σε μελέτη του C.Buscaglione. Οι όψεις ήταν έργο του Di Fausto ,ο οποίος μάλλον εκπόνησε και τις μελέτες για την εκκλησία και τα άλλα τμήματα του νοσοκομείου. Το κεντρικό κτίριο λειτούργησε το 1926. Το 1927 ο Lago ανάθεσε στον Buscaglione τη μελέτη για το σχεδιασμό μιας νοσοκομειακής πόλης ,με τμήματα γυναικολογίας, παθολογίας, ανατομίας, φυσιολογίας και φαρμακολογίας. Το 1931 ο Petracco έκανε τη μελέτη της εκκλησίας του νοσοκομείου ,που προβλεπόταν στο γενικό τοπογραφικό του Buscaglione. Το 1940 έγινε νέα επέκταση ,το νοσοκομειακό τμήμα βασίλισσα Elena.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Όλες οι κατασκευές του νέου νοσοκομείου, το κεντρικό κτίριο, οι πτέρυγες και οι κατοικίες των ιατρών έγιναν όλα σύμφωνα με το εκλεκτικιστικό στυλ. Είναι εμφανείς οι συνδυασμοί ανατολίτικων και γοτθικών στοιχείων σε όλες τις όψεις του κτιρίου του νοσοκομείου αλλά και στα γειτονικά κτίρια και τις κατοικίες των ιατρών.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι Ιταλοί αρχιτέκτονες οραματίστηκαν μια νοσοκομειακή πόλη οι οποία θα εξυπηρετούσε τις αυξημένες ανάγκες του νησιού για περίθαλψη και φροντίδα των ασθενών. Τελικά με την κατασκευή του νέου νοσοκομείου και της πτέρυγας μετέπειτα, κατάφεραν να πετύχουν τον στόχο τους. Ευρύχωρα δωμάτια με μεγάλα ανοίγματα για καλό αερισμό, χειρουργεία και εργαστήρια ήταν το αποτέλεσμα για την κατασκευή ενός σύγχρονου για την εποχή νοσοκομείου. Η διάταξη των κτιρίων και η κατασκευή τους σε ένα καταπράσινο λόφο στο κέντρο της πόλης αποδεικνύει την άριστη προσπάθεια για την λειτουργικότητα της νέας νοσοκομειακής πόλης.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τα κτίρια του νέου νοσοκομείου κατασκευάστηκαν από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Σε ορισμένα σημεία έγινε χρήση πωρόλιθου κυρίως για διακοσμητικούς λόγους ενώ οι όψεις είναι σοβατισμένες κατά το μεγαλύτερο μέρος τους.

Εικ.55: Η κεντρική είσοδος του νοσοκομείου της Ρόδου.

Εικ.56: Τμήμα του νοσοκομείου που επισκευάζεται για να στεγάσει τον ιατρικό σύλλογο Ρόδου.

ΑΡΡΕΝΑΓΩΓΕΙΟ-ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Μέχρι την περίοδο της διακυβέρνησης Lago ,λειτουργούσαν στη Ρόδο ένα μεικτό δημοτικό, ένα εμπορικό τεχνικό ινστιτούτο, ένα βραδινό δημοτικό σχολείο και δύο γαλλικά κολλέγια. Ο Lago αποφάσισε την ίδρυση σχολείων όλων των βαθμίδων για να απορροφήσουν τα παιδιά των Ιταλών εποίκων που καλούνταν τον πρώτο καιρό να καλύψουν τις θέσεις των υπαλλήλων στις διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες που αργότερα έφταναν σαν άποικοι να κατοικήσουν τα αγροτικά χωριά της Ρόδου και των άλλων νησιών. Η κατασκευή του Παρθεναγωγείου έγινε το 1922 πάνω σε μελέτη του μηχανικού A.Torasso και τροποποιήσεις στις όψεις από τον Di Fausto. Το κτίριο τελείωσε το 1924 ενώ το1923 είχε προστεθεί ένα γυμναστήριο και επεκτάθηκε η εσωτερική εκκλησία.

Η κατασκευή του Αρρεναγωγείου έγινε από τον μηχανικό C.Buscaglione, με υπεύθυνο για τη χρηματοδότηση, τη διεύθυνση, τη διαχείριση και τη διδασκαλία το ινστιτούτο A.N.M.I. Το κτίριο τελείωσε το 1925. Το 1927 κατασκευάστηκε ένα γυμναστήριο και μια θεατρική αίθουσα το 1930.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο του Παρθεναγωγείου συμμετρικό ως προς την διάταξη των όγκων και των όψεων, έχει στοιχεία από την εκλεκτικιστική και την ιπποτική αρχιτεκτονική. Το κτίριο του Αρρεναγωγείου σε αντίθεση με το Παρθεναγωγείο δέχτηκε επιρροές από την ρωμανική αρχιτεκτονική του 1600.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο του Παρθεναγωγείου είναι μια μεγάλη σε έκταση διώροφη κατασκευή ικανή να στεγάσει τον αυξημένο αριθμό μαθητριών. Στην κεντρική είσοδο οδηγεί μια φαρδιά κλίμακα ανάμεσα από παρτέρια ενώ μια τετράγωνη αίθουσα λειτουργεί σαν χώρος υποδοχής. Δεξιά και αριστερά της εισόδου υπάρχουν κλίμακες που οδηγούν στους ορόφους και αμέσως στο βάθος είναι ο ναός της Αγ.Ειρήνης. Μακριοί διάδρομοι στεγασμένοι με καμάρες οδηγούν στις αίθουσες διδασκαλίας, στα δωμάτια και στα γραφεία. Το κτίριο του Αρρεναγωγείου είναι και αυτό διώροφο μικρότερο σε όγκο. Στο βάθος της κεντρικής εισόδου υπάρχει η κλίμακα ικανών διαστάσεων που εξυπηρετεί την πρόσβαση στον όροφο. Επίσης υπάρχει εσωτερικό προαύλιο για τις ανάγκες των μαθητών.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο του Παρθεναγωγείου και του Αρρεναγωγείου είναι κατασκευασμένα από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Άλλα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν είναι τμήματα πωρόλιθου για τις κορνίζες των παραθύρων, μάρμαρο για αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες και κεραμίδια για τις στέγες.

Εικ.57:Το παρθεναγωγείο την εποχή της ιταλοκρατίας.

Εικ.58:Λεπτομέρεια από τα ανάγλυφα διακοσμητικά των παραθύρων.

Εικ.59:Τμήμα της πρόσοψης του κτηρίου στην σημερινή του κατάσταση.

Εικ.60: Η πρόσοψη του αρρεναγωγείου όπου αργότερα στέγασε την παιδαγωγική ακαδημία.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΜΕ ΕΠΙΡΡΟΕΣ «ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΥ»

Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται τα κτίρια κυρίως της τρίτης περιόδου επι διακυβέρνησης Cessare Maria De Vecchi καθώς και κτίρια της δεύτερης περιόδου τα οποία για προπαγανδιστικούς λόγους υπέστησαν τροποποιήσεις και αλλαγές. Χαρακτηριστικά του κινήματος του μοντερνισμού είναι οι απλές, καθαρές, ψυχρά ακριβείς οπτικές αρχιτεκτονικές μορφές. Ο κυβισμός και οι λιτοί αυστηροί όγκοι αποτελούν βασικό γνώρισμα των κατασκευών. Όπως προαναφέρθηκε οι Ιταλοί για να επιβληθούν σαν καθεστώς χρησιμοποίησαν το κίνημα του μοντερνισμού τόσο στις νέες όσο και στις παλαιότερες κατασκευές με αποτέλεσμα να χαρακτηρισθεί η αρχιτεκτονική μορφή των κτιρίων ως «φασιστική».

ΛΕΣΧΗ ΤΟΥ ΦΑΣΙΣΜΟΥ(ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΟ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η μελέτη της Λέσχης του Φασισμού έγινε από τον Di Fausto το 1925 και ολοκληρώθηκε από τον Petracco to 1927.Πρόκειται για τριώροφο κτίριο σε άμεση γειτνίαση με το κτίριο του Ταχυδρομείου.Η όψη υπέστη μετατροπές κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης του De Vecchi.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο αποτελείται από στοά με καμάρες στο ισόγειο ενώ έχει μνημειακή όψη με μεγάλα ορθογώνια ανοίγματα και αετωματικές απολήξεις στο στηθαίο του δώματος.Επι κυβέρνησης De Vecchi το κτίριο υπέστη τις απαραίτητες αλλαγές ώστε να προσαρμοστεί στο φασιστικό στιλ της λιτότητας και της επιβλητικότητας.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο της λέσχης του φασισμού χαρακτηρίζεται ως προς την λειτουργικότητα του σχεδιασμού του και την καλή διαρρύθμιση των χώρων του. Διαθέτει μια εξωτερική κλίμακα από την πλευρά του Foro Italico η οποία εξασφαλίζει την άμεση πρόσβαση απευθείας στον όροφο του κτιρίου όπου βρίσκονται τα καθιστικά και λοιποί χώροι.Μια δεύτερη κλίμακα εσωτερική, ενώνει το ισόγειο με τους δύο ορόφους και κυρίως με τον τρίτο στον οποίο βρίσκονται τα γραφεία της λέσχης. Μεγάλα παράθυρα διαθέτουν και οι τρείς όροφοι για την εξασφάλιση καλού αερισμού και φωτισμού των χώρων, ενώ στον τρίτο όροφο τα παράθυρα είναι κατασκευασμένα στην πλευρά του Ταχυδρομείου.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ως προς τα οικοδομικά χαρακτηριστικά του κτιρίου δεν υπάρχει κάποια διαφορά σε σχέση με τα υπόλοιπα κτίρια που κατασκεύασαν οι Ιταλοί.Έχουμε και εδώ χρήση λιθοδομής με οπλισμένο σκυρόδεμα και τεχνοτροπία Finta Pietra με ισόδομη λιθοδομή στις εξωτερικές όψεις.

Εικ.61: Η λέσχη του φασισμού κατά την περίοδο της ιταλοκρατίας.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το οικόπεδο, την ανατολική πλευρά του οποίου, προς τη λεωφόρο του Foro Italico ,κατέλαβε το δικαστικό μέγαρο είναι τριγωνικό. Στη βόρεια πλευρά κατασκευάστηκε το 1926, πάλι από τον Florestano Di Fausto, η «Ca'san Giorgio» , ως γραφείο οικονομικών και έδρα διοίκησης των θερμών της Καλλιθέας ενώ στη νότια προστέθηκε το 1930 μια νέα αίθουσα δικαστηρίου, από τον Rodolfo Petracco. Την τρίτη γωνία του τριγώνου στα νοτιοδυτικά κατέλαβε το κτίριο της «βιβλιοθήκης των λουλουδιών», αρχικά κατασκευασμένο από τον Di Fausto το 1926, ως στέγη της Κυνηγετικής Λέσχης. Μετατράπηκε σε βιβλιοθήκη το 1931 από τον Petracco.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στην ά φάση, η όψη του κτιρίου χαρακτηρίζεται από λίθινη πύλη εισόδου σε όλο το ύψος του και επίστεψη από συνεχές στηθαίο με λατινικές επιγραφές, κατά τα ρωμαϊκά αναγεννησιακά πρότυπα.Το 1936 ο κυβερνήτης De Vecchi προέβη σε δραστικές μετατροπές του κτιρίου με προσθήκη νέας αίθουσας στο κεντρικό κτίριο και νέα στατική μελέτη. Το αναγεννησιακό πρόπυλο εισόδου αντικαταστάθηκε από μεγαλειώδη κλίμακα πρόσβασης και θύρα εισόδου πλαισιωμένη ημικυκλικές επιτοίχιες παραστάδες ως το ύψος του στηθαίου, το οποίο διατηρήθηκε χωρίς τις λατινικές επιγραφές της ά φάσης.Η ανατολική και η δυτική όψη και των τριών κτιρίων επενδύθηκε με Fienta Pietra ,σε αναπαράσταση ισόδομης πέτρινης τοιχοποιίας κατά τα ιπποτικά πρότυπα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Παρά την τριγωνική μορφή του οικοπέδου στο οποίο κατασκευάστηκε, το δικαστικό μέγαρο δεν υστερεί ως προς την λειτουργικότητά του. Διαθέτει μια κεντρική δικαστική αίθουσα της οποίας η οροφή αποτελείται από γυάλινους φεγγίτες για να εξασφαλίζει τον απαιτούμενο φωτισμό. Επίσης διαθέτει ευρύχωρους διαδρόμους με γραφεία και μεγάλη εσωτερική κλίμακα που οδηγεί στον όροφο.

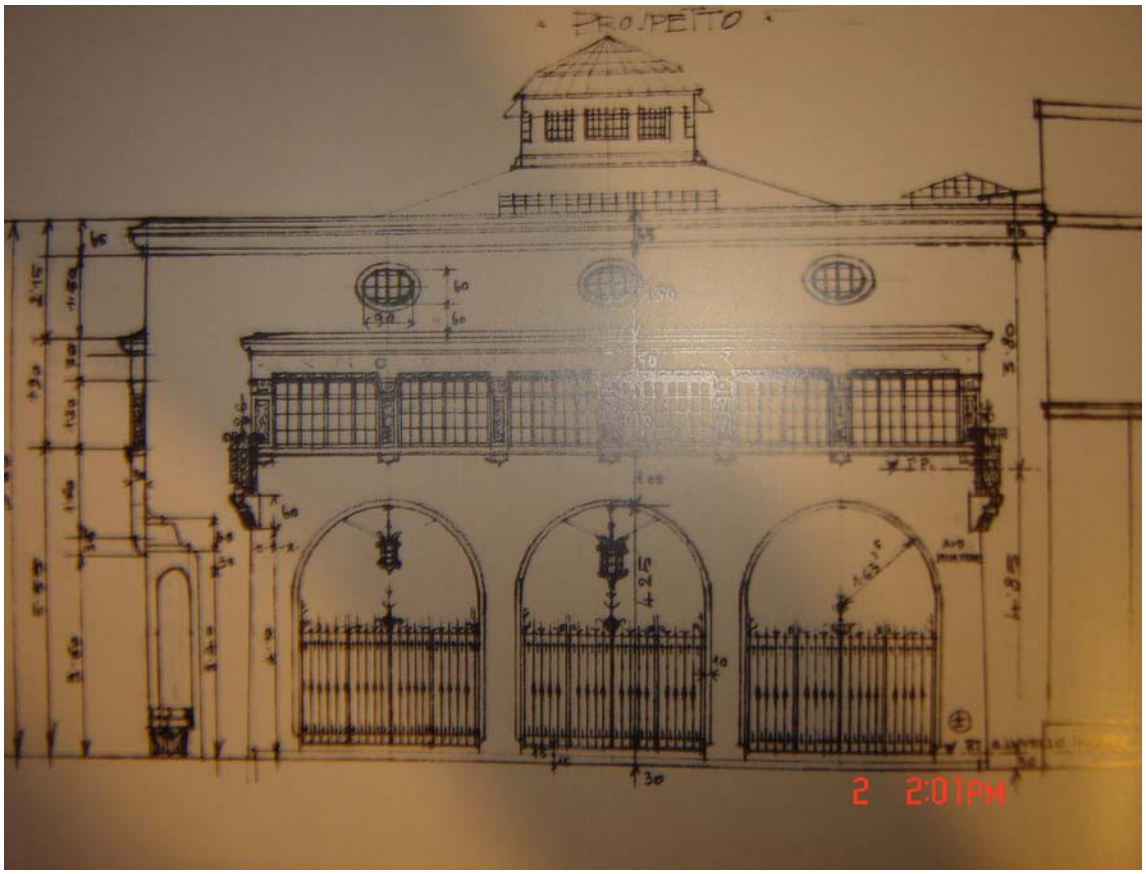
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ομοίως με τα υπόλοιπα κτίρια του Foro Italico και το δικαστικό μέγαρο, είναι κατασκευασμένο από συνδυασμό πλινθοδομής και οπλισμένο σκυρόδεμα.Η τεχνοτροπία της Finta Pietra εφαρμόστηκε και εδώ παραπέμποντας στην ιπποτική αρχιτεκτονική εξασφαλίζοντας άμεσα την

επιθυμητή επιβλητικότητα του κτιρίου και εμμέσως την κυριαρχία της κυβέρνησης και της Ιταλίας.

Εικ.62: Το δικαστικό μέγαρο κατά την περίοδο κυβέρνησης Mario Lago. Παρατηρούμε τις επιρροές «Art Nouveau» τόσο με τα αραβουργικά στοιχεία στα παράθυρα όσο και με τα φυτικά και ζωικά μοτίβα στις εισόδους.

Εικ.63: Φωτογραφία από τα πρωτότυπα σχέδια της εισόδου του δικαστικού μεγάρου.

Εικ.64: Η σημερινή μορφή του κτηρίου όπως παραδόθηκε από την τρίτη περίοδο υπό την διοίκηση De Vecchi. Παρατηρούμε την καθολική αφαίρεση των διακοσμητικών στοιχείων και την επιβολή του φασιστικού στυλ μέσω του κινήματος του «μοντερνισμού»

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στο τέλος του 1922 στη Δωδεκάνησο ήταν ενεργές η τράπεζα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, η ιδιωτική τράπεζα της εβραϊκής οικογένειας Alchadef και η τράπεζα της Ρώμης, που είχε έδρα σε ένα από τα μεσαιωνικά αποκατεστημένα κτίρια μπροστά από το νοσοκομείο των ιπποτών. Σύντομα ακόμα η τράπεζα της Ιταλίας και η τράπεζα της Σικελίας εγκατέστησαν υποκαταστήματά τους στη Ρόδο.Η τράπεζα της Ιταλίας στεγαζόταν ως το 1926 στο ισόγειο του Κυβερνείου.Το 1927, ανατέθηκε στον Di Fausto η μελέτη για το νέο κτίριο στο Foro Italico. Το 1930 χτίστηκε τελικά η νέα τράπεζα της Ιταλίας , κατασκευασμένη σύμφωνα με μελέτη του μηχανικού Accobi.Η τράπεζα της Σικελίας στεγάστηκε το 1928 σε ακίνητο της μεσαιωνικής πόλης ενώ το 1939 αποκτήθηκε ο ελεύθερος χώρος ανάμεσα στην τράπεζα της Ιταλίας και την ιταλική λέσχη, στο Foro Italico ,με προοπτική να ανεγερθεί τριώροφο κτίριο το οποίο όμως δεν κατασκευάστηκε.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

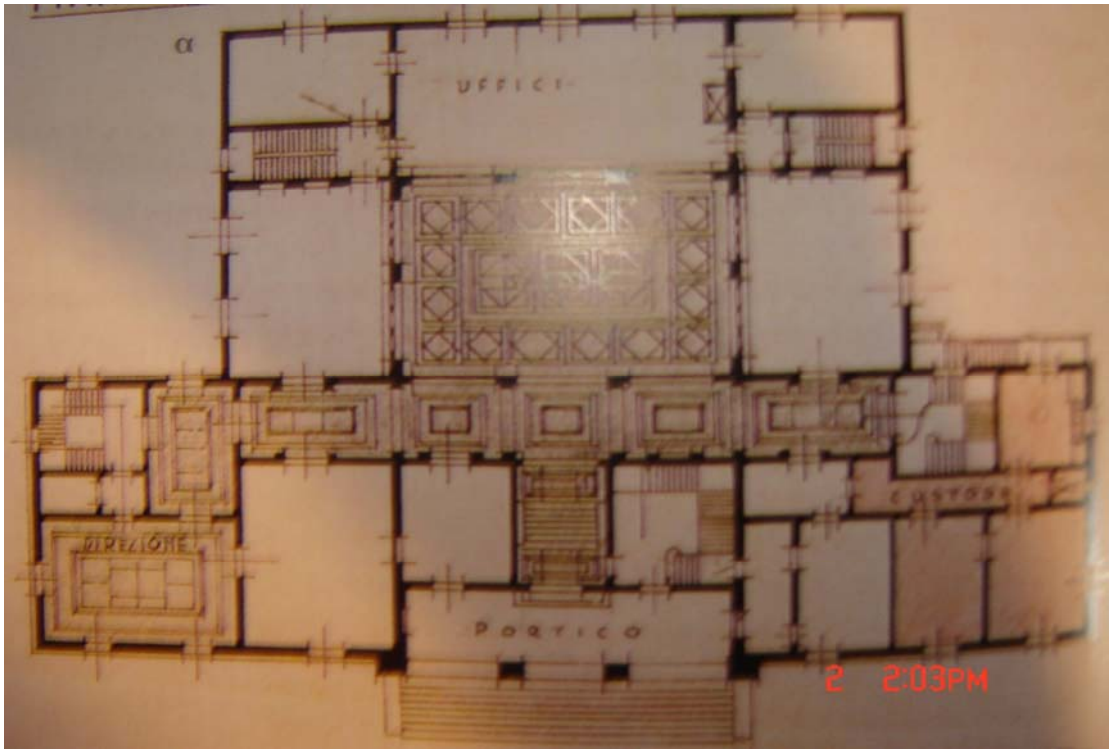
Το κτίριο χαρακτηρίζεται από εκλεκτικιστικές μορφές αρχιτεκτονικής ,με συμμετρικά διατεταγμένα ανοίγματα ισογείου και ορόφου με διακοσμητικές κορνίζες από finta pietra ,διώροφο προεξέχοντα όγκο που περιλαμβάνει τις τρείς καμάρες εισόδου και συνεχές γείσο.Το κτίριο δεν υπέστη μετατροπές. Τα σχέδια για την κατασκευή της τράπεζας της Σικελίας περιελάμβαναν φανερά τα χαρακτηριστικά της φασιστικής αρχιτεκτονικής, συμμετρική όψη, τριμερή προεξέχοντα όγκο από διπλές, επιτοίχιες παραστάδες καθ'όλο το ύψος και επίχρισμα από Fienta pietra.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

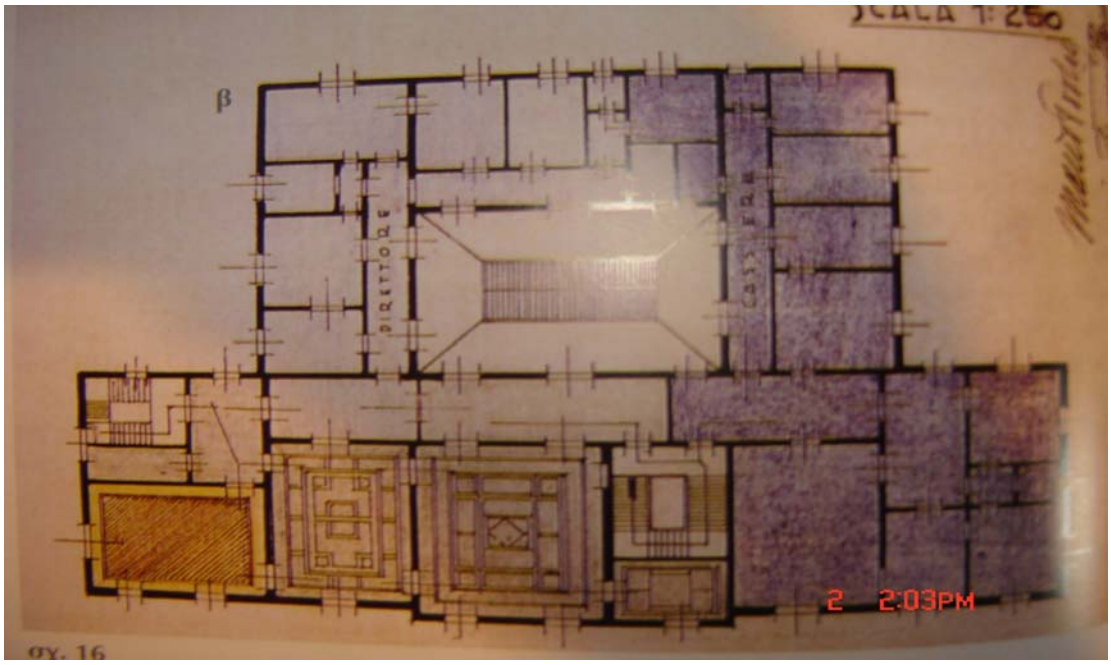
Το κτίριο της τράπεζας της Ιταλίας είναι σχεδιασμένο με συμμετρία. Οι χώροι και τα γραφεία περιστοιχίζουν μια μεγάλη κεντρική αίθουσα στην οποία γίνονται οι συναλλαγές τον πελατών. Πέντε κλιμακοστάσια δεξιά και αριστερά σε όλες τις γωνίες εξυπηρετούν για την πρόσβαση στον όροφο και το υπόγειο ενώ ένας ευρύχωρος διάδρομος οδηγεί στα γραφεία του κτιρίου αποτελώντας έτσι ένα άριστα οργανωμένο κτίριο ικανό για τη στέγαση μιας τράπεζας.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο της τράπεζας της Ιταλίας είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Εξωτερικά παρατηρείται εφαρμογή fienta pietra για διακοσμητική χρήση ανάμεσα σε λευκό σοβά.

Εικ.65: Φωτογραφία από το πρωτότυπο σχέδιο της κάτοψης του ισογείου.

Εικ.66: Φωτογραφία από το πρωτότυπο σχέδιο της κάτοψης του ορόφου της τράπεζας της Ιταλίας.

Εικ.67: Η πρόσοψη του κτηρίου της τράπεζας της Ιταλίας.

Εικ.68: Λεπτομέρεια του κεντρικού άξονα του κτηρίου με την επένδυση από πωρόλιθο.

PALAZZO LITTORIO (ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο του σημερινού δημαρχείου της πόλης της Ρόδου αποτελεί εξ ολοκλήρου έργο της διακυβέρνησης De Vecchi και εκφράζει με τον καλύτερο τρόπο τις ιδέες του για την αρχιτεκτονική που θέλησε να επιβάλλει στην πόλη. Η μελέτη του Palazzo Littorio έγινε το1937 από τον Bernabiti και το κτίριο τελείωσε το 1938.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

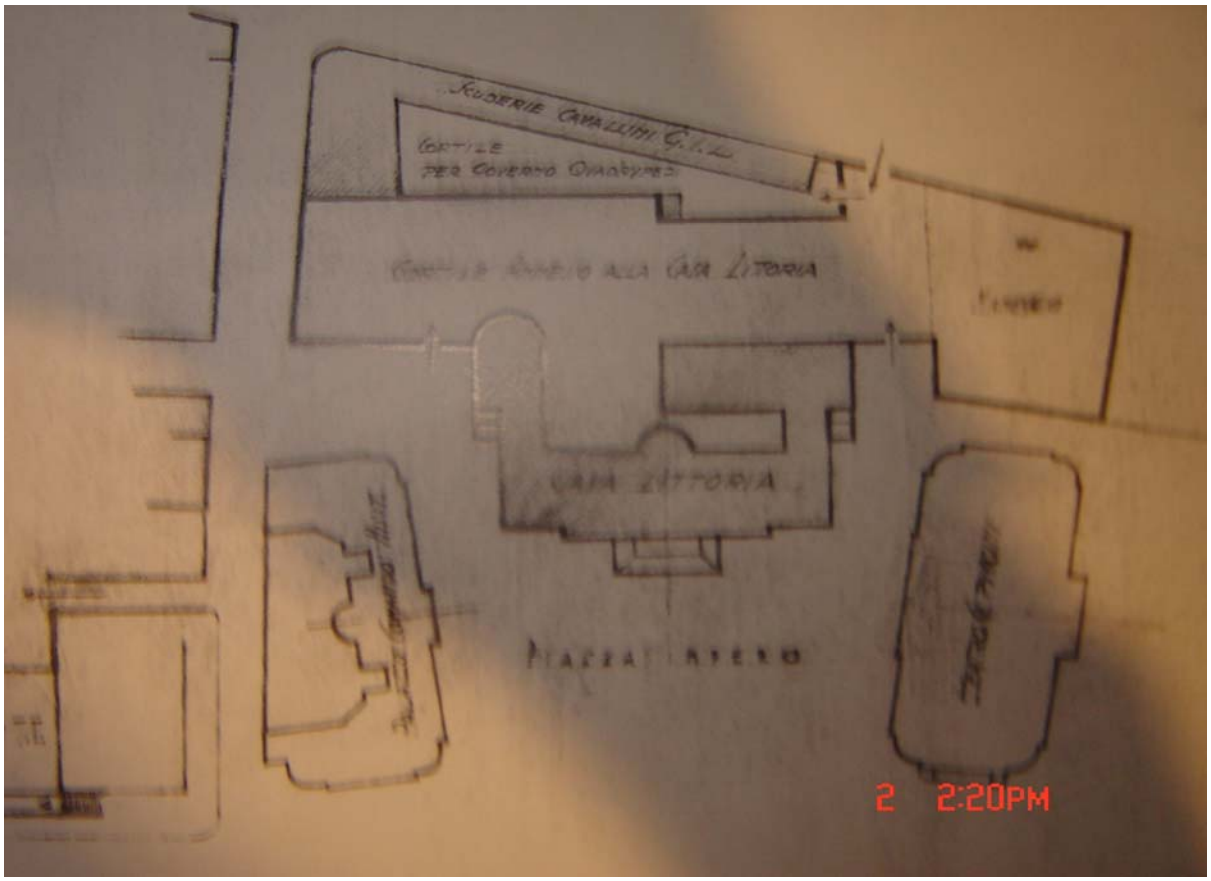
Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα δείγματα της φασιστικής αρχιτεκτονικής ,με τον ορθολογισμό και τη συμμετρία του όγκου του ,την προεξοχή του κεντρικού όγκου της εισόδου, τις καθαρές γραμμές των ανοιγμάτων καθ'ύψος και τη χρήση της ισόδομης τοιχοποιίας fienta pietra στις όψεις του. Η θέση του απέναντι από το Κυβερνείο πάνω στη σημαντικότερη λεωφόρο της πόλης και στη δυτική πλευρά της πλατείας της Αυτοκρατορίας, που περιλαμβάνει ακόμα το θέατρο Puccini και το αρχηγείο του στρατού, επιδεικνύει ένα τυπικό θέμα διάταξης της κεντρικής πλατείας των νέων πόλεων της Φασιστικής Ιταλίας.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

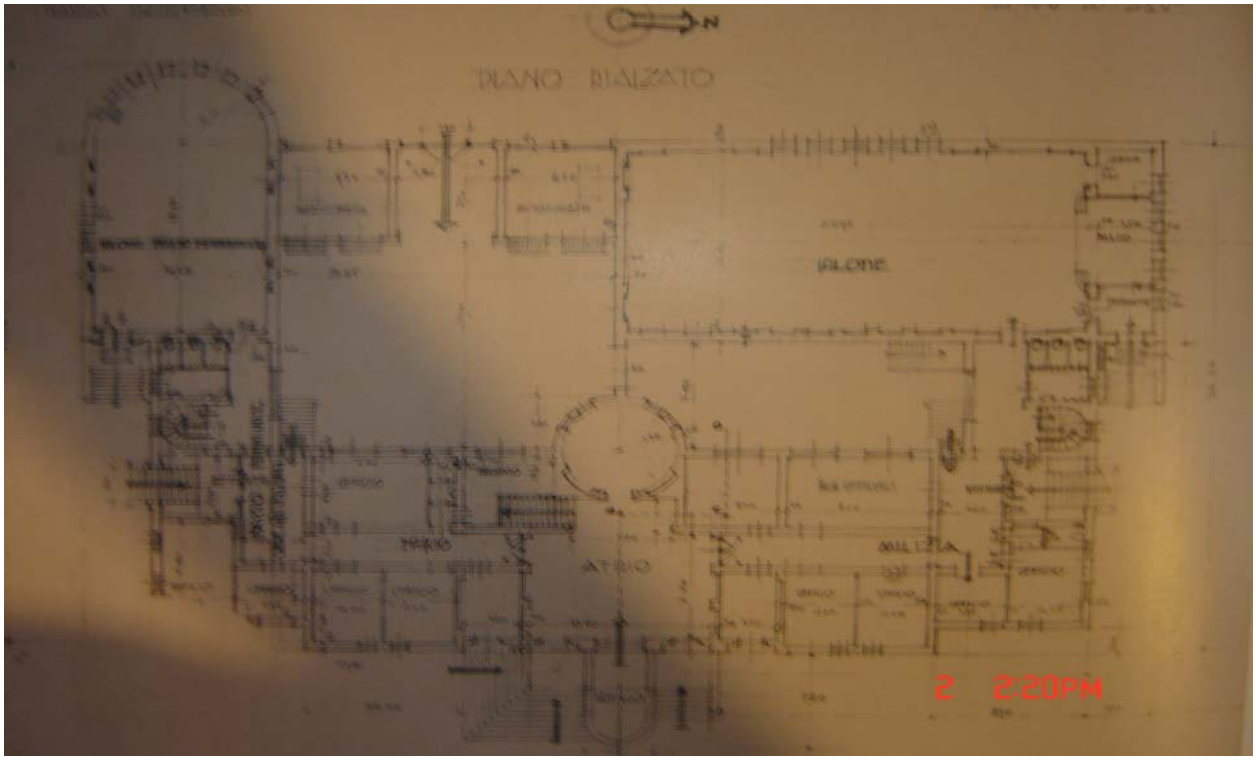
Το κτίριο του δημαρχείου αποτελείται από υπερυψωμένο ισόγειο στην είσοδο του οποίου οδηγεί μια κεντρική κλίμακα και από όροφο. Αμέσως στη είσοδο βρίσκεται ένας μεγάλος χώρος υποδοχής, στο βάθος του οποίου υπάρχει παρεκκλήσι καθολικού τύπου ενώ στην αριστερή πλευρά βρίσκεται η κλίμακα που οδηγεί στον όροφο. Δεξιά και αριστερά της κεντρικής εισόδου διατάσσονται δύο μεγάλοι διάδρομοι με γραφεία εκατέρωθεν. Στον όροφο βρίσκονται επίσης γραφεία και αίθουσες συνεδριάσεων.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο έχει κατασκευαστεί από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Εξωτερικά έχει επενδυθεί με finta pietra σε ισόδομη τοιχοποιία για να προσδίδει το «αυστηρό» ύφος. Η κεντρική κλίμακα, οι διάδρομοι και το παρεκκλήσι έχουν επενδυθεί από μάρμαρα και μωσαϊκό.

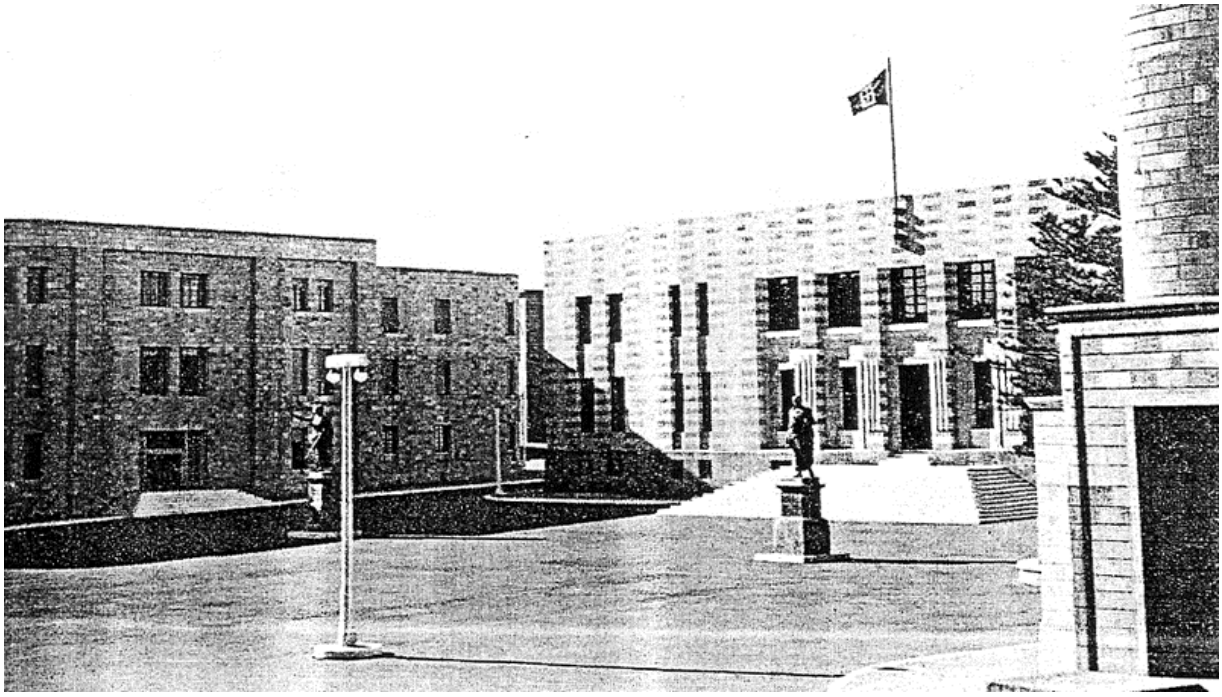
Εικ.69: Πολεοδομικό απόσπασμα και χωροθέτηση του Palazzo Littorio στην κεντρική πλατεία.

Εικ.70: Φωτογραφία από το πρωτότυπο σχέδιο της κάτοψης του Palazzo Littorio.

Εικ.71

Εικ.72:Το Palazzo Littorio την περίοδο της ιταλοκρατίας. Διακρίνονται τα αγάλματα των δύο διοικητών Lago και De Vecchi.

Εικ.73: Το πάρκο όπου αργότερα κατασκευάστηκε το Palazzo Littorio.Στο βάθος διακρίνεται η έπαυλη Βενετοκλή που κατεδαφίστηκε για την ανέγερση του θεάτρου Puccini.

Εικ.74:Το Palazzo Littorio όπου σήμερα στεγάζεται το Δημαρχείο Ρόδου.

ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ (ΑΣΤ/ΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο είναι κατασκευασμένο το 1939 από τις τεχνικές υπηρεσίες πολέμου για να στεγάσει το αρχηγείο του στρατού,στη νότια πλευρά της πλατείας της Αυτοκρατορίας.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο αποτελεί μαζί με αυτό του δημαρχείου χαρακτηριστικά δείγματα της φασιστικής αρχιτεκτονικής, με τους στιβαρούς όγκους και την επιβλητική παρουσία που παρουσιάζουν. Η στιβαρή αυτή μορφή επιτείνεται από την απομίμηση ισόδομης τοιχοποιίας finta pietra των όψεων που συναντάται και εδώ, σε μια μορφολογική συνέχεια με τα υπόλοιπα κτίρια της πλατείας. Το αρχηγείο του στρατού έχει συμμετρική όψη με τονισμένο τον κεντρικό όγκο εισόδου προς την πλατεία και χαρακτηριστικά στοιχεία τους κυλινδρικούς όγκους στη συμβολή των γωνιών.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο εκτείνεται σε ημιυπόγειο και τρείς ορόφους. Επίσης αποτελείται από τρείς πλευρές με εσωτερικό διάδρομο και κλίμακες ανόδου στην πλευρά της αυλής και χώρους γραφείων στις εξωτερικές πλευρές.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο του αρχηγείου του στρατού είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα και έχει επιχριστεί από finta pietra σε απομίμηση ισόδομης τοιχοποιίας από πωρόλιθο.

Εικ.75.

Εικ.76: Το αρχηγείο του στρατού. Σήμερα στεγάζει την αστυνομική διεύθυνση Δωδεκανήσου και την περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το υγειονομείο κτίστηκε το 1938, στη δυτική πλευρά της piazza dei Governatori (σημερινή πλατεία Γαβριήλ Χαρίτου), με εντολή του διοικητή De Vecchi. Το Εθνικό Φασιστικό Ινστιτούτο (Αγροτική Τράπεζα) βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το υγειονομείο και είναι της ίδιας χρονολογίας κατασκευής είχε στόχο την ασφάλιση των ανέργων.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Και τα δύο κτίρια της πλατείας κατασκευάστηκαν με βάση την φασιστική αρχιτεκτονική και τα αισθητικά πρότυπα που αυτή επέβαλε. Επομένως έχουμε στιβαρούς και επιβλητικούς όγκους κτιρίων με συμμετρική διάταξη και λιτές όψεις. Το κτίριο του υγειονομείου φέρει χρωματισμένο επίχρισμα ενώ το κτίριο του φασιστικού ινστιτούτου είχε απομίμηση ισόδομης τοιχοποιίας που σήμερα έχει βαφεί.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το υγειονομείο αποτελείται από δύο μακριές πλευρές με μεγάλα ορθογώνια ανοίγματα και ένα κεντρικό, μεγαλύτερο σε ύψος κτίριο που περιλαμβάνει την είσοδο και την ημικυκλική κλίμακα ανόδου.
Το κτίριο του Φασιστικού Ινστιτούτου είναι διώροφο και συμμετρικό, με εσοχή εισόδου χωρισμένη σε τρία μέρη με παραστάδες.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Και τα δύο κτίρια δεν διαφέρουν με τα υπόλοιπα ως προς τον τρόπο κατασκευής. Λιθοδομή σε συνδυασμό οπλισμένου σκυροδέματος για τις πλάκες και τα δεσίματα είναι τα βασικά οικοδομικά χαρακτηριστικά. Στο κτίριο του φασιστικού ινστιτούτου γίνεται και η χρήση finta pietra για παραπομπή στην ιπποτική αρχιτεκτονική.

Εικ.77

Εικ.78: Το κτίριο του Υγειονομείου. Χαρακτηριστικό δείγμα της φασιστικής αρχιτεκτονικής της τρίτης περιόδου επί διακυβέρνησης De Vecchi.

Εικ.79.

Εικ.80: Το κτίριο του Φασιστικού Ινστιτούτου. Κατασκευάστηκε την τρίτη περίοδο της ιταλοκρατίας.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:
Το καζίνο στεγάζεται σήμερα σε ένα από τα πιο εντυπωσιακά και γνωστά κτίρια του νησιού, το Ξενοδοχείο των Ρόδων
Το ξενοδοχείο κτίστηκε κατά την περίοδο της Ιταλοκρατίας. Το αρχικό ιταλικό όνομα του ξενοδοχείου ήταν "Grande Albergo delle Rose" (Μέγα Ξενοδοχείο των Ρόδων) και διατήρησε την απαράμιλλη αίγλη του καθ' όλη τη διάρκεια του Μεσοπολέμου. Σημαντικά ιστορικά γεγονότα συνέβηκαν εδώ, όπως η υπογραφή της ίδρυσης του κράτους του Ισραήλ, το 1948.
Πρόκειται για ένα από τα πρώτα έργα που έγιναν στο πλαίσιο της τουριστικής πολιτικής του κυβερνήτη Lago ,ο οποίος ανέθεσε το 1924 τη σύνταξη της μελέτης στην ξενοδοχειακή εταιρεία της Βενετίας και το μηχανικό M.Platania ,παρά την υπόσχεση που είχε δοθεί στον Di Fausto για την ανάθεση της μελέτης σ'αυτόν. Τελικά ο Di Fausto μετά από εντολή του Lago συνάντησε τον Platania , και εργάστηκαν μαζί πάνω στα σχέδια. Η κατασκευή άρχισε τον Μάρτιο του 1925 και το ξενοδοχείο εγκαινιάστηκε το 1927, παρουσία πολλών φιλοξενούμενων από την Ιταλία και την Αίγυπτο.
Το 1930 ο Rodolfo Petracco ανέλαβε να εκπονήσει σχέδιο επέκτασης του κτιρίου προς τα νοτιοανατολικά ,προσθήκη που ονομάστηκε «μικρό ξενοδοχείο των Ρόδων».
Θέση / ΠρόσβασηΤο Ξενοδοχείο των Ρόδων – Καζίνο βρίσκεται στην πόλη της Ρόδου, πέρα από την Μαρίνα Μανδρακίου, προς το ακρωτήριο του Ενυδρείου.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:
Το κτίριο αρχικά δεν είχε τη μορφή που βλέπουμε σήμερα και η οποία αποτελεί μια μεταγενέστερη επέμβαση των Ιταλών. Στην αρχική του μορφή του το κτίριο είχε έντονο εκλεκτικιστικό χαρακτήρα με ανατολίζουσες αλλά και δυτικές μορφολογικές αναφορές, όπως δείχνουν οι διακοσμητικές κορνίζες των ανοιγμάτων και οι τριγωνικές θολωτές ή καμπυλόμορφες απολήξεις του κτιρίου στο ύψος του στηθαίου του δώματος, αποδίδοντας την προσήλωση του αρχιτέκτονα αλλά και των Ιταλών σε αυτή την «εξωτική» θεώρηση των «αποικιακών» τους εκτάσεων.Με την ανάληψη των καθηκόντων του ως νέος διοικητής των Δωδεκανήσων, ο De Vecchi (1936-1941), και στο πλαίσιο των νέων συνθηκών στην Ιταλία με την άνοδο του φασισμού στην εξουσία, προχωράει σε αρχιτεκτονικά έργα που θα σηματοδοτούν την κυριαρχία της Νέας Ιταλίας. Αυτή η κυριαρχία δεν μπορεί παρά να εκφράζεται μέσα από μνημειακά, συμμετρικά και επιβλητικά δημόσια κτίρια, με «μοντέρνα» καθαρή αισθητική οργάνωση των όψεων. Σε αυτό το κλίμα, ο de Vecchi, προχώρησε σε «καθαρισμό» των

κτιρίων της Ιταλικής διοίκησης από τα διακοσμητικά τους στοιχεία και τις ανατολίζουσες αναφορές, επενδύοντας τα περισσότερα από αυτά με πωρόλιθο ή επιχρίσματα που μιμούνταν τον πωρόλιθο. Το Ξενοδοχείο των Ρόδων μετά τις επεμβάσεις του αρχιτέκτονα R. Petracco, το 1938-39,κατά την επιβολή του φασισμού στην Ιταλία (1936) με κυρίαρχη αρχιτεκτονική ιδεολογία (Πιατσεντίνι) ,έχασε τα αρχικά «αραβουργήματα», τα οξυκόρυφα τόξα μετατράπηκαν σε γεωμετρικές προεξοχές, και επενδύθηκε η όψη του με πωρόλιθο. Ωστόσο, στο Ξενοδοχείο των Ρόδων, οι επεμβάσεις "εξαγνισμού" λειτούργησαν μάλλον εποικοδομητικά, αναδεικνύοντας την πλαστικότητα των όγκων και τις συνθετικές αρετές του κτιρίου οι οποίες χάνονταν κάτω από το βάρος της έντονης διακόσμησης της πρώτης περιόδου.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το ξενοδοχείο «των Ρόδων» αποτελούσε την περίοδο του μεσοπολέμου ένα από τα πιο πολυτελή ξενοδοχεία της πόλης της Ρόδου αλλά και των ιταλικών αποικιών της Μεσογείου. Διέθετε πολλά δωμάτια και πολλές σουίτες με θέα στη θάλασσα καθώς και μεγάλα σαλόνια και χώρους υποδοχής για τους απαιτητικούς πελάτες που κατέφθαναν από όλες της χώρες. Μεγάλες και επιβλητικές κλίμακες οδηγούσαν στα δωμάτια των ορόφων τα οποία διέθεταν μεγάλα και συμμετρικά ανοίγματα. Ο εξαιρετικός σχεδιασμός και η διαρρύθμιση των χώρων από τους Ιταλούς αρχιτέκτονες είναι εμφανής, καθώς κατά την επαναφορά του κτιρίου σε λειτουργία δημιουργήθηκε ένα σύγχρονο ξενοδοχείο-casino με ελάχιστες παρεμβάσεις στους προϋφιστάμενους χώρους.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

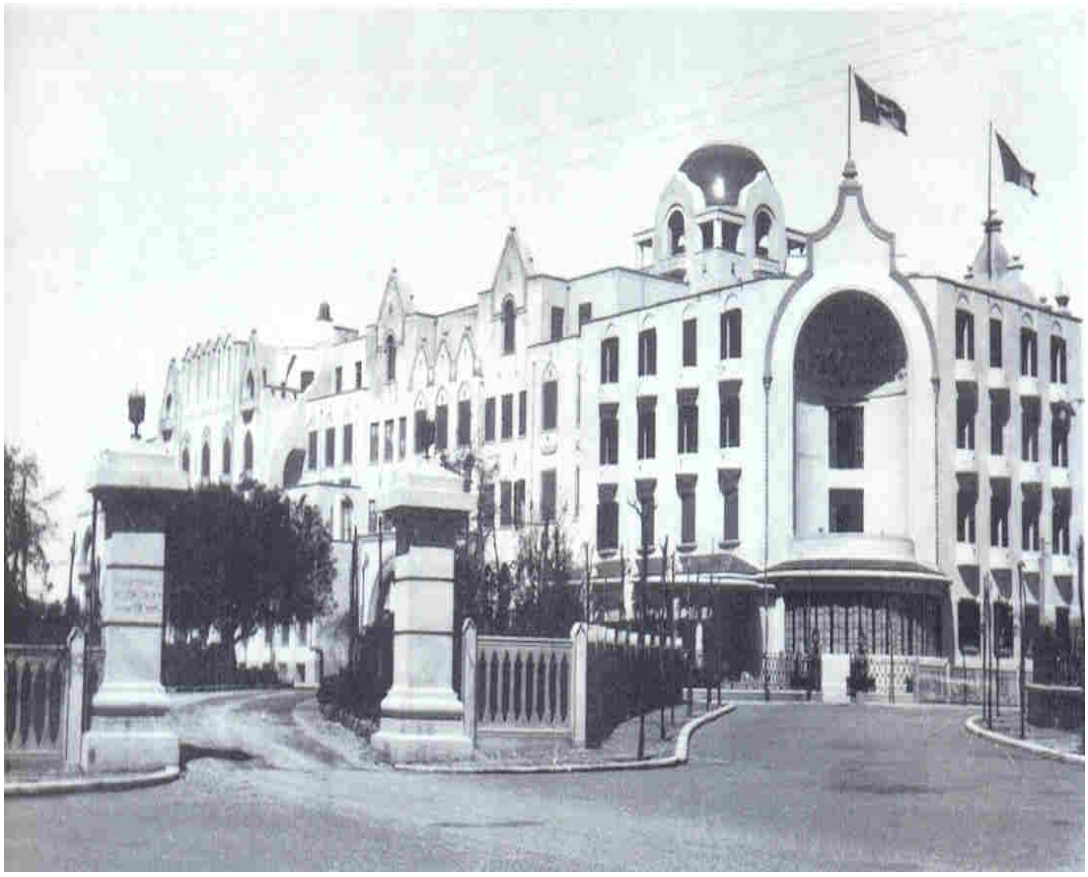
Το ξενοδοχείο «των Ρόδων» είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή και χρήση οπλισμένου σκυροδέματος. Κατά την πρώτη φάση της κατασκευής του κτιρίου έγινε χρήση πωρόλιθου κυρίως για διακοσμητικούς λόγους. Οι διακοσμήσεις αυτές και συνεπώς οι κορνίζες από πωρόλιθο καθαιρέθηκαν κατά την δεύτερη φάση και επί κυβέρνησης De Vecchi ενώ χρησιμοποιήθηκε επίχρισμα πωρόλιθου finta pietra με ισόδομη λιθοδομή για απόδοση της επιθυμητής αυστηρότητας του «φασιστικού» στιλ.

Εικ.81.

Εικ.82: Το κτήριο του ξενοδοχείου «Των Ρόδων» όπως ήταν κατά την περίοδο διοίκησης Lago.

Εικ.83

Εικ.84: Το ξενοδοχείο «Των Ρόδων» μετά την πρόσφατη αποκατάστασή του. Τα διακοσμητικά στοιχεία αφαιρέθηκαν από την διοίκηση του Cessare Maria De Vecchi.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΩΝ ΘΕΡΜΩΝ (ΠΑΡΚΟ ΘΕΡΜΑΙ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η μελέτη του ξενοδοχείου, του τελευταίου μιας σειράς τουριστικών έργων στη Ρόδο, έγινε από τον Rodolfo Petracco το 1935 και συνεχίστηκε το 1936, πιθανότατα από τον A.Bernabiti. Το κτίριο κατασκευάστηκε κατά την διακυβέρνηση De Vecchi και οικοδομήθηκε με την τεχνική της fienta pietra ,αν και δεν προβλεπόταν στην αρχική μελέτη. Το όνομα του ξενοδοχείου οφείλεται στο τοπωνύμιο «ΘΕΡΜΑΙ», που προήλθε από την ύπαρξη στην περιοχή ρωμαϊκών θερμών, υπολείμματα των οποίων εντοπίστηκαν σε ανασκαφές της αρχαιολογικής υπηρεσίας Δωδεκανήσου.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο διακρίνεται για την συμμετρία στην κάτοψη και στις όψεις, τις λιτές γραμμές και την προεξέχουσα και στεγασμένη είσοδό του ,στα πρότυπα πολλών ανάλογων έργων ορθολογιστικής αρχιτεκτονικής στο νησί.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το ξενοδοχείο είναι ένα διώροφο κτίριο, με δύο κεντρικούς κυβικούς όγκους (πτέρυγες) δεξιά και αριστερά της κεντρικής εισόδου. Η κεντρική είσοδος οδηγεί απευθείας στους χώρους υποδοχής, τα καθιστικά και τα εστιατόρια ενώ μια κεντρική κλίμακα στο βάθος εξυπηρετεί για την πρόσβαση στον όροφο.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τα υλικά και ο τρόπος δόμησης του ξενοδοχείου δεν διαφέρει με τα άλλα κτίρια που κατασκεύασαν οι Ιταλοί την περίοδο αυτή. Οπλισμένο σκυρόδεμα για τις πλάκες και τα δεσίματα και λιθοδομή για τον φέροντα οργανισμό είναι τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά. Εξωτερικά το κτίριο έχει επενδυθεί με finta pietra σε απομίμηση ισόδομης λιθοδομής προδίνοντας την απαιτούμενη επιβλητικότητα στο κτίριο.

Εικ.85: Το ξενοδοχείο «Θέρμαι» στην σημερινή του κατάσταση. Είναι εμφανείς οι φθορές στο επίχρισμα finta pietra.

Εικ.86.

ΛΟΥΤΡΑ ΕΛΛΗ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Λουτρικές εγκαταστάσεις εγκαθίστανται στις ωραιότερες παραλίες της Ρόδου, ως εξοπλισμός των ξενοδοχείων, στο πλαίσιο της τόνωσης του τουρισμού. Χαρακτηριστικότερο κτίριο είναι η «Ροτόντα των Μπάνιων» στην πόλη της Ρόδου. Κτίριο με ίδια χρήση κτίσθηκε στην παραλία της Ιαλυσού, έργο του Bernabiti του 1936. Η «Ροτόντα των Μπάνιων» πρέπει να κατασκευάστηκε την τριετία 1933-1936, στη βόρεια πλευρά της πλατείας Κουντουριώτη, πάνω σε μελέτη του Bernabiti.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το συγκρότημα χρησιμοποιεί εκλεκτικιστικές μορφές και ανατολίτικα στοιχεία σε πετυχημένη συνύπαρξη.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η «Ροτόντα των Μπάνιων» αποτελείται από κυλινδρικό κτίριο στεγασμένο με θόλο, παρόμοιο του θόλου των λουτρών της Καλλιθέας και παρακείμενο κτίριο αποδυτηρίων πάνω στην παραλία.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι εγκαταστάσεις των λουτρών έχουν κατασκευαστεί από λιθοδομή ενώ ο θόλος εξολοκλήρου από οπλισμένο σκυρόδεμα. Από μπετόν έχει κατασκευαστεί και η πλάκα του χώρου των αποδυτηρίων και ορισμένες λεπτομέρειες των εγκαταστάσεων.

Εικ.87: Τα λουτρά «Έλλη». Κτήριο της τρίτης περιόδου της ιταλοκρατίας.

ΙΤΑΛΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ (ΑΚΤΑΙΟΝ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Το κτίριο του σημερινού ζαχαροπλαστείου Ακταίον διαγράφει τη δική του διαδρομή στις διάφορες ιστορικές περιόδους ανάμεσα σε ιστορικές συγκυρίες και πολιτικές εξουσίες που καθόριζαν, όχι μόνο τις τύχες των τόπων και των λαών, αλλά επίσης την αισθητική του χώρου και την συμβολική παρουσία των δημόσιων κτισμάτων.Το Ακταίον είναι έργο της πρώτη περιόδου της Ιταλικής Αρχιτεκτονικής στα Δωδεκάνησα (1925-27), του αρχιτέκτονα Florestano di Fausto. Αποτελεί ωστόσο μετασκευή προγενέστερου και πιο απλού κτίσματος, στο οποίο στεγάζονταν το νεοτουρκικό κομιτάτο «Ένωσις και Πρόοδος» έως το1929 όταν απο τον M.Lago ανατέθηκε στον Di Fausto η μετατροπή του σε έδρα της λέσχης των Ιταλών κατοίκων της Ρόδου που αριθμούσε το 1922 τα 160 μέλη με την ονομασία Circolo Italia.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Ο Florestano di Fausto ακολουθώντας τη γενικότερη τάση των Ιταλών αρχιτεκτόνων στην πρώιμη αυτή φάση της Ιταλικής αρχιτεκτονικής στα

Δωδεκάνησα, προσπαθεί να εντάξει το κτίριο στο αρχιτεκτονικό τοπίο της Ρόδου, δανειζόμενος τα μορφολογικά και διακοσμητικά στοιχεία των όψεων (αραβουργήματα) από την ανατολίτικη παράδοση του νησιού. Προσθέτει τη στοά με τα οξυκόρυφα σταυροθόλια, τον πύργο που υποκαθιστά τον μιναρέ και παραπέμπει με συμβολικό τρόπο στην προγενέστερη χρήση του κτιρίου και στα συνοικιακά τεμένη της Οθωμανικής περιόδου. Το νέο κτίριο προορίζεται για Λέσχη των Ιταλών Αξιωματικών και ονομάζεται Circolo Italia. Με την άνοδο του φασισμού στην Ιταλία, ο νέος διοικητής των Δωδεκανήσων De Vecchi (1936-1941), πρώην υπουργός Παιδείας του Μουσσολίνι, αποκτώντας απόλυτη στρατιωτική και πολιτική εξουσία στην περιοχή, φιλοδοξεί να δώσει στη Ρόδο τα χαρακτηριστικά της επαρχίας μιας μεγάλης νέας αυτοκρατορίας. Μεταξύ άλλων, ξεκινάει μια εκστρατεία «κάθαρσης» των προγενέστερων αρχιτεκτονικών επιλογών, επιβάλλει την καθαίρεση των αραβουργημάτων και τη χρήση του εμφανούς πωρόλιθου finta pietra ως έκφραση της «μοντέρνας» αισθητικής που είναι αντάξια της νέας αυτοκρατορίας. Ενώ στην αρχική του φάση (1925) το κτήριο ήταν κατάφορτο από διακοσμήσεις με ανατολίζοντα και γοτθίζοντα στοιχεία, ύστερα από το 1936, επί κυβερνήσεως De Vecchi, αφαιρέθηκαν οι σοβάδες και κάθε άλλο διακοσμητικό στοιχείο, ώστε η πρόσοψη να διαμορφωθεί σύμφωνα με τα δεδομένα της τότε επίσημης κρατικής αρχιτεκτονικής της Ιταλίας το φασιστικό στυλ Μεταξύ των θυμάτων αυτής εξαγνιστικής εκστρατείας ήταν και η Circolo Italia, καθώς και άλλα σημαντικά έργα της Ιταλικής αρχιτεκτονικής της πρώτης περιόδου όπως το Ξενοδοχείο των Ρόδων, το Μέγαρο του Φασισμού (Casa del Fascio, το σημερινό Κεντρικό Λιμεναρχείο της Ρόδου) ή το Δικαστικό Μέγαρο. Το κτίριο της Ιταλικής Λέσχης - Ακταίον τροποποιήθηκε από τον αρχιτέκτονα A. Bernabiti το 1937, για να πάρει τη μορφή που έχει σήμερα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Το "Ακταίον" είναι διώροφο κτίριο με μικρό δώμα και στοά με σταυροθόλια οξυκόρυφα προς την παραλιακή λεωφόρο. Τις προσόψεις χαρακτηρίζει το τυπικό ισόδομο της περιοχής. Η κάτοψη του κτηρίου διακρίνεται για τη λειτουργικότητα και τη δυναμική της οργάνωση, ενώ αρκετό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η εσωτερική διαρρύθμιση των χώρων. Επίσης μια κλίμακα στο βάθος οδηγεί στον όροφο και τους υπαίθριους χώρους και τις βεράντες.

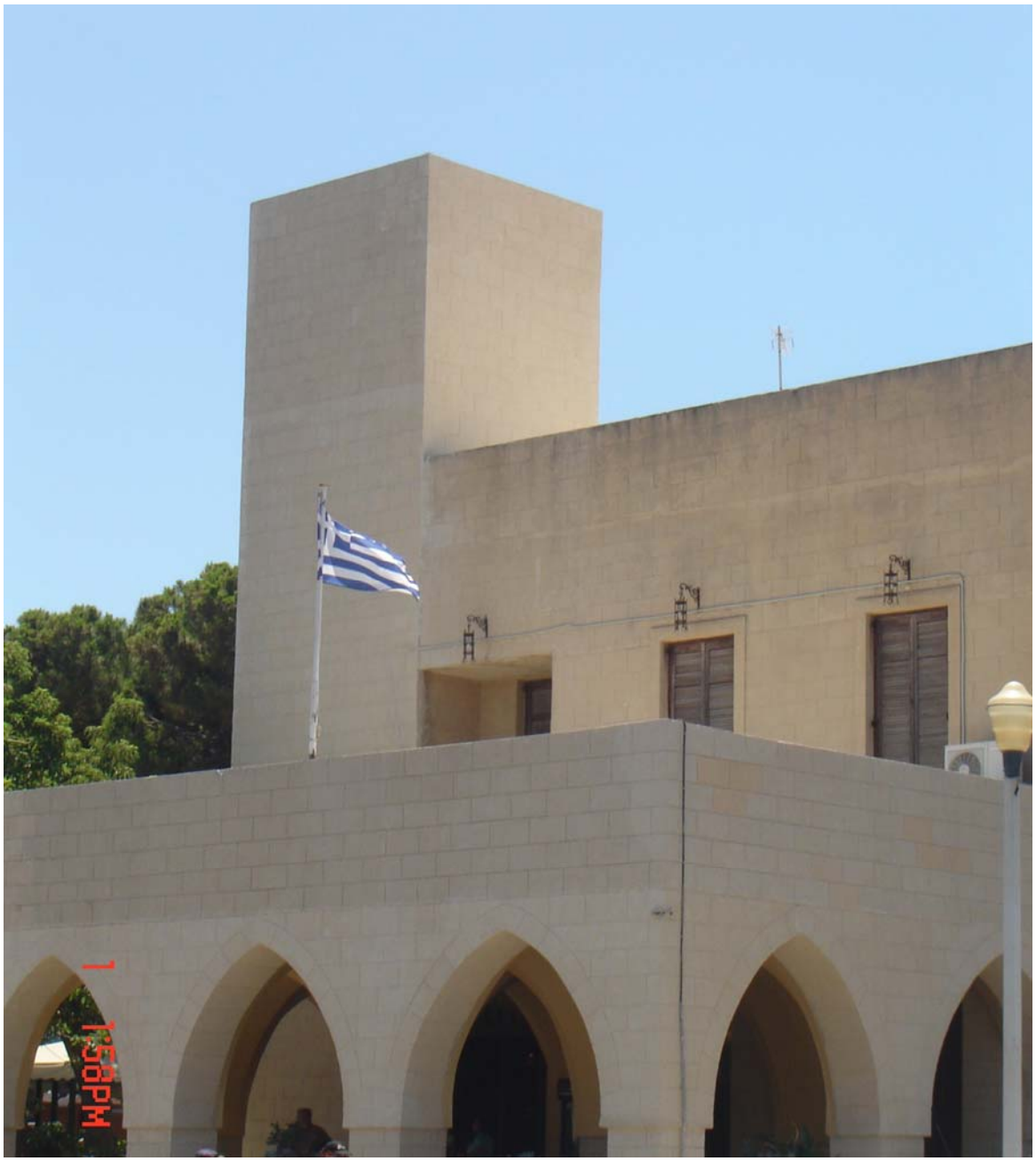
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα είναι τα βασικά οικοδομικά χαρακτηριστικά στο κτίριο της λέσχης όπως και σε όλα σχεδόν τα

οικοδομήματα των Ιταλών.ενώ εξωτερικά γίνεται χρήση finta pietra της κλασικής τεχνοτροπίας εμφανούς πωρόλιθου.

Εικ.88:Η ιταλική λέσχη «Ακταίον» την περίοδο διακυβέρνησης Mario Lago.

Εικ.89: Το κτήριο της λέσχης όπως παραδόθηκε έπειτα από τις εντολές της διοίκησης De Vecchi. Αφαιρέθηκε ο πυργίσκος και τα αραβικά στοιχεία προσδίδοντας τον απαιτούμενο αυστηρό χαρακτήρα

ΒΡΕΦΟΚΟΜΕΙΟ VITTORIO EMMANUELLE (ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το πρώτο κτίριο του βρεφοκομείου κτίστηκε πιθανώς από τους Florestano Di Fausto-Petracco, μετά το 1926. Στο χώρο προστέθηκε αργότερα παρεκκλήσιο. Στην όψη του, επί της οδού Αλεξάνδρου Διάκου υπάρχει εντοιχισμένο αγαλματίδιο μωρού. Το 1938-1939 επί κυβέρνησης De Vecchi το κτίριο επενδύθηκε με fienta pietra. Το δεύτερο κτίριο που έχει κατεδαφιστεί κτίστηκε κοντά στο πρώτο, το 1931 από τον και περιελάμβανε μικρό θέατρο και παρεκκλήσιο.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το κτίριο του βρεφοκομείου αποτελεί ένα απλό και λιτό κτίριο που κατασκεύασαν οι Ιταλοί καθαρά για λόγους κοινωνικής πρόνοιας. Αργότερα ο διοικητής De Vecchi στην προσπάθειά του να επιβάλει την φασιστική αρχιτεκτονική επένδυσε το κτίριο με fienta pietra τονίζοντας με αυτό τον τρόπο την αυστηρότητα των όγκων.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το βρεφοκομείο Vittorio Emmanuelle είναι διώροφο με δωμάτια, γραφεία και αποθήκες στο υπόγειο, προσφέροντας τις κατάλληλες συνθήκες για τη φροντίδα των βρεφών υπο την προστασία των φραγκισκανών καλογριών. Επίσης μεγάλα ανοίγματα εξυπηρετούν στο σωστό αερισμό και φυσικό φωτισμό του κτιρίου.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα για τα δεσίματα και τις πλάκες, είναι τα βασικά υλικά δόμησης του κτιρίου. Επίσης έγινε χρήση fienta pietra και πορώλιθου για διακοσμητικούς λόγους.

Εικ.90:Η πρόσοψη του βρεφοκομείου. Σήμερα στεγάζει το 6^{ο} γυμνάσιο Ρόδου. Ευδιάκριτη είναι η εσοχή με το αγαλματίδιο μωρού.

Εικ.91.

ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΩΝΑΣ PRINCIPE (ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΡΟΔΟΥ-ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Έργα του Lago ,πάνω σε μελέτες του Di Fausto του 1924 προορισμένα για έδρα της αστυνομίας, τα οποία ολοκληρώθηκαν το 1928. Το πρώτο συγκρότημα βρίσκεται πίσω από το Foro Italico.
Ο στρατώνας Principe είναι έργο του Lago πάνω σε μελέτες του Di Fausto του 1924, προορισμένο για έδρα του στρατού(caserma di fanteria) .Το κτίριο ολοκληρώθηκε το 1926 και βρίσκεται σε περιοχή μουσουλμανικών νεκροταφείων, στην viale della Regina.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το πρώτο συγκρότημα ,πίσω από το Foro Italico , έχει στοιχεία από την ιταλική αρχιτεκτονική του 16^{ου} αιώνα, με κυκλική διάταξη κάτοψης στο χώρο εισόδου του συγκροτήματος, τονισμένη είσοδο με καμαρωτή πύλη, με αετωματικούς ορθοστάτες από fienta pietra εκατέρωθεν, παράθυρα με

καμάρες στο ισόγειο και μικρά τετράγωνα ανοίγματα στον όροφο. Το 1938 το κτίριο επενδύθηκε εξωτερικά από fienta pietra .Το δεύτερο κτίριο κτίστηκε απέναντι από την έδρα της αστυνομίας ,για να στεγάσει χώρους στάθμευσης στο ισόγειο και κατοικίες στον όροφο. Αποτελείται από δύο ορθογώνιους όγκους με κεντρική είσοδο ,σε σχήμα ημικυκλίου, σε αντιστοιχία με την απέναντι είσοδο του κτιρίου της αστυνομίας, που περιλαμβάνει τις σκάλες του ορόφου.
Το 1927 προστέθηκε τριώροφο κτίριο στην ανατολική πλευρά της εσωτερικής αυλής, με χρήση χώρων στάθμευσης στο ισόγειο και γραφείων για αξιωματικούς και την τοπογραφική υπηρεσία στον όροφο. Το 1939 τα κτίρια επενδύθηκαν εξωτερικά με finta pietra.
Ο στρατώνας Principe περιλαμβάνει δύο επιμήκης όγκους εκατέρωθεν της μνημειώδους τριπλής πύλης εισόδου με finta pietra ,με δυο θολωτά φυλάκια από κάθε πλευρά της και με οξυκόρυφες καμάρες και κυλινδρικές επιτοίχιες παραστάδες που μιμούνται μορφές της ιπποτικής αρχιτεκτονικής .

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τα κτίρια που κατασκευάστηκαν πίσω από το Foro Italico αποτελούν διώροφες κατασκευές με εσωτερική αυλή, περιμετρικά της οποίας βρίσκονται οι είσοδοι των γραφείων της αστυνομίας. Στεγασμένες εσωτερικές και εξωτερικές σκάλες οδηγούν στους ορόφους. Την ίδια διάταξη έχουν και το κτίριο της αστυνομίας και αυτό που προοριζόταν για χώροι στάθμευσης.
Τα κτίρια των στρατώνων αποτελούν τριώροφους κυβιστικούς όγκους ,με διατεταγμένα καθ'ύψος ανοίγματα και κεντρική ή και παράπλευρες εισόδους με κλίμακες εισόδου.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Και τα τρία κτίρια που προαναφέρθηκαν κατασκευάστηκαν από οπλισμένο σκυρόδεμα και λιθοδομή. Αργότερα επί κυβέρνησης De Vecchi επενδύθηκαν με fienta pietra όπως καθόριζε η φασιστική αρχιτεκτονική.

Εικ.92: Οι πύλες εισόδου του στρατώνα Principe.

Εικ.93:Λεπτομέρεια από την είσοδο των χώρων στάθμευσης. Εντυπωσιακοί είναι οι ολόκληροι πωρόλιθοι που τοποθετήθηκαν.

Εικ.94: Γενικό πλάνο της εντυπωσιακής πύλης. Στο κτήριο στεγάζεται η ελληνική αστυνομία Ρόδου.

Εικ.95: Τα γραφεία περιμετρικά από τους χώρους στάθμευσης. Στο ίδιο κτήριο της άλλης πλευράς στεγάζεται ο πυροσβεστικός σταθμός.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ (ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΑΓ.ΙΩΑΝΝΟΥ)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το συγκρότημα κατοικιών βρίσκεται πίσω από την Caserma Regina (Πανεπιστήμιο Αιγαίου) και χτίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1930.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τα κτίρια του συγκροτήματος παρουσιάζουν ορθολογιστική κάτοψη, απλότητα στις όψεις και οικονομία στην κατασκευή.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τοξωτή πύλη εισόδου από την οδό Αγ.Ιωάννου οδηγεί σε μεγαλύτερο κοινόχρηστο χώρο αυλής από όπου γίνεται η πρόσβαση σε τέσσερα ορθογώνια τριώροφα κτίρια. Το καθένα από αυτά φιλοξενεί τρία διώροφα διαμερίσματα στον τρίτο όροφο, προσβάσιμα από εξωτερική κλίμακα ανόδου και κοινό μπαλκόνι. Μια κεντρική κρήνη εξυπηρετούσε στην τροφοδοσία πόσιμου νερού για τις κατοικίες.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το συγκρότημα κατοικιών είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Εξωτερικά οι κατοικίες φέρουν λευκό επίχρισμα σε όλες τις όψεις.

Εικ.96: Η πύλη εισόδου της Caserma Regina. Το συγκρότημα εξακολουθεί να αποτελεί χώρους κατοικιών.

Εικ.97: Η κοινόχρηστη βρύση του συγκροτήματος σε παλαιότερη φωτογραφία.

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ (PUCCINI)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Μέχρι το 1927, στην πόλη της Ρόδου υπήρχε μόνο ένα «καθολικό θεατράκι» και ένα ανοιχτό θέατρο κοντά στο Foro Italico. Το 1927, ο Lago ανάθεσε στον Di Fausto μια μελέτη για ένα θέατρο με το όνομα «Apollo». Η μελέτη του Di Fausto δεν εγκρίθηκε λόγω απαγορευτικής δαπάνης. Εγκαταλείφθηκε προσωρινά η ανέγερση μεγάλου κλειστού θεάτρου και ο Petracco παρουσίασε ειδική μελέτη στο σύστημα του ανοιχτού θεάτρου, που άρχισε να υλοποιείται. Τέλος το 1934, ο Armando Bernabiti συνέταξε μια μελέτη για κλειστό θέατρο, το οποίο ονομάστηκε «Puccini» και κατασκευάστηκε απέναντι από το Κυβερνείο μετά από απαλλοτρίωση της νεοκλασικής κατοικίας της οικογένειας Βενετοκλή.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

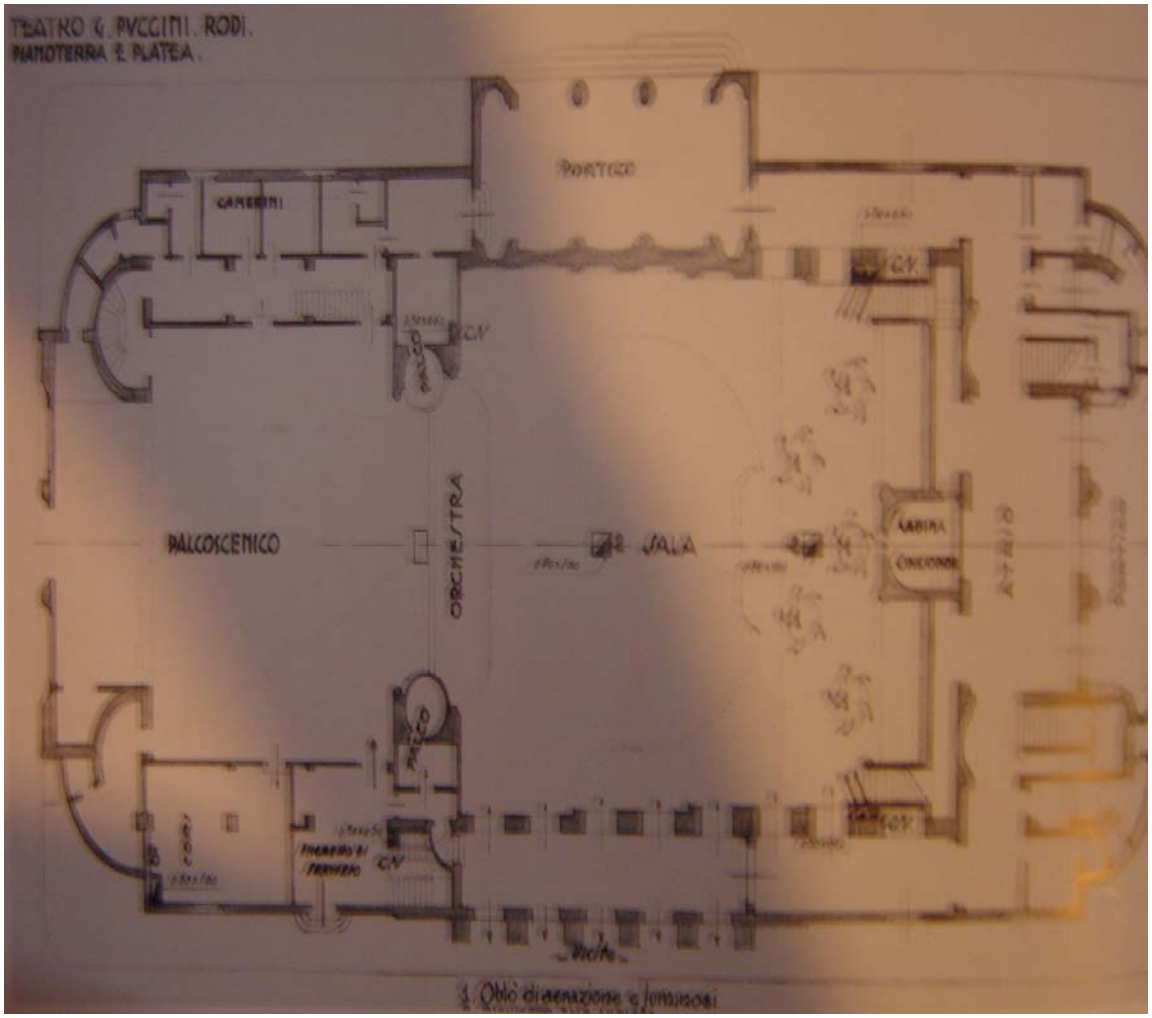
Το κτίριο αποτελεί τυπικό δείγμα του μοντέρνου κινήματος της εποχής του μεσοπολέμου, με επάλληλους καμπύλους όγκους, ανοίγματα παραθύρων στις γωνίες και στρογγυλούς φεγγίτες στις όψεις. Ωστόσο δεν ξεφεύγει από την ορθολογιστική αρχιτεκτονική του φασισμού με τον επιβλητικό χώρο εισόδου, χωρισμένο σε τρία μέρη με κυλινδρικούς κίονες.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Εντυπωσιακή είναι η σκηνή του με το μεγάλο βάθος και ύψος. Διαθέτει επίσης μεγάλη αίθουσα εξώστη, θεωρεία για επισήμους, φουαγιέ και μπαρ.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το θέατρο «Puccini» είναι κατασκευασμένο από λιθοδομή και οπλισμένο σκυρόδεμα. Σε όλη την έκταση του κτιρίου εξωτερικά κυριαρχεί το επίχρισμα με την διαδικασία fienta pietra με εμφανή πωρόλιθο σε ισόδομη λιθοδομή.

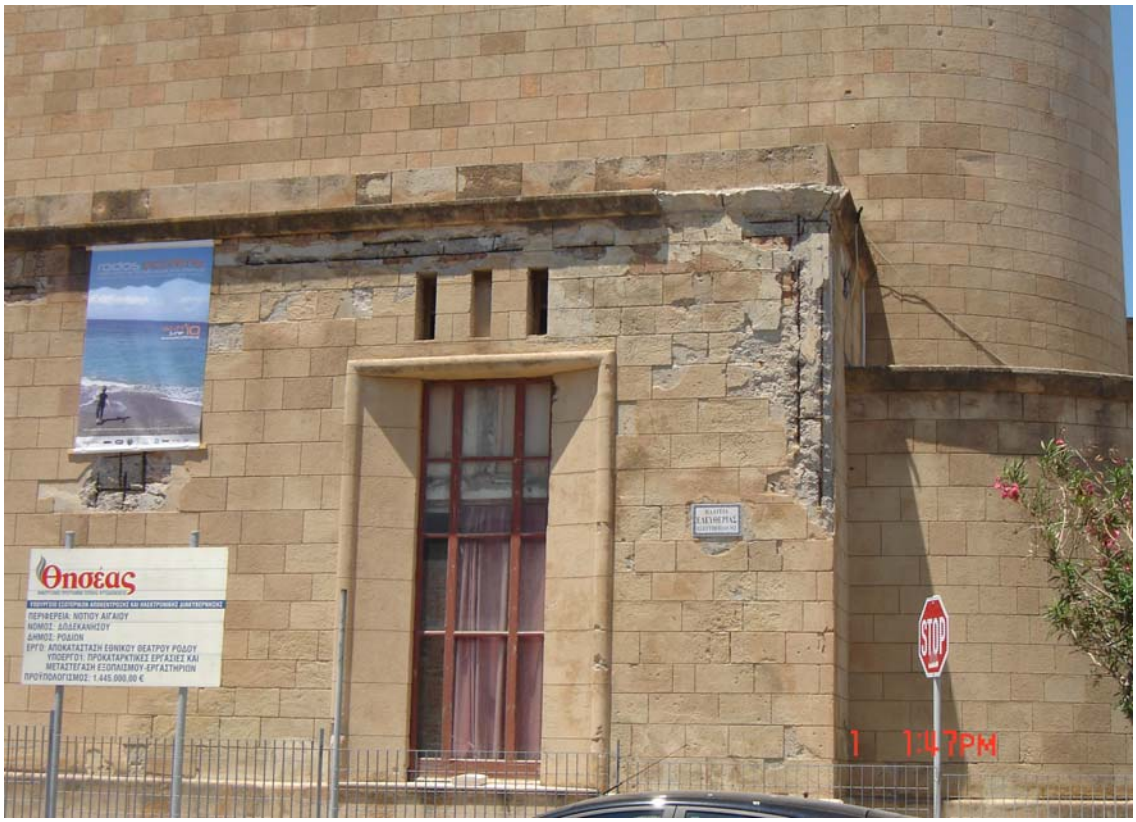
Εικ.98:Πρωτότυπο σχέδιο της κάτοψης του θεάτρου Puccini με την πλατεία και την σκηνή στα αριστερά.

Εικ.99:Η πρόσοψη του θεάτρου Puccini με το χαρακτηριστικό φασιστικό στυλ.

Εικ.100.

Εικ.101:Εμφανής φθορές στο επίχρισμα finta pietra και στους οπλισμούς του κτηρίου του θεάτρου.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ

Πρόκειται για τυπικά βιομηχανικά κτίρια της ορθολογιστικής αρχιτεκτονικής της ιταλικής κατοχής. Οι μελέτες πιθανώς είναι έργα των αρχιτεκτόνων της διεύθυνσης δημοσίων έργων και οι κατασκευές έγιναν στα μέσα της δεκαετίας του 1930.

ΚΤΙΡΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΡΑΣΙΟΥ (C.A.I.R.)

Στο πρώτο κτίριο, στην περιοχή του όρμου της Ακαντιάς, εγκαταστάθηκε η Αγροτική Βιομηχανική Εταιρεία της Ρόδου (c.a.i.r.), που ιδρύθηκε το 1928 και λειτουργεί έως σήμερα. Η εταιρεία απασχολούσε Ιταλούς υπαλλήλους, σε οινολογικές εγκαταστάσεις στο κτίριό της και σε καλλιέργειες αμπελιών και ελιών στο χωριό Φάνες. Τη δεκαετία του 1940 είχε ετήσια παραγωγή 20.000 εκατολίτρων κρασιού, που διοχετεύονταν στην Ιταλία, την Αίγυπτο και τη Λιβύη.
Το κτίριο αποτελείται από συνεχή στοά με τοξωτά ανοίγματα, γύρω από αύλειο χώρο.

ΚΤΙΡΙΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΙΤΑΡΙΟΥ

Το κτίριο, χωρίς χρήση σήμερα, εγκαινιάστηκε το 1938,στην ίδια περιοχή, από την οικογένεια Aliotti. Αποτελείται από δύο παραλληλόγραμμους πολυώροφους όγκους με μικρά ανοίγματα στα πρότυπα αντίστοιχων κτιρίων silo και επεξεργασίας σιταριού.

Εικ.102:Το εγκαταλελειμμένο σήμερα εργοστάσιο επεξεργασίας σιταριού.

ΕΔΡΑ ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΑΙΓΑΙΟΥ

Το κτίριο αποτέλεσε την έδρα των τσιγάρων Αιγαίου, στην περιοχή της συνοικίας του Αγ.Ιωάννη, με υποκαταστήματα σε νέες ιδιόκτητες κατασκευές στην Κω και στη Λέρο. Κτίριο με καμπύλη γωνία και στεγασμένη είσοδο στη συμβολή των δύο μακρόστενων πλευρών του χαρακτηρίζεται από λιτές γραμμές και μεγάλα ανοίγματα. Οι όψεις έχουν γίνει σε απομίμηση ισόδομης τοιχοποιίας. Σήμερα στεγάζει το 3^{ο} γυμνάσιο Ρόδου. Άλλες βιομηχανίες που στεγάζονται σε κτίρια κατασκευασμένα αυτή την περίοδο είναι η S.A.I.F.E., η S.A.I.C.A., ο I.C.A.R.O. κ.ά.

Εικ.103:Το κτήριο της καπνοβιομηχανίας. Σήμερα στεγάζει το 1ο Γυμνάσιο Ρόδου.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΜΕ ΕΠΙΡΡΟΕΣ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΥ

Οι Ιταλοί πέρα από το κίνημα της Art Nouveau και το κίνημα του μοντερνισμού ,σε περιορισμένες κατασκευές χρησιμοποίησαν έντονα ρομαντικά στοιχεία. Αυτό καθορίστηκε κυρίως από τον περιβάλλοντα χώρο και το «ύφος» που θέλησαν να δώσουν στις συγκεκριμένες κατασκευές . Χαρακτηριστικά παραδείγματα κατασκευών με ρομαντικά στοιχεία είναι το ξενοδοχειακό συγκρότημα «Έλαφος-Ελαφίνα», ορισμένες κατασκευαστικές λεπτομέρειες από το συγκρότημα ιαματικών πηγών Καλλιθέας και η έπαυλη De Vecchi στον λόφο του Προφήτη Ηλία για την οποία θα αναφερθούμε εκτενέστερα στο δεύτερο μέρος της εργασίας.

ΕΛΑΦΟΣ-ΕΛΑΦΙΝΑ

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στο κέντρο και προς τα δυτικά της νήσου Ρόδου βρίσκεται το ξενοδοχειακό συγκρότημα «Έλαφος και Ελαφίνα>>, στην κορυφή του όρους του Προφήτη Ηλία.

Το 1929 κτίσθηκε από τους Ιταλούς το ξενοδοχείο της Ελάφου (Albergo del Cervo). Το 1930 γίνεται ισόγεια προσθήκη (εστιατόριο) με μεγάλη βεράντα από πάνω, κατασκευάζεται ένα γήπεδο τένις, και μία πίστα χορού. Αργότερα γίνεται και προσθήκη ορόφου καταργώντας την βεράντα.

Το 1932 οικοδομήθηκε δίπλα και σε απόσταση εκατό μέτρων νέα πτέρυγα που ονομάζεται "Ελαφίνα". Έτσι το ξενοδοχειακό συγκρότημα γίνεται γνωστό σαν "Έλαφος και Ελαφίνα", ονομασία που οφείλει σε ένα είδος ελαφιού που ζει στα δάση της περιοχής.

Συγχρόνως, κατασκευάσθηκαν τριγύρω από το κυρίως συγκρότημα βοηθητικά κτήρια, όπως μικρές «βιλλίτσες» για την διεύθυνση, ιατρείο, γκαράζ, περίπτερο κ.α. Κατάλληλα διαμορφωμένα μονοπάτια ενώνουν όλους αυτούς τους χώρους και οδηγούν σε επιλεγμένες διαδρομές με μαγευτική θέα.

Εικ.104:Η πρώτη φωτογραφία του ξενοδοχείου «Έλαφος».

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Μορφολογικά, για λόγους προπαγανδιστικούς και επειδή το τοπίο δεν θυμίζει ελληνικό νησί, οι Ιταλοί προσπάθησαν να δώσουν στα κτήρια ένα αρχιτεκτονικό στυλ της Βόρειας Ευρώπης. Έτσι, δεν παρουσιάζουν καμία ομοιότητα με την Ροδίτικη ή την Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική, αλλά αντιθέτως αναπαράγουν τον προσφιλή τύπο Chalet,ενός άλλου ρεζιοναλιστικού αρχετύπου,συνδεδεμένο με την αρχιτεκτονική παράδοση της Β.Ιταλίας. Ξύλινα διακοσμητικά στοιχεία στολίζουν τις όψεις, κυλινδρικά γωνιακά μπαλκόνια με οξυκόρυφη στέγη και προστατευμένα με τζαμαρία, εμφανή λιθοδομή από ντόπιο λίθο στο ισόγειο και στο υπόγειο, ξύλινες κορνίζες στο γείσο της στέγης κ.α. Οι Ιταλοί αρχιτέκτονες θέλησαν να εκμεταλλευτούν το τοπίο και προσπάθησαν να προάγουν το στοιχείο του ρομαντισμού με αρχιτεκτονικά ρεύματα που κυριάρχησαν στην κεντρική Ευρώπη.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το "Έλαφος" είναι ένα τριώροφο κτήριο με υπόγειο και το "Ελαφίνα" ένα διώροφο κτήριο με υπόγειο.Και τα δύο αυτά κτίσματα αποτελούν άριστο δείγμα λειτουργικότητας και προηγμένου για την εποχή σχεδιασμού.Μεγάλοι χώροι, βοηθητικά δωμάτια και μεγάλα ανοίγματα εξυπηρέτησαν τις ανάγκες ενός πολύ δημοφιλούς για την εποχή ξενοδοχειακού συγκροτήματος.Εντυπωσιακό είναι το πλήρες σύστημα ύδρευσης αλλά και θέρμανσης των χώρων με λέβητες και θερμαινόμενα σώματα.Χαρακτηριστική ένδειξη της λειτουργικότητας των χώρων αποτελεί το γεγονός ότι το «Έλαφος» μετά την αποκατάστασή του επαναλειτουργεί σαν ξενοδοχείο και σαν χώρος εστίασης των επισκεπτών, με ελάχιστες επεμβάσεις στην εσωτερική του διαρρύθμιση.Το «Ελαφίνα» βρίσκεται στο στάδιο της αποκατάστασης για μελλοντική εκμετάλλευση του από τον δήμο.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τα κτίρια «Έλαφος και Ελαφίνα» είναι κτισμένα από τους Ιταλούς αρχιτέκτονες, με μικτό σύστημα της λιθοδομής και του σκελετού από οπλισμένο σκυρόδεμα.Έχουν έντονα κεκλιμένες ξύλινες στέγες, καλυμμένες με ειδικά κυματοειδή φύλα, ξύλινα κουφώματα και ξύλινες βεράντες.Όλα τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν ήταν άριστης ποιότητας και τελευταίας για την εποχή αισθητικής.Καλής ποιότητας αποτελούν και τα είδη υγιεινής που τοποθετήθηκαν καθώς αυτό αποδεικνύεται από την σημερινή τους κατάσταση,καθώς πέρα από την φθορά της εγκατάλειψης και της λεηλασίας σε μερικά λουτρά παρέμειναν ως ήταν από την εποχή που τοποθετήθικαν.Αξίζει να σημειωθεί ότι όλα τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την αποκατάσταση του συγκροτήματος παραγγέλθηκαν ώστε να αποτελούν πιστά αντίγραφα των αρχικών υλικών.

Εικ.105:Το ξενοδοχείο «Έλαφος» μετά την πρόσφατη αποκατάστασή του.

Εικ.106:Η πρόσοψη του ξενοδοχείου «Έλαφος» με τους διαμορφωμένους εξωτερικούς χώρους.

Εικ.107:Λεπτομέρειες από το κτήριο. Στην δεξιά φωτογραφία το ξενοδοχείο «Ελαφίνα».

Εικ.108:Το ξενοδοχείο «Ελαφίνα» στην κατάσταση που είναι σήμερα.

Εικ.109:Λεπτομέρειες από τα παράθυρα των δύο ξενοδοχείων.

Εικ.110:Το μαγευτικό τοπίο που διάλεξαν οι Ιταλοί για το ξενοδοχειακό συγκρότημα και τις κατοικίες των αξιωματικών.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΙΤΑΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΣΗΜΕΡΑ

Στο σημείο αυτό και αφού έχουμε αναφερθεί στα περισσότερα και σπουδαιότερα κτίρια που μας παρέδωσαν οι ιταλικές αρχές καθώς επίσης έχουμε περιγράψει εκτενώς το παράδειγμα της έπαυλης De Vecchi, αξίζει να περιγράψουμε την υπάρχουσα κατάσταση όλων αυτών των σπουδαίων οικοδομημάτων, τις χρήσεις που αυτά τα κτίρια έχουν αποκτήσει ενώ στη συνέχεια ακολουθούν δύο ιταλικοί χάρτες της πρώτης και δεύτερης περιόδου. Με βάση τους χάρτες αυτούς μπορούμε να έχουμε μια σαφέστερη εικόνα για το σχεδιασμό και την μορφή που πήρε κυρίως το κέντρο της πόλης της Ρόδου ,σύμφωνα με τις παρεμβάσεις που πραγματοποίησαν οι Ιταλοί αρχιτέκτονες.

1^{ο} Ιταλικό διοικητήριο: Σήμερα στεγάζει την έδρα της Νομαρχίας Δωδεκανήσου, ενώ το κτίριο βρίσκεται σε άριστη κατάσταση.

2ο Αρχιεπισκοπή: Σήμερα στεγάζει την έδρα της Μητρόπολης Ρόδου. Το κτίριο βρίσκεται σε άριστη κατάσταση.

3ο Έδρα του ναυτικού: Σήμερα στεγάζει το στρατολογικό γραφείο Δωδεκανήσου. Το κτίριο βρίσκεται σε άριστη κατάσταση.

4ο Αρχηγείο της φρουράς: Το κτίριο του αρχηγείου της φρουράς στεγάζει σήμερα την πολεοδομία Ρόδου. Η κατάσταση του κτίσματος είναι αρκετά καλή.

5ο Πηγές Καλλιθέας: Το συγκρότημα στεγάζει χώρο μουσείου και καφετέρια μετά την πρόσφατη αποκατάστασή του.

6ο Ενυδρείο: Το κτίριο στεγάζει το εθνικό κέντρο θαλάσσιων ερευνών και βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

7ο Λέσχη ιταλικής νεολαίας: Το κτίριο στεγάζει τη λέσχη προσκόπων και βρίσκεται σε άριστη κατάσταση.

8ο Ορφανοτροφείο αρρένων: Το κτίριο του ορφανοτροφείου έχει κατεδαφιστεί έπειτα από πολλά χρόνια εγκατάλειψης.

9ο Οίκος ευγηρίας Δωδεκανήσου: Το κτίριο είναι εγκαταλελειμμένο πολλά χρόνια και έχει υποστεί μεγάλες φθορές.

10ο Στάδιο του «Ηλίου»: Οι εγκαταστάσεις του σταδίου του «Ηλίου» φιλοξενούν σήμερα τις αθλητικές δραστηριότητες του δημοτικού σταδίου «Διαγόρας» κάτω από άριστες συνθήκες.

11ο Οικία μηχανικών: Η οικία μηχανικών παραμένοντας σε πολύ καλή κατάσταση στεγάζει σήμερα την εφορία κτημάτων.

12ο Κατοικίες αξιωματούχων: Τα κτίρια αυτά παραχωρήθηκαν σε πολίτες και χρησιμοποιούνται ακόμη ως κατοικίες. Η κατάστασή τους είναι άριστη.

13ο Οικία κυβερνήτη: Το κτήριο αποτέλεσε την βασιλική έπαυλη ενώ σήμερα στεγάζει υπηρεσίες του δήμου Ροδίων και εκθεσιακούς χώρους. Η κατάσταση του κτηρίου είναι αρκετά καλή.

14ο Νέα αγορά (ιχθυαγορά): Το κτιριακό συγκρότημα της ιχθυαγοράς στεγάζει σήμερα καταστήματα και αναψυκτήρια. Η κατάσταση του κυρίως κτιρίου είναι αρκετά καλή σε αντίθεση με τα γειτονικά κτιριακά συγκροτήματα καταστημάτων των οποίων οι όροφοι έχουν εγκαταλειφθεί.

15ο Ταχυδρομείο: Το κτίριο του ταχυδρομείου εξακολουθεί να στεγάζει μέχρι σήμερα τα ελληνικά ταχυδρομεία. Το ταχυδρομείο βρίσκεται σε άριστη κατάσταση.

16ο Το σφαγείο: Οι εγκαταστάσεις του σφαγείου εξακολουθούσαν να λειτουργούν μέχρι της αρχές του 2000, όπου και εγκαταλείφθηκαν ενώ σημαντικές φθορές έχουν αρχίσει να πλήττουν το κτήριο.

17ο Νοσοκομείο: Το γενικό νοσοκομείο Ρόδου στεγαζόταν στις ιταλικές εγκαταστάσεις έως τα τέλη της δεκαετίας του 90 όπου και μεταφέρθηκε στο γενικό νομαρχιακό νοσοκομείο. Σε ένα τμήμα του στεγάζει την υπηρεσία υγείας και πρόνοιας ενώ σε ένα άλλο τμήμα γίνονται εργασίες αποκατάστασης από τον ιατρικό σύλλογο Ρόδου για να στεγάσει τα γραφεία του.

18Ο Παρθεναγωγείο: Το κτίριο του παρθεναγωγείου στεγάζει σήμερα το ορφανοτροφείο Ρόδου και τη μονή της Αγίας Ειρήνης. Το κτίριο είναι σε άριστη κατάσταση.

19ο Αρρεναγωγείο: Το κτίριο του αρρεναγωγείου στέγαζε αρχικά την παιδαγωγική ακαδημία Ρόδου ενώ σήμερα στεγάζει το 1ο δημοτικό σχολείο Ρόδου.

20ο Λέσχη του φασισμού: Το κτίριο της λέσχης του φασισμού στεγάζει σήμερα τα γραφεία του λιμεναρχείου Ρόδου. Το κτίριο βρίσκεται σε άριστη κατάσταση.

21ο Δικαστικό μέγαρο: Τα δικαστήρια Δωδεκανήσου εξακολουθούν να στεγάζονται στο ιταλικό δικαστικό μέγαρο. Το κτίριο βρίσκεται σε άριστη κατάσταση.

22ο Τράπεζα της Ιταλίας: Το κτίριο της τράπεζας στεγάζει σήμερα την τράπεζα της Ελλάδος. Το κτίριο έχει αναπαλαιωθεί πρόσφατα όπου και αποκαταστάθηκαν όλες οι φθορές που είχε υποστεί.

23ο Palazzo Littorio: Το κτίριο στεγάζει το δημαρχείο Ρόδου. Η κατάσταση του κτιρίου είναι πολύ καλή.

24ο Αρχηγείο του στρατού: Το κτίριο στεγάζει σήμερα την τροχαία Ρόδου και τα γραφεία της περιφέρειας νοτίου Αιγαίου. Το κτίριο χρήζει αποκατάστασης κυρίως στις όψεις όπου η τεχνητή λιθοδομή έχει

καταστραφεί από τα περιστέρια καθώς επίσης και τα κουφώματα που έχουν υποστεί φθορές από το χρόνο.

25ο Υγειονομείο: Το υγειονομείο ρόδου εξακολουθεί να στεγάζεται στο ίδιο κτίριο μέχρι σήμερα. Η κατάσταση του κτιρίου είναι άριστη.

26ο Φασιστικό ινστιτούτο: Το κτίριο του φασιστικού ινστιτούτου στεγάζει σήμερα την αγροτική τράπεζα. Το κτίριο έχει ανακαινισθεί πρόσφατα.

27ο Ξενοδοχείο των Ρόδων: Το ξενοδοχείο των Ρόδων μετά την πρόσφατη αποκατάστασή του στεγάζει σήμερα το ξενοδοχείο και το καζίνο delle Rose.

28ο Ξενοδοχείο των Θερμών: Το κτίριο σε σχετικά καλή κατάσταση στεγάζει σήμερα την ανώτατη σχολή τουριστικής εκπαίδευσης.

29ο Λουτρά Έλλη: Οι εγκαταστάσεις των λουτρών στεγάζουν σήμερα την καφετέρια ronda. Το κτίριο έχει ανακαινισθεί.

30ο Ιταλική λέσχη: Το κτίριο της ιταλικής λέσχης στεγάζει το αναψυκτήριο Ακταίον. Η κατάσταση του κτιρίου είναι άριστη.

31ο Βρεφοκομείο Vittorio Emmanuelle: Το κτίριο του βρεφοκομείου στέγασε αργότερα την οικοκυρική σχολή ενώ σήμερα στεγάζει το 6ο γυμνάσιο Ρόδου. Η κατάσταση του κτιρίου είναι πολύ καλή.

32ο Χώροι στάθμευσης- Στρατώνας Principe: Τα κτιριακά συγκροτήματα στεγάζουν σήμερα την αστυνομική διεύθυνση Ρόδου και την πυροσβεστική. Η κατάσταση των κτιρίων είναι καλή ενώ χρήζει επισκευών κυρίως στα γραφεία των ορόφων.

33ο Συγκρότημα κατοικιών Αγίου Ιωάννη: Το συγκρότημα κατοικιών παραχωρήθηκε αργότερα σε ρόδιους πολίτες οπότε εξακολουθούν να λειτουργούν ως κατοικίες. Οι περισσότερες από αυτές διατηρούνται σε καλή κατάσταση.

34ο Θέατρο Puccini: Το θέατρο Puccini στεγάζει σήμερα το εθνικό θέατρο. Το κτίριο έχει υποστεί σημαντικές φθορές από το χρόνο τόσο στα επιχρίσματα όσο και στους οπλισμούς. Τον τελευταίο καιρό έχουν αρχίσει οι εργασίες αποκατάστασής του.

35ο Εργοστάσιο επεξεργασίας σιταριού: Το κτίριο σταμάτησε να λειτουργεί τα τέλη της δεκαετίας του 70'. Έκτοτε έχει υποστεί τεράστιες φθορές από το χρόνο και από σεισμούς.

36^{ο} Καπνοβιομηχανία Ρόδου: Το κτίριο της καπνοβιομηχανίας στεγάζει το 3^{ο} λύκειο Ρόδου. Η κατάσταση του κτιρίου είναι αρκετά καλή.

37^{ο} Έλαφος-Ελαφίνα: Το ξενοδοχειακό συγκρότημα μετά από πολλά χρόνια εγκατάλειψης αποκαταστάθηκε κατά ένα μέρος και επαναλειτουργεί πλέον ως ξενοδοχείο.

Παρατηρούμε ότι τα περισσότερα κτίρια που κατασκεύασαν οι Ιταλοί βρίσκονται σε αρκετά καλή κατάσταση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα περισσότερα από αυτά στέγαζαν και εξακολουθούν να στεγάζουν δημόσιες υπηρεσίες. Μικρότερα έργα όπως κατοικίες αξιωματικών περιήλθαν στο δημόσιο ενώ αργότερα παραχωρήθηκαν για τη στέγαση πολιτών. Ωστόσο πολλά ακόμα κτίρια χρήζουν άμεσης αποκατάστασης.
Στου ς χάρτες που ακολουθούν και κυρίως σε αυτόν της 2^{ης} περιόδου όπου τα σημαντικότερα κτίρια έχουν κατασκευαστεί, έχοντας χρωματίσει με πράσινο τα κτίρια που είναι σε καλή κατάσταση και με κόκκινο αυτά που έχουν εγκαταλειφθεί μπορούμε να έχουμε μια πλήρη οπτική της υπάρχουσας κατάστασης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παρατηρούμε ότι η αποικιακή πολιτική της Ιταλίας εκτείνεται σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής, την οργάνωση της διοίκησης και της οικονομικής λειτουργίας, το θεσμικό, δικαστικό και κοινωνικό πλαίσιο. Θα συμπεριλάβει μια σειρά μέτρων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των αστικών κέντρων και την δημιουργία νέων οικισμών στην ύπαιθρο, σημειώνοντας μια δυναμική παρουσία στους τομείς της πολεοδομίας, της αρχιτεκτονικής και των κατασκευών. Η άφιξη έμπειρων μηχανικών και αρχιτεκτόνων, η εισαγωγή νέας τεχνολογίας και τεχνογνωσίας και η θέσπιση νέων οικοδομικών κανονισμών δημιουργούν προϋποθέσεις για μια σειρά εκσυγχρονισμού της λειτουργίας της πόλης και την κατασκευή ενός δικτύου νέων κτιριακών τύπων για να καλύψουν λειτουργικές και στεγαστικές ανάγκες.
1ον αναδιαμορφώνονται τα ιστορικά κέντρα
2ον χαράζονται και διανοίγονται οδικές αρτηρίες ,δίκτυα υποδομής και αστικές εξυπηρετήσεις.
3ον επεκτείνεται και επανασχεδιάζεται ο αστικός ιστός.
Συνοψίζοντας τα παραπάνω, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η πόλη της Ρόδου δεν μπορεί να ενταχθεί σε μια γενικευμένη πρακτική αποικιακής αντίληψης. Οι ιδιαιτερότητές της, όπως τα αδιάψευστα ίχνη της ιπποτικής της φάσης, τα οποία, αν και συχνά κρυμμένα κάτω από τις τούρκικες αλλοιώσεις μπορούσαν εύκολα να αποκαλυφθούν και να αναδειχθούν, το γενικότερο πλούσιο ιστορικό της παρελθόν, αλλά και οι δυνατότητές της ως προς την τουριστική ανάπτυξη, τις οποίες οι Ιταλοί απλώς επεσήμαναν και καλλιέργησαν, την έκαναν πραγματικά μια ξεχωριστή περίπτωση. Τελικά, δεν θα πρέπει να πιστεύεται ότι οι Ιταλοί βρέθηκαν τυχαία στην Ρόδο και τα υπόλοιπα Νησιά, όπως οι πολιτικές συγκυρίες της εποχής εκείνης άφησαν να εννοηθεί. Προτού φθάσουν στο νησί γνώριζαν σε μεγάλο βαθμό τις ιδιαιτερότητες και τις δυνατότητές της. Άλλωστε, αυτό επιβεβαιώνεται από τις, έστω και λιγοστές, δημοσιεύσεις των γεωγραφικών ερευνών, που προηγήθηκαν της κατάληψής της. Η Ρόδος τους έδωσε την δυνατότητα, με το εποικοδόμημα που κατασκεύασαν, να επαληθεύσουν τον ρόλο της Ιταλίας στην ανατολική Μεσόγειο. Γι' αυτούς η Ρόδος συμβόλιζε τη «στρατιωτική βάση» της Δύσης στην Ανατολή και αυτό προσπάθησαν με κάθε μέσο να υπογραμμίσουν**.**
Η τριακονταετής και πλέον ιταλική κατοχή της Δωδεκανήσου κληροδότησε στην ελληνική διοίκηση ένα αξιόλογο μνημειακό σύνολο στο οποίο, αν και είχε τονισθεί σκόπιμα μέσω των συγκεκριμένων επεμβάσεων ο λατινικός του χαρακτήρας, διατηρούνταν σε αρκετά σημεία η πολυσύνθετη μορφή του. Κληροδότημα όμως μπορεί επίσης να θεωρηθεί και η μέριμνα για την προστασία του, η οποία έγινε συνείδηση στις ελληνικές αρχές από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ενσωμάτωσης της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα (1948).

Επίσης, φαίνεται πως η ιταλική κατοχή συνέβαλε αποφασιστικά στο να αποκτήσει η έννοια του μνημείου στον τόπο αυτό, νωρίτερα από την υπόλοιπη Ελλάδα, πολεοδομική διάσταση**,** αφού λίγα χρόνια αργότερα, το 1960, η μεσαιωνική πόλη της Ρόδου μαζί με την Πάτμο και τη Λίνδο ανακηρύχθηκαν διατηρητέα μνημεία, χαράσσοντας έτσι την πορεία ευαισθητοποίησης σχετικά με τη μέριμνα των ιστορικών συνόλων και στην υπόλοιπη χώρα. Στα επόμενα χρόνια, η έννοια της προστασίας του ιστορικού περιβάλλοντος της περιτειχισμένης πόλης, όπως αυτή είχε αρχικά διατυπωθεί ήδη μέσα στην πρώτη δεκαετία της ιταλικής κατοχής, λειτούργησε με τέτοιο τρόπο ώστε να ξεκινήσει η προετοιμασία της«οργανωμένης συνολικής παρέμβασης» στο διατηρητέο μνημειακό συγκρότημα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση των προσπαθειών των τοπικών φορέων για τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών αποτελεσματικής επέμβασης στα μεσαιωνικά μνημεία. Η δημιουργία από το Υπουργείο Πολιτισμού του «Γραφείου Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου» το 1985, εκφράζει ακριβώς αυτή τη συνειδητή προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση.

Τα μνημεία της πόλης που αποκαταστάθηκαν από τους Ιταλούς αλλά και τα νέα κτήρια που εντάχθηκαν στον ιστό της, χρησιμοποιήθηκαν από την ελληνική διοίκηση για τη στέγαση υπηρεσιών, όπως άλλωστε συνέβη και με τα διοικητικά κτίσματα στο μέτωπο του Μανδρακίου. Ενώ όμως τα τελευταία ταυτίσθηκαν πολύ γρήγορα με τη φασιστική διακυβέρνηση της ιταλικής Διοίκησης προκαλώντας τη δυσαρέσκεια των κατοίκων, εκείνα της περιτειχισμένης πόλης αντιμετωπίσθηκαν από την αρχή ως αναπόσπαστα στοιχεία του οργανισμού της. Μέσα στις επόμενες δεκαετίες του ’60 και του ’70 τα αποκατεστημένα τμήματα της μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου μετατράπηκαν σε σταθερές, αντιπροσωπευτικές εικόνες του τουριστικού προϊόντος, απαραίτητου για την τόνωση του ανερχόμενου ρεύματος των επισκεπτών.

Ως εκ τούτου, η Οδός των Ιπποτών και το Παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου**,** με τη μορφή που είχαν αποκτήσει μετά από τις ιταλικές επεμβάσεις, αποκρυσταλλώθηκαν ως κύρια σημεία αναφοράς (ορόσημα) της πόλης. Οι εικόνες των μνημείων διαδόθηκαν σε ολόκληρο τον κόσμο και καθιερώθηκαν στη διεθνή συλλογική μνήμη και συνείδηση ως οι πλέον χαρακτηριστικές, όχι μόνο της ιστορικής πόλης, αλλά και της ίδιας της αρχιτεκτονικής των Ιωαννιτών Ιπποτών. Παράλληλα, η προβολή των αποκατεστημένων κατά την ιταλοκρατία μνημείων συνεχίσθηκε και μετά την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου, ακριβώς επειδή λειτουργούσαν ως κύρια συστατικά στοιχεία του ιπποτικού «ατμοσφαιρικού» σκηνικού, το οποίο με τη σειρά του αποτελούσε κερδοφόρο τουριστικό αξιοθέατο της πόλης**.**

Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει το έργο που έφεραν σε πέρας τα χρόνια εκείνα οι υπηρεσίες της ιταλικής Διοίκησης της Δωδεκανήσου. Οι Έλληνες

ιθύνοντες το αναγνώρισαν ευθύς εξαρχής με την ενσωμάτωση του διαμερίσματος των Νησιών στον εθνικό κορμό της χώρας. Το έργο όμως αυτό αναγνωρίζεται ακόμα και μέχρι τις μέρες μας, εξήντα δηλαδή χρόνια από το πολυπόθητο εκείνο για την Ελλάδα γεγονός. Άλλωστε**,** σκοπός του παραπάνω έργου ήταν ακριβώς τα ορατά ίχνη του να παραμείνουν ως αδιάψευστοι μάρτυρες των όσων επιτελέσθηκαν εκείνα τα τριανταπέντε χρόνια στον τόπο αυτό, όπως επίσης και να υπενθυμίζουν πως ό,τι επιτελέσθηκε προέκυψε ύστερα από σαφείς πολιτικές επιλογές.

Ά Β ΜΕΡΟΣ

ΕΠΑΥΛΗ CESARE MARIA DE VECCHI

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Όπως προαναφέρθηκε ,οι Ιταλοί προσπάθησαν να κάνουν τα Δωδεκάνησα και ιδιαίτερα τη Ρόδο τουριστικό προορισμό και αξιόλογο παραθεριστικό κέντρο για τη Μεσόγειο. Έτσι έχουμε την κατασκευή των ξενοδοχείων σε πρώτη φάση και των κατάλληλων υποδομών για την επίτευξη του στόχου αυτού. Με τελείως διαφορετική αντίληψη κατασκευάστηκαν τα κτίρια των ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων «Έλαφος» και «Ελαφίνα» στον λόφο του προφήτη Ηλία στο σημερινό δήμο Καμείρου. Ο καταπράσινος λόφος που βρίσκεται πολύ κοντά από το αγροτικό χωριό που ίδρυσαν οι Ιταλοί αποτέλεσε τόπο εξόρμησης του ντόπιου ιταλικού πληθυσμού και κυρίως των αξιωματικών της ιταλικής διοίκησης. Το τοπίο και η βλάστηση, τα τρεχούμενα νερά και ο καθαρός αέρας, έκαναν τους Ιταλούς αξιωματικούς να αξιοποιήσουν το μέρος και να το μετατρέψουν σε «δικό» τους τόπο αναψυχής, με τα κατάλληλα καταλύματα και υποδομές οι οποίες θα μπορούσαν να καλύψουν κάθε ανάγκη που θα προέκυπτε. Έτσι έχουμε αρχικώς την κατασκευή του ξενοδοχείου «Έλαφος» και αργότερα λόγω της αυξημένης ζήτησης του παρακείμενου ξενοδοχείου «Ελαφίνα». Για τους ανώτερους αξιωματικούς κατασκευάστηκαν διάσπαρτες μεμονωμένες κατοικίες μέσα στο δάσος. Ωστόσο στο σημείο αυτό θα σταθούμε στην απόφαση του διοικητή των Δωδεκανήσων Cessare Maria De Vecchi να κατασκευάσει ιδιωτική έπαυλη στον λόφο πάνω από τα ξενοδοχεία, παραπλεύρως της επαρχιακής οδού και σε σημείο που δεν είναι εύκολα ορατό καθώς πυκνή βλάστηση περιβάλλει την κατοικία.
Η χρονολογία κατασκευής της κατοικίας του Ιταλού διοικητή συμπίπτει με αυτή της κατασκευής του ξενοδοχείου «Ελαφίνα» το 1932.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Η έπαυλη του De Vecchi όπως και τα άλλα κτίρια του συγκροτήματος είναι ξεκάθαρο ότι παραπέμπουν στη μορφολογία των εξοχικών κατοικιών της Βόρειας Ιταλίας. Ο γνωστός τύπος των Chale της Βόρειας Ευρώπης συνδυάζεται με το τοπίο και το περιβάλλον παραπέμποντας σε μια ξένη για τα ελληνικά δεδομένα αρχιτεκτονική μορφή. Ο λόγος που έγινε αυτή η επιλογή τόσο για την έπαυλη όσο και για τα υπόλοιπα κτίσματα της περιοχής είναι καθαρά προπαγανδιστικός. Κανένα ντόπιο στοιχείο και καμία μορφή της ελληνικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής δεν επιλέχθηκε προκειμένου να εδραιωθεί και να αφομοιωθεί η ιταλική κυριαρχία. Όλη αυτή η προσπάθεια αντικατοπτρίζεται στην κατοικία του διοικητή με τις

οξυκόρυφες στέγες με τις ξύλινες απολήξεις, τις λεπτομέρειες γύρω από τα παράθυρα και τις πόρτες.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Από την αυτοψία που πραγματοποιήθηκε στην έπαυλη De Vecchi η οποία βρίσκεται στον λόφο του προφήτη Ηλία του δήμου Καμείρου στη Ρόδο, διαπιστώθηκε ότι:
Το κτίριο κατασκευάστηκε το 1932 σύμφωνα με την ιταλική αρχιτεκτονική του μεσοπολέμου και με έντονα ρομαντικά στοιχεία, ενώ χρησιμοποιήθηκε για εξοχική κατοικία του δεύτερου κατά σειρά διοικητή Cesare Maria De Vecchi.
Η περιοχή χαρακτηρίζεται από φυσική ομορφιά, η οποία συνδυάζεται με την ποικιλία του τοπίου, λόφοι, ψηλά δέντρα, βράχοι. Λόγω της θέσης το κτίριο έχει πανοραμική θέα στην πευκόφυτη περιοχή του λόφου αλλά και στη θάλασσα.

Εικ.111

Εικ.112:Εικόνες από τον λόφο του «Προφήτη Ηλία» στον οποίο κατασκευάστηκαν τα ξενοδοχεία και η έπαυλη του διοικητή Cessare Maria De Vecchi.

Η διάταξη της κάτοψης του κτιρίου ήταν πολύ απλή, με σαφή διαχωρισμό των χώρων. Κοντά στο κτίριο δεν φαίνεται να υπάρχουν θέσεις με στοιχεία που θα μπορούσαν να επηρεάσουν δυσμενώς την συμπεριφορά του όπως βόθροι, εκσκαφές κλπ. Το κτίριο είναι πανταχόθεν ελεύθερο.

Εικ.113:Τμήμα της έπαυλης όπως φαίνεται από τα πέτρινα σκαλοπάτια που τη συνδέουν με τον κεντρικό επαρχιακό δρόμο.

Η κατασκευή του αποτελείται από φέροντα οργανισμό με λιθοδομή και στεγάζεται με πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος. Υποστυλώματα δεν υπάρχουν καθώς οι τοίχοι είναι φέροντες.

Η κατακόρυφη ανάπτυξη των ορόφων έχει ως εξής:
ΥΠΟΓΕΙΟ: 94,50 τ.μ.
ΙΣΟΓΕΙΟ: 423,99 τ.μ.
ΟΡΟΦΟΣ: 186,97 τ.μ.
ΣΟΦΙΤΑ: 51,36 τ.μ.
Όλη η κατασκευή χαρακτηριζόταν από την άριστη ποιότητά της, που της επέτρεψε να αντισταθεί στο χρόνο με περιορισμένες σχετικά φθορές μέσα στα πενήντα χρόνια εγκατάλειψης. Οι φθορές αυτές επικεντρώνονται κυρίως στα διακοσμητικά στοιχεία της πρόσοψης και στο εσωτερικό του κτιρίου, καθώς και σε τμήματα των επιχρισμάτων.

Εικ.114:Οι φθορές εστιάζονται κυρίως στα επιχρίσματα και στους σοβάδες του κτηρίου όπως φαίνεται και στην φωτογραφία από το εσωτερικό μέρος.

Εικ.115:Το τμήμα της κουζίνας όπως φαίνεται εξωτερικά.

Εικ.116:Τμήμα του εξωτερικού διαδρόμου περιμετρικά του κτηρίου. Παρατηρούμε το πρόβλημα που έχουν υποστεί οι σοβάδες.

Εικ.117.

Εικ.118:Εσωτερικοί χώροι της έπαυλης με εμφανή τα προβλήματα στα επιχρίσματα.

Εξωτερικά το κτίριο διαρθρώνεται από απλούς όγκους με κλιμάκωση ύψους. Το κτίριο είναι χωρισμένο σε δύο τμήματα αυτόνομα μεταξύ τους. Στο δυτικό τμήμα υπάρχουν τα υπνοδωμάτια και ένα κεντρικό σαλόνι σε κάθε όροφο, ενώ στο ανατολικό τμήμα είναι η κουζίνα, η κεντρική σάλα και η τραπεζαρία. Στο υπόγειο υπάρχει αποθήκη καυσίμων αφού το κτίριο διέθετε σύστημα κεντρικής θέρμανσης. Στη σοφίτα, όπου η πρόσβαση γίνεται από το δυτικό τμήμα του κτιρίου, υπάρχουν δύο υπνοδωμάτια. Στο ανατολικό τμήμα το κτίριο εξυπηρετείται με κεντρικό κλιμακοστάσιο που συνδέει το ισόγειο με τον όροφο, που αναπτύσσεται στα δεξιά της κύριας εισόδου.

Εικ.119:Η κλίμακα που οδηγεί στον όροφο. Κατασκευασμένη από σκυρόδεμα και επενδυμένη με ξύλο το οποίο έχει υποστεί φθορά από την υγρασία.

Το ισόγειο του τμήματος αυτού βρίσκεται σε στάθμη 0,85μ. από το έδαφος. Με την είσοδό μας στο ισόγειο του τμήματος αυτού υπάρχει το σαλόνι και στο βάθος ένας διάδρομος που οδηγεί στα τρία υπνοδωμάτια. Η κύρια είσοδος αλλά και ο τοίχος αυτός του σαλονιού είναι από υαλοστάσιο φωτίζοντας έτσι περισσότερο το σαλόνι.

Εικ.120.

Εικ.121:Η κεντρική είσοδος της κατοικίας η οποία στεγάζεται από υαλοστάσιο σε όλο το μήκος του χώρου υποδοχής.

Κάθε υπνοδωμάτιο έχει δικό του W.C. και ντουλάπα. Δεξιά της εισόδου και σε στάθμη 0,30μ. από το έδαφος είναι το W.C. των ξένων. Στον όροφο του ανατολικού τμήματος υπάρχει η ίδια διάταξη όσο αφορά τα τρία υπνοδωμάτια και το σαλόνι, με τη διαφορά ότι έχει ένα επιπλέον υπνοδωμάτιο στα δεξιά του χώρου με δικό του μπαλκόνι και W.C. Και εδώ, όλα τα υπνοδωμάτια έχουν δικό τους W.C. και ντουλάπα. Τα δύο υπνοδωμάτια που είναι στο αριστερό μέρος του ορόφου επικοινωνούν μεταξύ τους εξωτερικά με μπαλκόνι πλάτους 1,00μ.
Στο δυτικό τμήμα του κτιρίου βρίσκονται οι βοηθητικοί χώροι της έπαυλης. Η είσοδος στο τμήμα αυτό γίνεται από τη νότια πλευρά του κτιρίου.

Εικ.122:Δευτερεύουσα είσοδος της κατοικίας.

Κατά την είσοδό μας στο τμήμα αυτό, μπαίνουμε σε ένα χώρο υποδοχής όπου δεξιά υπάρχει πόρτα για τη σκάλα της σοφίτας, αριστερά για το δωμάτιο υπηρεσίας και στο κέντρο για την κύρια σάλα. Το δωμάτιο υπηρεσίας είναι και αυτό με δικό του W.C. και είναι το μόνο υπνοδωμάτιο που υπάρχει σε αυτό το τμήμα του κτιρίου.
Στο δωμάτιο που υπάρχει σκάλα για την σοφίτα συνδέεται και η πρόχειρη τραπεζαρία με την κουζίνα της έπαυλης. Στην κουζίνα υπάρχει αποθήκη για τα τρόφιμα καθώς και μια δευτερεύουσα είσοδος για τον εφοδιασμό.

Εικ.123

Εικ.124:Η κουζίνες και το μαγειρείο της κατοικίας. Παρατηρούμε φθορές στα επιχρίσματα και στους πάγκους εργασίας κυρίως από την υγρασία.

Το σαλόνι αποτελείται από δύο αίθουσες μια μεγάλη και μια μικρή με τζάκι που μάλλον χρησίμευε για τραπεζαρία. Ο βόρειος τοίχος του μεγάλου σαλονιού είναι όλος από υαλοστάσιο δίνοντας έτσι την αίσθηση ενός μεγάλου αίθριου χώρου με ωραία θέα.

Εικ.125:Τμήμα από το κύριο σαλόνι της έπαυλης. Στο βάθος διακρίνεται ο πολυγωνικός εξώστης με την κογχοηδή στέγη. Επίσης μπορούμε να διακρίνουμε τη φθορά στους σοβάδες των τοίχων και την υγρασία.

Εικ.126:Το τζάκι στον χώρο της τραπεζαρίας.

Εικ.127:Το πλακάκι στο σαλόνι και στην τραπεζαρία σε πολύ καλή κατάσταση.

Εικ.128. Είσοδος στο γωνιακό κυλινδρικό μπαλκόνι με στέγη και τζαμαρία

Δεξιά στο μεγάλο σαλόνι υπάρχει ένας διάδρομος που συνδέει την κουζίνα με το σαλόνι.
Τα δύο τμήματα της έπαυλης επικοινωνούν μεταξύ τους μόνο εξωτερικά με την είσοδο που υπάρχει στο διάδρομο του δυτικού τμήματος.
Τα παράθυρα και οι πόρτες της έπαυλης είναι από ζωγραφισμένο ξύλο ερυθρού χρώματος. Από το ίδιο ξύλο είναι και τα κάγκελα στα μπαλκόνια.

Εικ.129:Τμήμα από το ξύλινο μπαλκόνι. Όλες οι ξύλινες κατασκευές έχουν υποστεί φθορές από το χρόνο και την υγρασία.

Εικ.130

Η σκάλα της κύριας εισόδου στο ανατολικό τμήμα είναι από μπετό και αποτελείται από πέντε σκαλοπάτια.

Εικ.131:Η κεντρική είσοδος με την ημικυκλική κλίμακα.

Η πρόσβαση στο υπόγειο γίνεται από την πέτρινη σκάλα που υπάρχει στην βόρεια πλευρά της κατοικίας κατεβαίνοντας πέντε σκαλοπάτια και συνεχίζει με άλλα δεκαεπτά σε στάθμη – 4,5μ. Εκεί υπάρχει ένας διάδρομος που οδηγεί σε άλλη πέτρινη σκάλα όπου βγάζει στο δυτικό τμήμα. Η πρώτη κλίμακα δεν έχει υποστεί ζημιές από το χρόνο, η δεύτερη όμως είναι σχεδόν κατεστραμμένη δυσκολεύοντας την πρόσβαση.
Η στέγη είναι ξύλινη επικαλυμμένη με πλάκες αμιαντοτσιμέντου και διατηρείται σε καλή κατάσταση στο σύνολό της, με κάποια ανοίγματα και ρωγμές που επηρεάζουν δυσμενώς το εσωτερικό του κτιρίου. Εμφανίζει μεγάλη ποικιλία στα ύψη και οι επιμέρους όγκοι της προεξέχουν και δημιουργούν μεγάλους ιδιαίτερα διακοσμημένους προβόλους. Επίσης παρατηρούμε την ύπαρξη μεγάλου αριθμού καπνοδόχων που οφείλεται σε σύστημα εξαερισμού των δωματίων.

Εικ.132:Οι οξυκόρυφες στέγες της κατοικίας με τις χαρακτηριστικές πλάκες από αμίαντο και τσιμέντο. Γενικά διατηρούνται σε καλή κατάσταση.

Εικ.133:Τμήμα της στέγης που έχει υποστεί φθορές. Έχουν αποκολληθεί τα φύλλα αμιαντοτσιμέντου και το ξύλινο τμήμα έχει καταστραφεί από το νερό της βροχής.

Εικ.134:Εσωτερικό τμήμα της οροφής που έχει υποστεί σημαντική φθορά. Ο σοβάς έχει αποκολληθεί και το νερό που εισέρχεται έχει καταστρέψει τον ξύλινο σκελετό της στέγης.

Το γεγονός ότι το κτίριο έμεινε ακατοίκητο πολλές δεκαετίες σε συνδυασμό με την έλλειψη συντήρησης, δημιούργησε αρκετά και έντονα προβλήματα. Σχεδόν όλα τα ανοίγματα βρέθηκαν σε κακή κατάσταση και έπρεπε να αντικατασταθούν. Η κατάσταση των πατωμάτων δεν ήταν ικανοποιητική. Τα πλακάκια είναι αποκολλημένα σε πολλά σημεία στα κοινόχρηστα δωμάτια κυρίως , όπως και στο παρκέ που υπάρχει στα υπνοδωμάτια και στη σκάλα του ανατολικού τμήματος. Τα πλακάκια των W.C. έχουν αφαιρεθεί από τους επισκέπτες, ενώ η ξύλινη σκάλα που οδηγεί στη σοφίτα έχει σχεδόν πέσει από την έλλειψη συντήρησης και την υγρασία.

Εικ.135:Η ξύλινη σκάλα που οδηγεί στην σοφίτα. Έχει υποστεί φθορές από τον χρόνο και την υγρασία και έχουν αποκολληθεί σημαντικά τμήματα της καθιστώντας την πρόσβαση στην σοφίτα αδύνατη.

Εικ.136:Εξώστης με εμφανείς τις φθορές από το χρόνο και την εγκατάλειψη.

Εικ.137:Τμήμα από τον χώρο υποδοχής του ορόφου. Το παρκέ δάπεδο έχει καταστραφεί ολοσχερώς και τα προβλήματα από την υγρασία είναι εμφανή στους τοίχους και την οροφή.

Εικ.138:Ένα από τα λουτρά της έπαυλης. Τα πλακίδια αφαιρέθηκαν από βανδαλισμούς ενώ οι σκουριές από τα κατεστραμμένα υδραυλικά έχουν προκαλέσει φθορές και στους τοίχους.

Εικ.139:Οι καταστροφές στα ξύλινα κουφώματα όπως στη φωτογραφία είναι εκτεταμένες.

Εικ.140

Εικ.141:Το κατεστραμμένο παρκέ δάπεδο του ορόφου.

Εικ.142:Λουτρό του ορόφου. Τα πλακίδια από όλα τα σημεία έχουν αφαιρεθεί.

Επίσης η υγρασία της περιοχής έχει δημιουργήσει φανερές ζημιές στους τοίχους του κτιρίου. Σε πολλά σημεία τα οροφοκονιάματα παρουσίαζαν ρωγμές και αποκολλήσεις. Τέλος στις υδραυλικές εγκαταστάσεις του κτιρίου υπάρχει έντονη σκουριά επηρεάζοντας έτσι και τους τοίχους της κατοικίας.

Εικ.143

Εικ.144:Τα λεβητοστάσια της κατοικίας με φθορές από την υγρασία.

Εικ.145:Τα θερμαινόμενα σώματα βρίσκονται σε όλους τους χώρους της έπαυλης. Και αυτά έχουν υποστεί σημαντικές φθορές.

Εικ.146

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΥΛΗΣ CESSARE MARIA DE VECCHI.

Εικ.147:Τα πέτρινα σκαλιά που ενώνουν την κατοικία με τον επαρχιακό δρόμο.

Εικ.148:Η έπαυλη όπως φαίνεται από το κάτω σημείο του δρόμου.

Εικ.149:Φθορές που έχουν υποστεί οι αναλυμματικοί τοίχοι.

Εικ.150:Χώρος στάθμευσης.

Εικ.151:Τμήμα της στέγης με το σύστημα εξαερισμού των δωματίων.

Εικ.152

Εικ.153:Τμήμα από το σαλόνι του δυτικού τμήματος.

Εικ.154:Το υαλοστάσιο του σαλονιού του δυτικού τμήματος. Διακρίνεται η θέα προς τη θάλασσα.

Εικ.155:Λεπτομέρεια από ζωγραφιστή οροφή του χώρου υποδοχής.

Εικ.156:Ένα από τα υπνοδωμάτια με τις ιματιοθήκες.

Εικ.157:Υπνοδωμάτιο με εμφανή προβλήματα υγρασίας.

Εικ.158:Διαμόρφωση εξωτερικού χώρου με πέτρινα καθίσματα.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Βασική αρχή για την μελέτη αποκατάστασης του κτιρίου και την ένταξη νέων χρήσεων σε ιστορικά κτίρια, είναι ότι κάθε νέα επέμβαση θα πρέπει να σέβεται και να αναδεικνύει τα τυπολογικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά των διατηρητέων κτιρίων, λαμβάνοντας υπόψη τη δομοστατική τους σύσταση, καθώς και η χρησιμοποίηση όπου αυτό είναι δυνατόν σύγχρονων τεχνικών μεθόδων αναστήλωσης για την αποκατάσταση της αντοχής φερουσών κατασκευών.
Έτσι με βάση τα παραπάνω οι εργασίες για την ασφαλή αποκατάσταση της στατικότητας διακρίνονται σε:
Τοπικές επισκευές ρωγμών με εποξειδικά υλικά.
Σε επιφανειακές επενδύσεις με αναληπτικούς μανδύες.
Σε τμηματικές ανακατασκευές όπου καθίσταται αδύνατη η διατήρηση των κατασκευών.
Στόχος της επέμβασης είναι η αποκατάσταση και ο εκσυγχρονισμός του κτιρίου, ώστε να ανταποκριθεί στη νέα χρήση που θέλουμε να του δώσουμε. Μετά από σκέψη και σε συνεργασία με την καθηγήτρια, αποφασίσθηκε η νέα χρήση της έπαυλης De Vecchi να είναι ξενώνας πολυτελείας και εστιατόριο. Βάση των προδιαγραφών και των διατάξεων, το κτίριο ικανοποιεί τις απαιτήσεις αυτές για τις χρήσεις που θέλουμε. Έτσι το ανατολικό τμήμα θα χρησιμοποιηθεί για ξενώνες, και το δυτικό τμήμα για εστιατόριο. Η σοφίτα της έπαυλης μελετήθηκε να γίνει μια αυτόνομη σουίτα.
Η πρόταση αποκατάστασης προβλέπει την διατήρηση της περιμετρικής τοιχοποιίας καθώς και της εσωτερικής με λίγες μόνο αλλαγές. Όλες οι πόρτες εισόδου διατηρούνται ως έχουν ενώ δεν θα γίνουν επιπλέον προσθήκες ούτε εξωτερικά ούτε εσωτερικά. Η κατακόρυφος επικοινωνία των ορόφων γίνεται με τα κλιμακοστάσια όπως υπήρχαν και με ανελκυστήρες στους ξενώνες. Τα δύο μέρη του κτιρίου είναι ανεξάρτητα μεταξύ τους όπως ακριβώς ήταν και πριν.
Στο ισόγειο του ανατολικού τμήματος στα τρία υπνοδωμάτια που υπήρχαν θα γίνουν τρείς ξενώνες με μπάνιο, ντουλάπα, καθιστικό, κλιματισμό και τηλεόραση. Οι δύο ξενώνες μελετήθηκαν για δύο κλίνες ενώ ο τρίτος για μία. Στο σαλόνι του ισογείου μελετήθηκε να γίνει το lobby με τη ρεσεψιόν, bar, και εγκαταστάσεις τηλεφώνου και internet.
Στο W.C. του τρίτου υπνοδωματίου που υπήρχε πήραμε χώρο για την τοποθέτηση ανελκυστήρα για την εύκολη πρόσβαση των πελατών στον όροφο. Δεξιά της εισόδου που υπήρχαν τα W.C. των ξένων μελετήθηκαν να γίνουν δύο μικρότερα και ένα τρίτο για άτομα με ειδικές ανάγκες. Στον ίδιο χώρο υπάρχει διάδρομος που οδηγεί στα αποδυτήρια και το W.C. του προσωπικού.

Αυτά μελετήθηκαν να γίνουν στο χώρο που υπήρχε το λεβητοστάσιο. Έτσι η πόρτα του λεβητοστάσιου έκλεισε και ανοίχθηκαν δύο παράθυρα για τον αερισμό των W.C.
Η αποθήκη που υπήρχε κάτω από την σκάλα που οδηγεί στον όροφο, τώρα θα γίνει λινοθήκη με πόρτα και εξωτερική ράμπα για την πρόσβαση καροτσιών.
Στον όροφο τα τρία υπνοδωμάτια διατηρούνται ως έχουν σαν τρείς ξενώνες με μπάνιο, ντουλάπα, καθιστικό και τηλεόραση. Ο χώρος του σαλονιού μελετήθηκε ως χώρος πρωινού και το τέταρτο υπνοδωμάτιο που υπήρχε θα γίνει κουζίνα πρωινού. Το W.C. του δωματίου θα γίνει αποθήκη για τις ανάγκες του πρωινού.
Στο δυτικό τμήμα διατηρήσαμε την δευτερεύουσα είσοδο που υπήρχε για τον εφοδιασμό, αλλά ελαττώσαμε το εμβαδό της καθώς και της αποθήκης ώστε να δημιουργήσουμε ένα χώρο για το ψυγείο. Για να μεγαλώσουμε την κουζίνα πήραμε χώρο από τον διάδρομο ανοίγοντας και ένα μεγάλο παράθυρο για την παραλαβή των έτοιμων πιάτων από την κουζίνα. Το παράθυρο που υπήρχε προς το λεβητοστάσιο το κάναμε πόρτα και στον υπόλοιπο χώρο του λεβητοστασίου δημιουργήσαμε W.C. για το προσωπικό.
Η πρόχειρη τραπεζαρία δεν επικοινωνεί πλέον με την σκάλα προς την σοφίτα καθώς ο χώρος αυτός έγινε χώρος πλύσεως σκευών και χώρος ψυγείων. Επίσης ανοίχθηκε πόρτα για να επικοινωνεί με τον διάδρομο.
Το σαλόνι μελετήθηκε να γίνει χώρος εστίασης για το κοινό. Διατηρήθηκε η πόρτα που οδηγούσε στο διάδρομο και η πόρτα εισόδου την οποία την μεγαλώσαμε κατά το διπλάσιο. Η πόρτα που οδηγούσε στην άλλη σάλα έκλεισε και ανοίξαμε ένα μεγάλο άνοιγμα μήκους 2,1μ. στην αίθουσα με το τζάκι για να δημιουργήσουμε ένα ενιαίο σαλόνι. Στο χολ κλείσαμε την πόρτα που οδηγούσε στη σκάλα και δημιουργήσαμε εκεί έναν πάγκο υποδοχής του εστιατορίου. Στο υπνοδωμάτιο υπηρεσίας που υπήρχε, μελετήσαμε να γίνει χώρος για δύο W.C. και ένα τρίτο για άτομα με ειδικές ανάγκες με παράθυρα για καλύτερο αερισμό.
Οι πόρτες εισόδου αντικαταστάθηκαν με πόρτες ανοιγόμενες και από τις δύο πλευρές για λόγους πυρασφάλειας του εστιατορίου.
Η πρόσβαση στη σοφίτα γίνεται μόνο από τον χώρο του διαδρόμου με πόρτα που προϋπήρχε. Η ξύλινη σκάλα μελετήθηκε να γίνει πιο φαρδιά κατά 0,20μ. για ευκολότερη πρόσβαση. Στη σοφίτα οι χώροι των δύο υπνοδωματίων έγιναν ένας, δημιουργώντας μία σουίτα με υπνοδωμάτιο και καθιστικό. Ο χώρος του W.C.του ανατολικού υπνοδωματίου μελετήθηκε για κουζίνα. Στο δυτικό υπνοδωμάτιο ελαττώσαμε το εμβαδό για να κατασκευαστεί το μπάνιο της σουίτας και το υπόλοιπο θα ενσωματωθεί στο χώρο του δωματίου. Το W.C. που υπήρχε θα γίνει ντουλάπα.
Στο υπόγειο μελετήσαμε να μεταφερθεί το λεβητοστάσιο και στο garage που υπήρχε θα γίνει χώρος πλυντηρίων και γενική λινοθήκη.

Επειδή το κτίριο έχει μεγάλο ύψος σε όλα τα δωμάτια, μπορούμε να περάσουμε τις ηλεκτρολογικές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις με ψευδοροφές. Τα σώματα καλοριφέρ και οι σωλήνες θα αντικατασταθούν με καινούργια μοντέρνου τύπου , ενώ όλα τα κουφώματα και τα κάγκελα που είναι από ζωγραφισμένο ξύλο θα αντικατασταθούν με ίδιου τύπου.
Στα υπνοδωμάτια θα αντικατασταθεί το παρκέ, όπως επίσης και στα άλλα δωμάτια που υπάρχει πλακάκι με καινούργια ίδιου χρώματος και σχεδίου.
Τα χρώματα θα παραμείνουν στις ίδιες αποχρώσεις.

Ά ΜΕΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

Βασίλης Κολώνας:«ΙΤΑΛΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ 1912-1943¨»
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΛΚΟΣ 2005

Ζαχαρίας Ν. Τσιρπανλής:«ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ 1912-1943»

Τεχνικό επιμελητήριο Ελλάδας:«ΡΟΔΟΣ Η ΠΟΛΗ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ 1522-1947 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ-ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ»
ΡΟΔΟΣ 2005

Υπουργείο εξωτερικών υπηρεσία διπλωματικού και ιστορικού αρχείου, Υπουργείο εθνικής παιδείας και θρησκευμάτων-αρχεία νομού Δωδεκανήσου: «ΑΡΧΕΙΟ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ 1912-1945»
ΑΘΗΝΑ 2005

Παπαχριστοδούλου Χριστόδουλος:«ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ. ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΕΩΣ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ 1948»
Β' ΕΚΔΟΣΗ, ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ, ΑΘΗΝΑ 1994

Σαραντάκου Έφη:«ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ»
ΑΘΗΝΑ 2005

Αφιέρωμα:«Η ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ-ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΙΤΑΛΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ»
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 30 Νοεμβρίου 1997

Χολέβας Νικόλαος: «ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ»
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1994

David Watkin: «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ»
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

4η επιστημονική συνάντηση του ελληνικού DOCOMOMO: «ΕΚΔΟΧΕΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΡΝΟΥ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ. ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ»

Σπυριδούλα Γρ. Γκουβέρη: «ART NOUVEAU ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ»
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΤΟΜΕΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

http://clubs.pathfinder.gr
http://odysseus.culture.gr
http://www.flickr.com
http://papeinfo.wordpress.com ανιχνευτική πολιτιστική ενημέρωση
http://en.wikipedia.org Cesare Maria De Vecchi
http://news.kathimerini.gr ιταλικά οράματα στα Δωδεκάνησα
http://www2.egeonet.gr πολιτιστική πύλη του αρχιπελάγους του Αιγαίου
http://rokar-rokar.blogspot.com αρχιτεκτονική της Ρόδου, κτίσματα αξιόλογης αρχιτεκτονικής